

ZÁVAZNÝ METODICKÝ POSTUP K AKTUALIZACI EVIDENCE PŮDY A EKOLOGICKY VÝZNAMNÝCH PRVKŮ

podle zákona č. 252/1997 Sb., o zemědělství, ve znění pozdějších předpisů

Název dokumentu	Závazný metodický postup k aktualizaci evidence půdy a ekologicky významných prvků podle zákona č. 252/1997 Sb., o zemědělství, ve znění pozdějších předpisů
Číslo jednací	48748/2015-MZE-13323
Počet stran	120
Verze	1.9
Stupeň důvěrnosti	veřejné
Platnost od	1. 1. 2015

	Jméno a Příjmení	Datum	Podpis
Schválil	Ing. Martin Havlíček		
Odsouhlasil	Ing. Lenka Typoltová		
Zpracoval	Mgr. et Mgr. Tereza Gimunová a spol.		

Obsah

1	Správa dokumentu.....	6
1.1	Umístění a ochrana dokumentu.....	6
1.2	Verze dokumentu.....	6
1.3	Zrušovací ustanovení.....	7
2	Použité zkratky.....	8
3	Úvod.....	10
4	Související právní předpisy.....	11
4.1	Zákony.....	11
4.2	Podzákoné právní předpisy.....	11
4.3	Předpisy EU.....	12
4.4	Strategický plán SZP 2023 - 2027.....	13
5	Evidence využití půdy podle uživatelských vztahů.....	15
5.1	Popis prvků evidence půdy a evidence ekologicky významných prvků a jejich vzájemného vztahu.....	15
5.1.1	Definice půdního bloku.....	16
5.1.2	Definice dílu půdního bloku.....	22
5.1.3	Definice ekologicky významného prvku.....	32
5.2	Vedení a zveřejňování evidence využití půdy.....	33
5.3	Aktualizace evidence půdy.....	36
5.3.1	Ohlášení uživatele.....	36
5.3.2	Posouzení ohlášení.....	37
5.3.3	Specifické případy průběhu procesu aktualizace evidence půdy.....	38
5.3.4	Provedení/neprovedení aktualizace evidence půdy.....	39
5.3.5	Opravný prostředek.....	41
5.3.6	Vynětí uživatele z evidence.....	41
5.3.7	Aktualizace PB.....	42
5.4	Aktualizace evidence EVP.....	42
5.5	Mimořádná aktualizace evidence půdy a evidence ekologicky významných prvků.....	43
6	Druhy zemědělské kultury.....	45
6.1	Orná půda.....	47
6.1.1	Standardní orná půda.....	47
6.1.2	Travní porost.....	54
6.1.3	Úhor.....	55
6.2	Trvalý travní porost.....	56
6.2.1	Změna T na některý z jiných druhů zemědělské kultury.....	59

6.2.2	Obnova trvalého travního porostu.....	62
6.2.3	Specifická pravidla pro agrolesnictví – silvopastevní systém	63
6.3	Trvalé kultury.....	66
6.3.1	Vinice	66
6.3.2	Chmelnice	68
6.3.3	Ovocný sad	69
6.3.4	Školka.....	71
6.3.5	Rychle rostoucí dřeviny	72
6.3.6	Plocha s víceletými produkčními plodinami	73
6.3.7	Plocha s lanýži.....	74
6.3.8	Jiná trvalá kultura	74
6.4	Ostatní kultury.....	75
6.4.1	Zalesněná půda.....	75
6.4.2	Rybník	76
6.4.3	Plocha s kontejnery	76
6.4.4	Mimoprodukční plocha	77
6.4.5	Jiná kultura	78
6.5	Specifická pravidla pro rozlišování některých druhů zemědělských kultur	79
6.5.1	Samostatná řada ovocných stromů.....	80
6.5.2	Skupina ovocných stromů do 10 ks	80
6.5.3	Posuzování v případě krajinnotvorného sadu	80
7	Pravidla pro posuzování plochy nevyužívané pro zemědělské účely	81
7.1	Plochy nezemědělské půdy, které plní mimoprodukční funkci v zemědělství.....	81
7.2	Plochy nezemědělské půdy, které neplní mimoprodukční funkci v zemědělství – trvalé prvky	81
7.3	Plochy dočasně nevyužívané pro zemědělské využití	82
7.4	Specifické plochy	82
7.4.1	Poldry.....	82
7.4.2	Pěstírny žampionů.....	83
7.4.3	Motokrosová dráha a sportovní stělnice	83
7.4.4	Fotovoltaické elektrárny.....	83
7.4.5	Plochy s vánočními stromky	83
7.4.6	Letiště	83
7.4.7	Stanové tábory a kempy.....	84
7.4.8	Zahrady.....	84
7.4.10	Skruže a triangulační body	84
7.4.11	Sjezdovky	85

8	Druhy ekologicky významných prvků	86
8.1	Krajinotvorný sad	86
8.2	Krajinné prvky.....	87
8.2.1	Mez.....	89
8.2.2	Terasa	93
8.2.3	Travnatá údolnice.....	93
8.2.4	Skupina dřevin	94
8.2.5	Stromořadí.....	95
8.2.6	Solitérní dřevina	95
8.2.7	Příkop.....	96
8.2.8	Mokřad	96
8.2.9	Skalka.....	97
8.3	EVP zalesněná půda.....	98
9	Neprodukční plochy.....	99
10	Řešení rozporů.....	102
10.1	Řešení sporu mezi dvěma uživateli	102
10.2	Posouzení právních důvodů užívání	102
10.3	Specifické situace při řešení sporů mezi uživateli	105
10.4	Časový sled při řešení složitých sporů mezi uživateli	106
11	Aplikace zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, po 1. 1. 2014	108
11.1	Právní režim smluv od 1. 1. 2014	108
11.2	Nový občanský zákoník a pacht.....	109
11.2.1	Základní ustanovení NOZ.....	109
11.2.2	Poživací právo.....	109
11.2.3	Systematika ustanovení o pachtu dle NOZ.....	110
11.2.4	Vznik zemědělského pachtu	111
11.2.5	Zápis pachtu do katastru nemovitostí.....	111
11.2.6	Podpacht (podnájem)/změna způsobu užívání.....	111
11.2.7	Pachtovné.....	111
11.2.8	Skončení pachtu	112
11.2.9	Konkludentní obnovení pachtu	112
11.2.10	Pokračování pachtu sjednaného na dobu delší než 3 let	113
11.2.11	Změna vlastnictví u propachtované věci.....	113
11.2.12	Spoluvlastnictví.....	114
11.2.13	Ochrana pachtýře (dědiců) - jen pro zemědělský pacht	114
11.2.14	Ukončení pachtu bez výpovědní doby	114
11.2.15	Posouzení pokračování nájemního vztahu po rozhodnutí o pozemkových úpravách	115

12	Námitkové řízení.....	116
13	Opravné prostředky.....	117
13.1	Odvolací řízení.....	117
13.2	Přezkumné řízení.....	118
13.3	Obnova řízení a nové rozhodnutí.....	118
13.4	Rozklad	119
13.5	Řízení o žalobě proti rozhodnutí správního orgánu	120

1 Správa dokumentu

1.1 Umístění a ochrana dokumentu

Aktuální schválená verze tohoto dokumentu je veřejně dostupná na webových stránkách Ministerstva zemědělství, v sekci Portál farmáře (<http://eagri.cz/public/web/mze/farmar/LPIS/metodicke-pokyny/>).

Aktualizace dokumentu je v kompetenci Odboru informačních a komunikačních technologií, oddělení registrů MZe.

1.2 Verze dokumentu

Tabulka 1 - Verze dokumentu

Autor	Datum	Verze	Popis změny
Dudyčová Bohdana Gimunová Tereza Papoušek Pavel Typoltová Lenka	24. 11. 2014	1.0	Vytvoření dokumentu
Gimunová Tereza	1. 2. 2016	1.1	Doplnění EVP mokřad (kapitola 8, nová podkapitola 8.2.8) Odstranění EVP úhor (kapitola 8) Doplnění EFA mokřad (úprava kapitoly 9) Úprava EFA úhor (kapitola 9.2)
Gimunová Tereza	11. 4. 2016	1.2	Úprava definic zemědělských kultur, EVP terasa, identifikovatelnosti
Gimunová Tereza	1. 6. 2017	1.3	Úprava definic zemědělských kultur (v souvislosti s novelou NV 307/2014), doplnění nezemědělských ploch Vytvoření nové podkapitoly 6.5 Specifická pravidla pro rozlišování některých druhů zemědělských kultur (rozlišování T, J, S) Porušení povinnosti zachovat T v ECP – polygony ZMT
Gimunová Tereza Grulichová Leona	1. 12. 2017	1.4	Novela zákona č. 252/1997 Sb. o zemědělství (evidence hospodářství, mimořádná aktualizace) Zpřesnění definice U a G
Gimunová Tereza	4. 1. 2018	1.5	Novela NV 50/2015 Sb. Přijetí Nařízení EU 2017/2393

Autor	Datum	Verze	Popis změny
Typoltová Lenka	2020	1.6	Novela zákona č. 252/1997 Sb., Novela NV 48/2017 Sb.,
Gimunová Tereza	25. 1. 2021	1.7	Úprava modulu Evidence půdy LPIS (automatické generování půdních bloků); novela NV 50/2015 Sb.; úprava textu zbytkových ploch a nezpůsobilé plochy DPB podle PDU; vyšší moc u obnovy trvalého travního porostu.
Gimunová Tereza	26. 1. 2023	1.8	SZP pro období 2023+ Novela zákona č. 252/1997 Sb. o zemědělství NV LPIS, NV PP, NV k podmíněnosti, NV AEKO, NV k agrolesnictví atd.
Gimunová Tereza		1.9	Novela NV LPIS, NV PP, atd.

1.3 Zrušovací ustanovení

Metodické pokyny pro aktualizaci evidence půdy podle zákona č. 252/1997 Sb., o zemědělství, ve znění pozdějších předpisů (závazné nebo doporučené postupy pro pracovníky provádějící aktualizaci evidence půdy (LPIS)) č. j. 30443/2010-12110 se tímto dokumentem zrušují.

Metodika pro evidenci krajinných prvků pro pracovníky agentur pro zemědělství a venkov č. j. 30962/2009-13120 se tímto dokumentem zrušuje.

2 Použité zkratky

Tabulka 2 - Použité zkratky

Zkratka	Význam
AEKO	Agroenvironmentálně-klimatické opatření
ANC	Oblasti s přírodními omezeními (Areas with natural constraints)
AOPK	Agentura ochrany přírody a krajiny
BISS	Základní podpora příjmu pro udržitelnost (basic income support for sustainability)
DPB	Díl půdního bloku
DZES (GAEC)	Dobrý zemědělský a environmentální stav (Good agricultural and environmental condition)
ECP	Environmentálně citlivá plocha
EP	Evidence půdy
EU	Evropská unie (European Union)
EUP	Evidence umístění provozoven
EVP	Ekologicky významný prvek
EZ	Ekologické zemědělství
GMO	Geneticky modifikované odrůdy
KN	Katastr nemovitostí
KP	Krajinný prvek
LPIS	Systém pro identifikaci zemědělských pozemků (Land Parcel Identification System)
MZe	Ministerstvo zemědělství
NK	Nařízení Komise
NOZ	Nový občanský zákoník (zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů)
NP	Národní park
NV	Nařízení vlády
Odbor ICT	Odbor informačních a komunikačních technologií
OETP	Ošetřování extenzivních trvalých travních porostů
OPV	Osázená plocha vinice

Zkratka	Význam
OPŽL	Oddělení příjmů žádostí a LPIS SZIF
OZ	Občanský zákoník (zákon č. 40/1964 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů)
PDU	Právní důvod užívání
PB	Půdní blok
RPV	Restrukturalizace a přeměna vinic
RRD	Rychle rostoucí dřeviny
RÚIAN	Registr územní identifikace, adres a nemovitostí
SP	Strategický plán
SPÚ	Státní pozemkový úřad
SŘS	Soudní řád správní
SW	Software
SZIF	Státní zemědělský intervenční fond (Fond)
SZP	Společná zemědělská politika
SZR	Společný zemědělský registr
TPB	Technický půdní blok
ÚKZÚZ	Ústřední kontrolní a zkušební ústav zemědělský
ÚSES	Územní systém ekologické stability
ZMT	Změněný trvalý travní porost

3 Úvod

Aktuální verze tohoto metodického pokynu obsahuje velké úpravy související se Společnou zemědělskou politikou pro období 2023 až 2027. Změny v metodickém pokynu vychází z nových předpisů EU, z novely zákona č. 252/1997 Sb., o zemědělství, účinné od 1. 1. 2023, novely NV LPIS, nových dotačních předpisů a ze Strategického plánu Společné zemědělské politiky Evropské unie v České republice. V období SZP 2023 až 2027 je členským státům, tedy i ČR, poskytnuta větší subsidiarita v nastavení pravidel SZP, aby bylo dosaženo požadovaných cílů. Z pohledu metodiky LPIS se jedná např. o větší pravomoc a zejm. i povinnosti ČR při definování zemědělských kultur.

Novela zákona o zemědělství obsahuje kromě dílčích změn i dvě výraznější. Došlo k legislativní úpravě evidence ovocných sadů. Mezi hlavní přínosy patří sjednocení identifikace, výměry a data účinnosti sadu. Druhá velká změna se týká půdních bloků. IT řešení ale nebylo zatím k vydání tohoto pokynu zrealizováno ani pro sady, ani pro půdní bloky.

Tento dokument vychází z novely zákona č. 252/1997 Sb., o zemědělství účinné od 1. 1. 2015, která přinesla velké množství zásadních změn souvisejících s aktualizací evidence využití půdy podle uživatelských vztahů. Z tohoto důvodu původní Metodické pokyny pro aktualizaci evidence půdy podle zákona č. 252/1997 Sb., o zemědělství, ve znění pozdějších předpisů (závazné nebo doporučené postupy pro pracovníky provádějící aktualizaci evidence půdy (LPIS) a Metodika pro evidenci krajinných prvků pro pracovníky agentur pro zemědělství a venkov byly nahrazeny tímto metodickým dokumentem.

Jednou ze zásadních změn účinných od roku 2015 byl i převod výkonu aktualizace evidence půdy a s tím souvisejících činností z MZe na SZIF. Z tohoto důvodu je tento dokument považován za „vrcholovou“ metodiku – výklad zákona o zemědělství a souvisejících ustanovení z jiných právních předpisů, které se týkají evidence půdy a evidence ekologicky významných prvků. Tento dokument nemá za cíl úplně a podrobně popsat postup evidence půdy a EVP, ale být základem pro podrobné metodické postupy zpracované Státním zemědělským intervenčním fondem – odborem LPIS a GIS pro pracovníky provádějící aktualizaci evidence půdy a EVP (LPIS) v rámci – OPŽL SZIF.

Na základě novely zákona č. 252/1997 Sb. k 1. 1. 2020 byly provedeny další úpravy, pod označením verze 1.6. Od roku 2021 došlo v SW LPIS k automatickému generování půdních bloků a u nově vznikajících půdních bloků zrušení jejich druhů, tato změna si vyžádala i předposlední úpravu tohoto metodického pokynu označenou jako 1.7.

Na základě SZP pro období 2023+, Novely zákona č. 252/1997 Sb., platné od 1. 1. 2023, NV LPIS, NV PP, NV k podmíněnosti, NV AEKO byly provedeny další úpravy pod označením verze 1.8. Ve verzi 1.9 jsou změny provedené na základě aplikační praxe získané během roku 2023 a na základě změny NV LPIS, NV PP a dalších souvisejících NV.

Tento dokument zahrnuje metodické pokyny k aktualizaci evidence půdy i evidence ekologicky významných prvků.

Evidence objektů není předmětem tohoto dokumentu, k problematice je samostatný Metodický pokyn pro aktualizaci evidence hospodářství podle objektů určených k chovu evidovaných zvířat v systému LPIS-modulu EUP (evidence umístění provozoven), podle zákona č. 252/1997 Sb., o zemědělství, ve znění pozdějších předpisů.

K Evidenci jednotek prostorového rozdělení lesa rovněž je/bude vytvořen samostatný Metodický pokyn.

4 Související právní předpisy

4.1 Zákony

- zákon č. **252/1997 Sb.**, o zemědělství, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon“ nebo „zákon o zemědělství)
- zákon č. **256/2000 Sb.**, o Státním zemědělském intervenčním fondu, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o SZIF“),
- zákon č. **89/2012 Sb.**, občanský zákoník (tzv. nový občanský zákoník), ve znění pozdějších předpisů (dále jen „NOZ“),
- zákon č. **40/1964 Sb.**, občanský zákoník (dále jen „OZ“),
- zákon č. **200/1990 Sb.**, o přestupcích, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o přestupcích“),
- zákon č. **139/2002 Sb.**, o pozemkových úpravách a pozemkových úřadech a o změně zákona č. 229/1991 Sb., o úpravě vlastnických vztahů k půdě a jinému zemědělskému majetku, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon 139/2002 Sb.“ nebo „zákon o pozemkových úpravách“),
- zákon č. **255/2012 Sb.**, o kontrole (kontrolní řád), ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o kontrole (kontrolní řád)“),
- zákon č. **503/2012 Sb.**, o Státním pozemkovém úřadu a o změně některých souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o Státním pozemkovém úřadu“),
- zákon č. **500/2004 Sb.**, správní řád, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „správní řád“),
- zákon č. **256/2013 Sb.**, o katastru nemovitostí (katastrální zákon), ve znění pozdějších předpisů (dále jen „katastrální zákon“),
- zákon č. **242/2000 Sb.**, o ekologickém zemědělství a o změně zákona č. 368/1992 Sb., o správních poplatcích, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o ekologickém zemědělství“)
- zákon č. **78/2004 Sb.**, o nakládání s geneticky modifikovanými organismy a genetickými produkty, ve znění pozdějších předpisů.

4.2 Podzákoné právní předpisy

- nařízení vlády č. **307/2014 Sb.**, o stanovení podrobností evidence využití půdy podle uživatelských vztahů („dále jen NV LPIS“), ve znění pozdějších předpisů,
- nařízení vlády č. **140/2023 Sb.**, o stanovení podmínek provádění opatření agrolesnictví a o změně nařízení vlády č. 307/2014 Sb., o stanovení podrobností evidence využití půdy podle uživatelských vztahů, ve znění pozdějších předpisů, a nařízení vlády č. 69/2023 Sb., o stanovení podmínek provádění opatření v odvětví vína, (nařízení vlády o stanovení podmínek provádění opatření agrolesnictví), ve znění pozdějších předpisů,
- nařízení vlády č. **84/2023 Sb.**, kterým se mění některá nařízení vlády v souvislosti s přijetím nařízení vlády provádějících Strategický plán Společné zemědělské politiky Evropské unie
- nařízení vlády č. **83/2023 Sb.**, o stanovení podmínek poskytování přímých plateb zemědělcům („dále jen NV PP“), ve znění pozdějších předpisů,
- nařízení vlády č. **82/2023 Sb.**, o stanovení podmínek provádění společné organizace trhů organizacemi producentů
- nařízení vlády č. **81/2023 Sb.**, o stanovení podmínek provádění opatření ekologické zemědělství (dále jen NV k EZ), ve znění pozdějších předpisů,

- nařízení vlády č. **80/2023 Sb.**, o stanovení podmínek provádění agroenvironmentálně-klimatických opatření (dále jen NV k AEKO), ve znění pozdějších předpisů,
- nařízení vlády č. **73/2023 Sb.**, o stanovení pravidel podmíněnosti plateb zemědělcům, ve znění pozdějších předpisů,
- nařízení vlády č. **63/2023 Sb.**, o stanovení podmínek provádění opatření pro zalesňování zemědělské půdy, ve znění pozdějších předpisů,
- nařízení vlády č. **62/2023 Sb.**, o stanovení podmínek provádění opatření Natura 2000 na zemědělské půdě.
- nařízení vlády č. **61/2023 Sb.**, o stanovení podmínek provádění opatření pro oblasti s přírodními omezeními.
- nařízení vlády č. **239/2007 Sb.**, o stanovení podmínek pro poskytování dotací na zalesňování zemědělské půdy, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „NV č. 239/2007 Sb.“),
- nařízení vlády č. **75/2015 Sb.**, o podmínkách provádění agroenvironmentálně-klimatických opatření, ve znění pozdějších předpisů,
- nařízení vlády č. **185/2015 Sb.**, o podmínkách poskytování dotací v rámci opatření zalesňování zemědělské půdy a o změně některých souvisejících nařízení vlády,
- 308/2004 Sb., o stanovení některých podmínek pro poskytování dotací na zalesňování zemědělské půdy a na založení porostů rychle rostoucích dřevin na zemědělské půdě určených pro energetické využití, ve znění pozdějších předpisů.

4.3 Předpisy EU

- Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) **2021/2115** ze dne 2. prosince 2021, kterým se stanoví pravidla podpory pro strategické plány, jež mají být vypracovány členskými státy v rámci společné zemědělské politiky (strategické plány SZP) a financovány Evropským zemědělským záručním fondem (EZZF) a Evropským zemědělským fondem pro rozvoj venkova (EZFRV), a kterým se zrušují nařízení (EU) č. 1305/2013 a (EU) č. 1307/2013.
- Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) **2021/2116** ze dne 2. prosince 2021 o financování, řízení a monitorování společné zemědělské politiky a zrušení nařízení (EU) č. 1306/2013.
- Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) **2021/2117** ze dne 2. prosince 2021, kterým se mění nařízení (EU) č. 1308/2013, kterým se stanoví společná organizace trhů se zemědělskými produkty, nařízení (EU) č. 1151/2012 o režimech jakosti zemědělských produktů a potravin, nařízení (EU) č. 251/2014 o definici, popisu, obchodní úpravě, označování a ochraně zeměpisných označení aromatizovaných vinných výrobků a nařízení (EU) č. 228/2013, kterým se stanoví zvláštní opatření v oblasti zemědělství ve prospěch nejvzdálenějších regionů Unie.
- Prováděcí nařízení Komise (EU) **2021/2289** ze dne 21. prosince 2021, kterým se stanoví prováděcí pravidla k nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2021/2115 o předkládání obsahu strategických plánů SZP a o elektronickém systému pro bezpečnou výměnu informací.
- Nařízení Komise v přenesené pravomoci (EU) **2022/126** ze dne 7. prosince 2021, kterým se doplňuje nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2021/2115 o dodatečné požadavky na některé typy intervencí stanovené členskými státy v jejich strategických plánech SZP na období 2023 až 2027 podle uvedeného nařízení, jakož i pravidla týkající se poměru pro standard dobrého zemědělského a environmentálního stavu (DZES).
- prováděcí nařízení Komise (EU) **2024/587** ze dne 12. února 2024, kterým se stanoví odchylka od nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2021/2115, pokud jde o uplatňování standardu dobrého zemědělského a environmentálního stavu půdy (standardu DZES) 8, data způsobilosti výdajů pro příspěvek z EZZF a pravidla pro změny strategických plánů SZP v souvislosti se změnami některých ekoschémat pro rok podání žádosti 2024.

■

4.4 Strategický plán SZP 2023 - 2027

Strategický plán je soubor opatření k provádění politiky podpory zemědělství a rozvoje venkova. Podpory v rámci Společné zemědělské politiky jsou sloučeny do jediného strategického dokumentu.

Ve strategických plánech SZP jednotlivé členské státy EU kombinují širokou škálu cílených intervencí, které řeší jejich specifické potřeby a přinesou hmatatelné výsledky ve vztahu k cílům na úrovni EU a přispějí také k Zelené dohodě pro Evropu.

Plány musí přispívat k právním předpisům a závazkům EU v oblasti klimatu a životního prostředí (včetně těch, které jsou stanoveny ve strategii „Od zemědělce ke spotřebiteli“ a ve Strategii v oblasti biologické rozmanitosti) a musí být s nimi v souladu.

Legislativní základ pro strategické plány je dán Nařízením Evropského parlamentu a Rady (EU) 2021/2115, kterým se stanoví pravidla podpory pro strategické plány, jež mají být vypracovány členskými státy v rámci společné zemědělské politiky (strategické plány SZP) a financovány Evropským zemědělským záručním fondem (EZZF) a Evropským zemědělským fondem pro rozvoj venkova (EZFRV), a kterým se zrušují nařízení (EU) č. 1305/2013 a (EU) č. 1307/2013.

Podle čl. 1 odst. 1 Nařízení EU 2021/2115 stanovuje toto nařízení pravidla pro Strategické plány, které mají vypracovat jednotlivé členské státy:

d) strategické plány SZP, které mají vypracovat členské státy a v nichž se stanoví cíle, upřesní podmínky týkající se intervencí a přidělí finanční zdroje v souladu se specifickými cíli a zjištěnými potřebami;

Ve vztahu k tomuto metodickému pokynu Nařízení EU 2021/2115 neobsahuje např. přímo použitelné definice zemědělských kultur, ale podle čl. 4 odst. 1 je tato pravomoc svěřena jednotlivým členskými státem a jejich Strategickým plánům:

(1) Členské státy stanoví ve svých strategických plánech SZP definici „zemědělské činnosti“, „zemědělské plochy“, „způsobilého hektaru“, „aktivního zemědělce“, „mladého zemědělce“ a „nového zemědělce“, jakož i relevantní podmínky v souladu s tímto článkem.

Strategický plán je v zákoně o zemědělství zakotven v § 2c

(7) Strategický plán zahrnuje tyto cíle:

a) podporovat ekonomicky udržitelný zemědělský příjem a odolnost odvětví zemědělství v celé Evropské unii s cílem zlepšit dlouhodobé potravinové zabezpečení a zemědělskou rozmanitost, jakož i zajistit hospodářskou udržitelnost zemědělské produkce v Evropské unii,

b) posilovat tržní orientaci a zvyšovat konkurenceschopnost zemědělských podniků v krátkodobém i dlouhodobém horizontu, včetně většího zaměření na výzkum, technologie a digitalizaci,

c) zlepšovat postavení zemědělců v hodnotovém řetězci,

d) přispívat ke zmírňování změny klimatu a přizpůsobování se této změně, mimo jiné snižováním emisí skleníkových plynů a zvyšováním míry sekvence uhlíku, a prosazovat udržitelnou energii,

e) podporovat udržitelný rozvoj a účinné hospodaření s přírodními zdroji, jako je voda, půda a ovzduší, a to i snížením závislosti na chemických látkách,

f) přispívat k zastavení úbytku biologické rozmanitosti a k obratu tohoto trendu, posilovat ekosystémové služby a zachovat stanoviště a krajiny,

g) získávat a udržet mladé zemědělce a nové zemědělce a usnadňovat udržitelný rozvoj podnikání ve venkovských oblastech,

h) podporovat zaměstnanost, růst, genderovou rovnost, včetně účasti žen v zemědělství, sociální začleňování a místní rozvoj ve venkovských oblastech, včetně oběhového biohospodářství a udržitelného obhospodařování lesů,

i) zlepšovat reakci zemědělství Evropské unie na společenskou poptávku týkající se potravin a zdraví, včetně vysoce kvalitních, bezpečných a výživných potravin vyprodukovaných udržitelným způsobem, omezit plýtvání potravinami, jakož i zlepšit životní podmínky zvířat a eliminovat antimikrobiální rezistenci,

j) modernizovat zemědělství a venkovské oblasti podporou a sdílením znalostí, inovací a digitalizace v zemědělství a ve venkovských oblastech a podněcováním jejich zavádění ze strany zemědělců lepším přístupem k výzkumu, inovacím, výměně znalostí a odborné přípravě.

Strategický plán byl schválen vládou ČR 12. 10. 2022 a následně Evropskou komisí 24. 11. 2022. Aktuální verze Strategického plánu je vyvěšena na webových stránkách <https://eagri.cz/public/portal/mze/dotace/szp-pro-obdobi-2021-2027/zakladni-informace/programovy-dokument/strategicky-plan-spolecne-zemedelske-politiky-ceske-republiky-na-obdobi-2023-2027-verze-2-1>).

5 Evidence využití půdy podle uživatelských vztahů

Zákon č. 252/1997 Sb., o zemědělství definuje Evidenci využití půdy podle uživatelských vztahů v § 3a odst. 2:

(2) Evidence využití půdy je informačním systémem veřejné správy, jehož správcem je ministerstvo. Aktualizaci evidence využití půdy provádí Fond. Evidence využití půdy obsahuje

- a) evidenci půdy,*
- b) evidenci ekologicky významných prvků a*
- c) evidenci hospodářství podle objektů určených k chovu evidovaných zvířat (dále jen „evidence objektů“) a*
- d) evidenci jednotek prostorového rozdělení lesa,*

Základní činnosti MZe jako správce

- a) Vykonává správu a provoz systému LPIS.
- b) Zajišťuje správu a provoz hardwaru a softwaru LPIS.
- c) Zajišťuje kontrolu kvality týkající se správy a provozu systému LPIS.
- d) Zajišťuje správu, provoz a rozvoj komunikační infrastruktury LPIS na straně MZe.
- e) Provádí nezávislou kontrolu kvality dat v LPIS.
- f) Definuje minimální požadavky na technické prostředky pro provoz a používání LPIS.

Fond provádí aktualizaci evidence využití půdy

- a) Zajišťuje a vykonává aktualizaci evidence využití půdy a pěstování GMO v rozsahu daném zákonem o zemědělství. Činí tak formou aktualizace databáze LPIS prostřednictvím pracovníků Fondu.
- b) Zajišťuje a řídí zaměstnance pro výkon aktualizace evidence využití půdy a pěstování GMO.
- c) Zajištění vybavení pracovníků Fondu pro výkon agendy aktualizace evidence využití půdy a pěstování GMO.
- d) Zajišťuje vzdělávání pracovníků Fondu vykonávajících aktualizaci evidence využití půdy a pěstování GMO v oblasti organizační a metodické.
- e) Vykonává kontrolu kvality související s aktualizací evidence využití půdy a pěstování GMO, realizuje monitoring práce pracovníků Fondu a kontrolu kvality jejich práce.

Evidence objektů je popsána v dokumentu Metodický pokyn pro aktualizaci evidence hospodářství podle objektů určených k chovu evidovaných zvířat v systému LPIS-modulu EUP (evidence umístění provozoven), podle zákona o zemědělství (č. j. 2354/2015-MZe-13323).

5.1 Popis prvků evidence půdy a evidence ekologicky významných prvků a jejich vzájemného vztahu

Evidence půdy a evidence ekologicky významných prvků zahrnuje několik vzájemně funkčně provázaných součástí. Některé jsou upravené v zákoně a prováděcím NV LPIS detailněji (např. díly půdních bloků a ekologicky významné prvky, zemědělské kultury a druhy ekologicky významných prvků), některé méně (půdní bloky, zbytkové plochy, nezpůsobilé plochy podle PDU apod.).

Od roku 2015 prošly PB vývojem od prvotního automatizovaného vzniku z evidovaných DPB, přes pokus o považování půdního bloku za typ referenční parcely (pro kontrolu kvality LPIS) pro ČR až k roku 2021, kdy bylo zavedeno automatické generování nových PB v SW LPIS na základě zákresů DPB a zbytkových ploch a zrušení evidence jejich druhu. Do roku 2022 byl základní jednotkou evidence půdy půdní blok (PB). Součástí půdního bloku je díl půdního bloku (DPB).

Novela zákona o zemědělství, účinná od 1. 1. 2023, opět a jiným způsobem modifikuje vzájemný vztah prvků Evidence půdy a evidence ekologicky významných prvků v § 3 odst. 3.

Základní jednotkou evidence ekologicky významných prvků je ekologicky významný prvek (krajinný prvek nebo krajínotvorný sad).

Obě evidence jsou od 1. 1. 2015 vedeny v informačním systému LPIS Ministerstva zemědělství, v modulu Evidence půdy.

5.1.1 Definice půdního bloku

Podle novely zákona o zemědělství - § 3a odst. 3 jsou PB chápány jako polygony, které pokrývají zemědělsky obhospodařovanou půdu, zalesněnou půdu, vodní plochy a ekologicky významné prvky.

(3) Evidence půdy a evidence ekologicky významných prvků je založena na rozdělení území na samostatné půdní bloky představující souvislou plochu zemědělské půdy, případně vodní plochu nebo plochu zalesněné zemědělské půdy, která byla v evidenci půdy vedena jako zemědělská půda. Půdní blok může obsahovat ekologicky významný prvek obklopený zemědělsky obhospodařovanou půdou anebo na něj může plocha s ekologicky významným prvkem navazovat. Půdní blok se označuje čtyřmístným identifikačním číslem a příslušností do čtverce v rámci mapové sítě. Díly půdních bloků podle odstavce 4, popřípadě ekologicky významné prvky podle § 3aa odst. 4, které přísluší půdnímu bloku, se označují totožným identifikačním číslem a rozlišují se pořadovým číslem za podlomením identifikačního čísla.

Během roku 2022 byla v LPIS vytvořena vrstva nových PB (pracovně nazývaných **technické půdní bloky TPB**, která zajistí stabilitu číslování DPB a EVP (i přilehajících). Vrstva byla vytvořena editací (zejm. sloučením PB účinných v roce 2022). Nové PB si lze představit jako pomocnou technickou vrstvu pro zajištění stability číslování DPB a zemědělských parcel. Cílem této vrstvy není přesná evidence veškeré zemědělsky obhospodařované půdy, všech krajinných prvků apod. Tato vrstva zůstává pouze interní a není zveřejňována.

Automatické generování PB

V informačním systému LPIS se však tato vrstva technických půdních bloků v roce 2023 ani v roce 2024 neuplatní. Zůstane zachována vrstva dosavadních PB, které od roku 2021 nejsou vytvářeny v LPIS editací pracovníky OPŽL SZIF, ale jsou automaticky generovány z polygonů dílů půdních bloků (DPB), případně zbytkových ploch sousedících s DPB. Systém automaticky generuje na základě návrhu DPB nebo zbytkových ploch nový návrh PB. Uvedené analogicky platí pro všechny stavy schvalovacího procesu DPB a zbytkových ploch.

Pracovníci OPŽL v LPIS editují pouze polygony DPB, případně zbytkových ploch, a do generování PB nijak nezasahují.

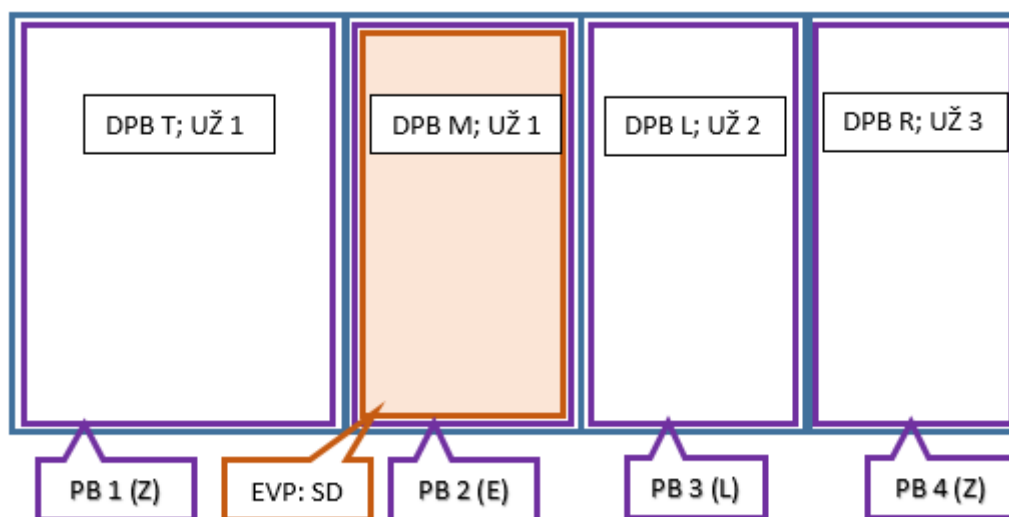
Již evidované PB před rokem 2021 zůstávají v LPIS prozatím nezměněné, dokud nedojde k editaci hranic DPB nebo zbytkových ploch, které mají vliv na hranici PB.

Některé typické příklady vzniku/změny PB:

- 1) Pracovník OPŽL zaeviduje nový DPB. Plocha tohoto DPB se automaticky stane i novým PB.
- 2) Pracovník OPŽL zaeviduje nový DPB vedle současného DPB (ten už je samozřejmě součástí nějakého konkrétního PB). PB je zvětšen o plochu nového DPB. Číslování PB zůstane zachováno. Nedojde k přečíslování DPB uvnitř PB.
- 3) Pracovník OPŽL provede editaci DPB (zejm. hranic, které představují současně i hranici PB). Automaticky se vygeneruje upravený PB podle upravených hranic DPB, které představují současně i hranici PB.
- 4) Pracovník OPŽL zaeviduje nový DPB mezi již evidované DPB ze dvou (nebo více) rozdílných PB. Nedojde ke sloučení již existujících PB a tedy DPB v existujících PB nejsou přečíslovány. Nový DPB se připojí náhodně k jednomu ze sousedících PB, který bude zvětšen o tento DPB. Budou tak existovat dva PB vedle sebe. K případnému sloučení PB a tedy přečíslování DPB z jednoho PB (pokud měly PB rozdílná kmenová čísla) může dojít pouze editací pracovníky OPŽL SZIF (a následným schválením Odborem LPIS a GIS SZIF).
- 5) Pracovník OPŽL SZIF zaeviduje zbytkovou plochu sousedící s již evidovaným DPB (ten už je samozřejmě součástí nějakého konkrétního PB). PB je automaticky zvětšen o plochu zbytkové plochy. Nedojde k přečíslování DPB uvnitř PB. Toto platí i v případech, kdy na zbytkové ploše je evidován ekologicky významný prvek (EVP). Ani zbytková plocha nepropojí dva rozdílné PB (principy platí obdobně, jako je popsáno v bodě 4 pro nový DPB). Pozn. nové zbytkové plochy jsou od roku 2023 evidovány pouze výjimečně (vzhledem k možnosti využití plochy bez PDU není důvod pro jejich evidenci) – např. plocha pod KP, který je evidován na základě žádosti vlastníka a nemá uživatele registrovaného v LPIS.

Polygony PB, vzniklé před rokem 2021 zůstávají zachovány včetně jejich druhu, dokud nedojde k automatickému přegenerování jejich hranic z důvodu editace DPB. Druhy PB evidované v SW LPIS zůstávají v takovém případě následující:

- zemědělsky obhospodařovaná půda – PB (Z),
- vodní plocha - PB (B),
- zalesněná půda - PB (L),
- ekologicky významný prvek – PB (E)

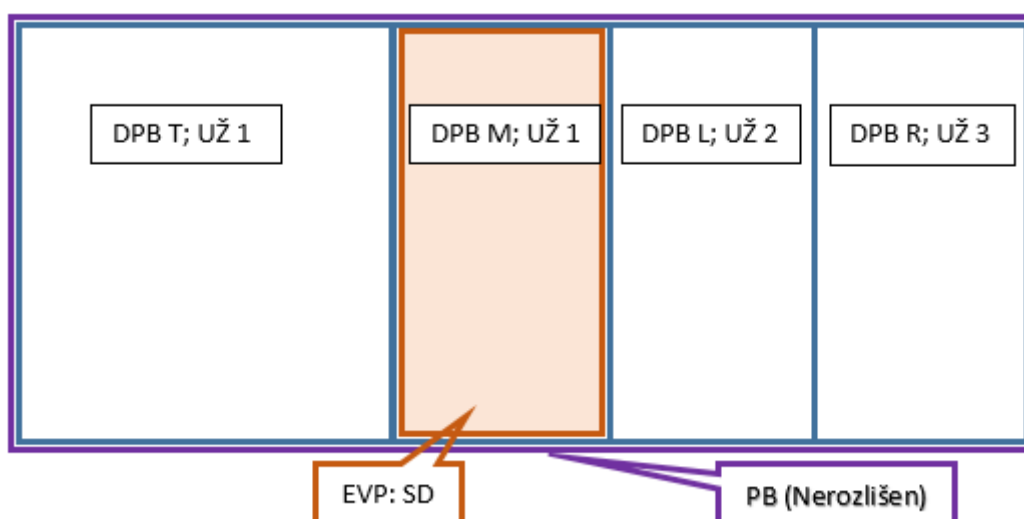

Obr. 1 Příklad situace PB a DPB evidované do LPIS před koncem roku 2020. Pracovníci OPŽL bylo vytvořeno více PB a s různými druhy podle pravidel platných do konce roku 2020 (např. samostatný PB pro DPB s kulturou zalesněná půda, další samostatný PB pro ekologicky významný prvek a zbývají dva PB druhu zemědělsky obhospodařovaná půda). Dokud nedojde k editaci hranic DPB, která má vliv na hranice PB, zůstane zachována kategorie PB. Při automatickém přegenerování PB na základě změny DPB bude nově nastavena kategorie PB na druh „Nerozlišen“, nedojde k automatickému sloučení PB a též nedojde k přečíslování DPB.

Vzhledem ke skutečnosti, že PB vznikají z DPB, platí i pro PB pravidlo minimální výměry 100 m².

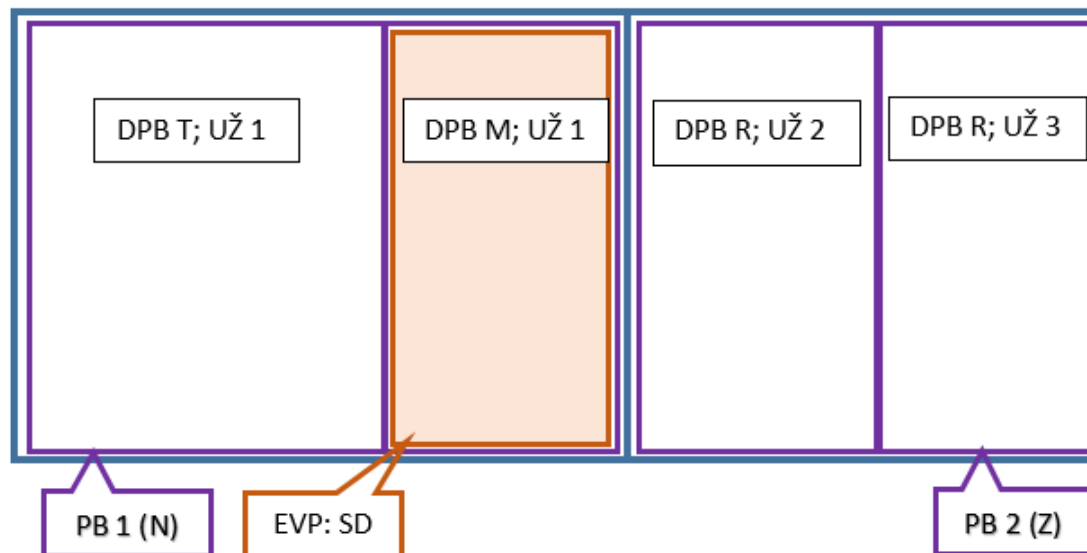
Od roku 2021, i když je předmětem aktualizace DPB nebo zbytkové plochy s kulturou zalesněná půda (L), rybník (B) nebo mimoprodukční plocha (M), tak pravidla pro automatickou úpravu PB jsou stejná jako pro jiné kultury. LPIS nerozlišuje již kategorie PB. Např. nově zaevidované sousedící DPB s kulturou zalesněná půda a standardní orná půda vytvoří jeden PB.

Polygony PB vzniklé od roku 2021 mají druh PB evidován jako „Nerozlišen“.

Obr. 2 Příklad stejné situace jako na předchozím obrázku, ale celé (všechny 4 DPB atd.) evidované do LPIS po začátku roku 2021. Pracovníci OPŽL evidují do LPIS pouze DPB a EVP (případně zbytkové plochy, pokud pod EVP nebude DPB). Pod EVP musí být evidován DPB nebo zbytková plocha, jinak nedojde ke správnému vygenerování PB. PB byl vytvořen automaticky SW LPIS. PB je jeden bez ohledu

na zemědělské kultury DPB. Druh PB je evidován jako „nerozlišen“. Ekologicky významný prvek není obklopený celý zemědělskou půdou evidovanou jako DPB (sousedí se zalesněnou půdou a plochou mimo LPIS), proto nemůže být součástí např. trvalého travního porostu. Ani z kultury M a EVP, ani z DPB se zalesněnou půdou nebo rybníkem se v SW LPIS negeneruje samostatný PB.

Obr. 3 Podobná situace jako na předchozích obrázcích, ale vzniklá ve dvou rozdílných obdobích z hlediska vytváření PB. Před koncem roku 2020 byly v LPIS evidovány 3 DPB (3 různé uživatelé) ve 2 PB kategorie zemědělsky obhospodařovaná půda. V roce 2021 byl do LPIS zaevidován EVP (např. skupina dřevin) a současně s ním DPB s kulturou M (mimoprodukční plocha). V roce 2021 dochází k automatickému generování PB. Náhodně byl zvětšen jeden z PB, ke kterému DPB M přiléhá o tento DPB s kulturou M. Zvětšený PB má již novou kategorii „nerozlišen“. Protože druhý PB nebyl změnou nijak dotčen, jeho hranice se nezměnily, nedošlo k jeho novému přegenerování, tak zůstává u něj vedena původní kategorie zemědělsky obhospodařovaná půda.

Identifikace půdního bloku:

Př.: 3618-0 + čtverec

Kmenové číslo půdního bloku: Např. 3618 – první dvě číslice zleva vychází ze systému souřadnicové sítě 1 km čtverců v 10 km čtverci, další dvě číslice označují pořadí půdního bloku v 1 km čtverci.

Číslice za pomlčkou: Po vzniku nového půdního bloku je číslice za pomlčkou standardně 0, pokud se tento půdní blok rozdělí např. silnicí, pak nové půdní bloky jsou označeny následujícím číslem (nepoužitým) - vzestupná řada (0 až 999). Čísla jsou přidělována automaticky SW LPIS vzestupně a nesmí se opakovat.

Čtverec: Označení čtverce půdního bloku je přejímáno na základě příslušnosti centroidu půdního bloku do mapového čtverce 10 x 10 km (např. Buchovice 540-1170 - označení čtverce půdního bloku je 540-1170).

Při prvotním vzniku PB k 1. lednu 2015 bylo převzato označení podle většiny DPB uvnitř konkrétního PB.

NKODFB

Př. národního kódu pro PB 560-1150_2501-0. Národní kód je tvořen označením čtverce, za kterým následuje podtržítka a zkrácený kód včetně znaků za pomlčkou.

Další vlastnosti půdního bloku:

- PB má na základě majority výměry definovanou svoji místní příslušnost a tuto příslušnost převezmou i všechny díly půdního bloku nacházející se uvnitř tohoto půdního bloku. Tím je zajištěna stabilizace místní příslušnosti na hranicích okresů v čase. Přiřazená místní příslušnost se nemění.
- V případě rozdělení půdního bloku na nové menší půdní bloky (např. z důvodu rozdělení novou komunikací) nové půdní bloky přebírají kmenové číslo původního půdního bloku a za pomlčkou se přiřadí na nových PB vyšší číslo v řadě. Poznámka: Na jednom novém PB (hlavním potomkovi) zůstane původní označení PB.
- V případě slučování dvou půdních bloků s rozdílným kmenovým číslem dochází k přečíslování DPB v připojovaném PB. Toto sloučení je v LPIS vázáno na schválení nadřízeným metodickým pracovištěm – odborem LPIS a GIS SZIF. Pozn. Při sloučení patrně dojde i k přečíslování DPB a následně zemědělských parcel v evidencích uživatelů. To narušuje kontinuitu záznamů osevních postupů, hnojení, použití přípravků na ochranu rostlin, agrotechnických operací a další souvisejících odvozených údajů. Sloučení PB s rozdílným kmenovým číslem je proto krajní opatření.
- Půdní bloky se generují automaticky SW LPIS bez řízení na základě aktualizace hranic DPB, případně zbytkových ploch.
- Výměra je evidována v hektarech, zaokrouhlená na dvě desetinná místa.
- Od roku 2021 se neeviduje kategorie PB u nově vzniklých verzí PB (v SW LPIS je veden druh „Nerozlišen“). Neuplatňuje se původní pravidlo samostatných PB pro rybníky, zalesněnou půdu a ekologicky významný prvek (kulturu mimoprodukční plochu).
- V případě přilehlého krajinného prvku nevzniká samostatný PB pro plochu krajinného prvku, ale dochází k automatickému zvětšení sousedního PB o plochu krajinného prvku.

5.1.1.1 Zbytkové plochy půdního bloku

Zbytková plocha PB je samostatná část PB, která není součástí žádného DPB. Zbytková plocha musí ležet uvnitř PB a nesmí se překrývat s žádným účinným DPB. V rámci jednoho PB může být zbytkových ploch i více. Polygony zbytkových ploch jsou od roku 2021 vytvářeny pracovníky OPŽL SZIF. Mezi lety 2015 a 2020 byly generovány automaticky SW LPIS jako doplněk PB, který nebyl pokrytý DPB.

Od roku 2020 se význam evidence zbytkových ploch výrazně snížil v souvislosti se zavedením nezpůsobilé plochy DPB podle právních důvodů užívání (viz kapitola 0).

Důvodem evidence byla do konce roku 2019 možnost deklarace veškeré zemědělsky obhospodařované půdy žadatelem v jednotné žádosti. Od roku 2020 jsou DPB evidovány podle hranic skutečného užívání, plocha bez PDU je vyznačena v rámci DPB jako nezpůsobilá plocha podle PDU. Tuto nezpůsobilou plochu uživatel pouze ohlásí v rámci deklarace veškeré užívané půdy v jednotné žádosti, bez nároku na dotace. Od 1. ledna 2020 zbytková plocha představuje např.:

- Zemědělsky obhospodařovanou plochu PB bez známého uživatele. V PB je např. několik DPB, ale část území v PB není evidováno jako DPB. Plochu obhospodařuje uživatel, který není vedený jako uživatel v LPIS, ale fakticky se jedná o jeden PB.
- Plochu pod EVP, ke které se nehlásí žádný uživatel LPIS. Např. vlastník dá podnět k zaevidování EVP. Vlastník není uživatelem LPIS, EVP nemá jiného uživatele, není tedy pod EVP zaevidován DPB s kulturou M, ale zbytková plocha.
- Jako zbytkovou plochu není možné evidovat část DPB, která má být evidována jako součást DPB. Od roku 2023 zákon o zemědělství zbytkové plochy již neupravuje. Nové zbytkové plochy jsou od roku 2023 evidovány pouze výjimečně (vzhledem k možnosti

využití plochy bez PDU není důvod pro jejich evidenci) – např. plocha pod KP, který je evidován na základě žádosti vlastníka a nemá uživatele registrovaného v LPIS.

Po zavedení vrstvy technických půdních bloků od roku 2024 zbytkové plochy budou v LPIS pouze archivovány.

Obr. 4 Příklad nesprávně evidované zbytkové plochy. I plocha zbytkové plochy je dle ortofota užívána uživatelem dvou sousedních DPB rozdělených právě touto zbytkovou plochou. Území má být tedy evidována jako jeden DPB. Plocha, která je na obrázku evidována jako zbytková plocha, má být v rámci DPB označena za nezpůsobilou plochu podle PDU

Identifikace zbytkové plochy

Př. Z3618/1 + čtverec

Složení:

Prefix Z – vyjadřuje, že se jedná o zbytkovou plochu PB

Číslo půdního bloku - kmenové (bez pomlčky a čísla za pomlčkou)

Lomítko a pořadové číslo 1 až 999

NKODFB

Př. národního kódu pro zbytkovou plochu Z560-1150_2501/1. Po předponě Z následuje označení čtverce, podtržítka a zkrácený kód včetně znaků za lomítkem.

Důležité vlastnosti zbytkové plochy půdního bloku

Zbytková plocha půdního bloku je samostatná plocha (samostatné plochy) v rámci půdního bloku, která není součástí žádného dílu půdního bloku (podle zákona o zemědělství – verze účinné do konce roku 2022). Je evidována s výměrou a druhem zemědělské kultury, ale neeviduje se u ní uživatel. Zbytkové plochy v LPIS mají svou historizaci. Pro přidělování pořadového čísla za podlomením platí standardní principy dědění (pokračování vzestupné číselné řady).

Velikost polygonu zbytkové plochy PB musí činit nejméně 100 m², jinak nebude možno ji evidovat s číselným označením. Tyto polygony se v SW LPIS označují jako **standardní zbytkové plochy**.

Polygony zbytkových ploch menší než 100 m² jsou v SW LPIS označeny jako **marginální zbytkové plochy**, nejsou evidovány s výše popsáním identifikátorem. Může se jednat např. o následující případy (pouze historicky vzniklé do roku 2020):

- Malých parcel KN (menší než 100 m²), které mají uživatele neevidovaného v LPIS. V tomto případě zůstávají zbytkovou plochou.
- Nepřesnost mezi polygonem DPB a PB v LPIS, kdy hranice polygonů by měly být totožné (topologická čistota dat LPIS). V tomto případě je v žádoucí, aby pracovník LPIS provedl úpravu hranice polygonů, aby byla identická.

5.1.2 Definice dílu půdního bloku

Zákon o zemědělství definuje od roku 2023 díl půdního bloku (DPB) v § 3a odst. 4.

(4) Evidenční jednotkou evidence půdy vycházející z půdního bloku je díl půdního bloku⁷⁹⁾, který je součástí půdního bloku, o minimální výměře 0,01 ha zahrnující souvislou plochu zemědělsky obhospodařované půdy, na níž může navazovat plocha s ekologicky významným prvkem, případně vodní plochu nebo plochu zalesněné zemědělské půdy, která byla v evidenci půdy vedena jako zemědělská půda, a pro který platí, že

a) na něm vlastním jménem a na vlastní odpovědnost zemědělsky hospodaří fyzická nebo právnická osoba (dále jen "uživatel"),

b) na něm je evidován jeden druh zemědělské kultury stanovené podle § 3i, popřípadě se na něm nachází ekologicky významný prvek podle § 3aa odst. 4,

c) jeho hranice vůči jinému dílu půdního bloku nebo ploše nezahrnuté do jiného dílu půdního bloku lze viditelně identifikovat v terénu,

d) je obhospodařován v rámci ekologického zemědělství nebo v rámci etapy přechodného období v rámci ekologického zemědělství podle zákona o ekologickém zemědělství nebo mimo tento rámec,

e) na něm je uplatňováno opatření, jehož podmínky stanovené zvláštním právním předpisem vyžadují, aby bylo prováděno na samostatném dílu půdního bloku,

f) odpovídá v registru vinic vedeném podle zákona o vinohradnictví a vinařství nebo v registru chmelnic vedeném podle zákona o ochraně chmele příslušnému registračnímu číslu vinice nebo chmelnice.

I po novele zákona o zemědělství platí, že DPB musí být uvnitř PB. V roce 2023 i v roce 2024 platí, že v LPIS se vygeneruje PB automaticky na základě polygonů DPB. Od roku 2025 v případě, že OPŽL SZIF bude evidovat DPB do ploch mimo existující technický půdní blok, MZE oddělení registrů vytvoří technický PB v ploše nově vznikajícího DPB.

Minimální výměra DPB je stanovena na 0,01 ha ≈ 100 m². Nelze tedy jako DPB zaevidovat menší plochy souvislé zemědělské půdy. Maximální velikost omezena není.

Na DPB může být pouze jeden druh zemědělské kultury (viz kapitola 6 Druhy zemědělské kultury).

V případě ploch s různými druhy zemědělské kultury, přičemž jednotlivé odlišitelné plochy jsou menší než 100 m² (typicky záhumenky), lze plochu zaevidovat jako DPB s kulturou jinou nebo jinou trvalou kulturou (např. DPB tvořený plochou osázenou vinnou révou menší než 100 m² a současně plochou

s ovocnými stromy rovněž menší než 100 m²). Definice zemědělských kultur jsou uvedeny dále v kapitole 6 Druhy zemědělské kultury.

Opatření, která vyžadují, aby byla prováděna na samostatném DPB, jsou stanovena např. NV k AEKO nebo NV PP a dalšími „dotačními“ nařízeními vlády (např. i NV k agrolesnictví).

Příklad č. 1: V souladu s NV k AEKO je důvodem rozdělení DPB na více DPB i vymezení více titulů podopatření ošetřování extenzivních travních porostů (např. na jednom DPB nemůže být vymezen současně titul horské a suchomilné louky hnojené nebo titul horské a suchomilné louky nehnojené). V případě, že titul není vymezený orgánem ochrany přírody a krajiny záměrně na celém DPB, tak je nutné rozdělit původní DPB na nové DPB podle vymezených polygonů vrstvy enviro (např. první DPB bez vymezeného titulu, druhý DPB s vymezeným titulem trvale podmáčené a rašelinné louky a třetí DPB bez vymezeného titulu).

Příklad č. 2: Důvodem dělení DPB na více DPB nejsou dílčí plochy v rámci DPB jednoho uživatele s kulturou standardní orná půda, na kterých jsou pěstované rozdílné plodiny. Pro vedení osevnických postupů a evidenci postřiků a hnojení je možné využít aplikace spravované Ministerstvem zemědělství v rámci Portálu farmáře (iLPIS, EPH).

DPB může být v konkrétní dobu pouze v jedné fázi ekologického režimu (přechodné období, ekologické zemědělství), nebo konvenčně obhospodařován. Není možný stav, že část DPB je obhospodařována konvenčně a druhá část ekologicky. Od roku 2023 je znovu umožněn dotační souběh ekologické a konvenční produkce v rámci oddělených částí jednoho ekologického zemědělského subjektu. Znovu tak mohou častěji nastávat zákonem předvídané situace dvou DPB stejného uživatele a se stejnou kulturou vedle sebe, které se liší pouze stavem ekologického režimu (EZ, přechodné období a konvenční obhospodařování). V případě, že na DPB je dokončeno dvouleté/tříleté přechodné období a nebrání tomu jiný zákonný důvod, tak je žádoucí sousedící ekologické DPB stejného uživatele, kultury atd. sloučit do jednoho DPB.

5.1.2.1 Viditelná identifikovatelnost hranice DPB v terénu

Podle §3a odst. 4 písm. c) platí pro každý DPB:

c) jeho hranice vůči jinému dílu půdního bloku nebo ploše nezahrnuté do jiného dílu půdního bloku lze viditelně identifikovat v terénu,

1. Pokud je návrh DPB viditelně identifikovatelný na aktuální ortofotomapě, má se za viditelně identifikovatelný i v terénu vůči okolní ploše.
2. Pokud návrh DPB není viditelně identifikovatelný na aktuální ortofotomapě, pak musí být na základě níže popsaných pravidel viditelně identifikovatelný v terénu vůči okolní ploše.

Pravidla viditelné identifikovatelnosti:

- a. Hranice DPB je viditelně identifikovatelná vůči okolní ploše, která není zahrnuta v žádném DPB (např. hranice mezi zemědělskou půdou evidovanou jako DPB a umělými povrchy, lesy, nálety, ploty apod.).
- b. Příklady viditelně identifikovatelné hranice mezi dvěma DPB:
 - vzájemně sousedící DPB jsou oseté jinou plodinou
 - osev (výsadba) na vzájemně sousedících DPB byl proveden různým směrem,
 - sklizeň proběhla zjevně v odlišných termínech,
 - DPB jsou odděleny oplocením,
 - DPB jsou sečeny v jiných termínech (odlišná výška travního porostu),

- označení prvního a posledního sloupku řady keřů révy vinné, stromu v sadu či řady konstrukce chmelnice
- hranice DPB jsou vyznačeny rozorem, mezníky, kůly apod.,
- případně jiné situace, kdy je zjevné, že sousedící DPB nejsou obhospodařovány jako celek.

Důvodem pro zavedení pravidla identifikovatelnosti byl nejen v ČR rozšířený problém tzv. virtuálního zemědělství. DPB v LPIS byl evidován na uživatele, který disponoval sice na pozemek právním důvodem užívání, ale sám dlouhodobě žádnou zemědělskou činnost nevykonával a jeho DPB obhospodařoval některý z okolních uživatelů. Aby k této nežádoucí situaci nedocházelo, tak hranice DPB musí být viditelná (na aktuální ortofotomapě nebo na místě v terénu). Není tak pochyb o užívání jednotlivého DPB a uživateli, kterému jsou následně vypláceny dotace. Hranice DPB uživatel může vyznačit výše uvedenými způsoby, nemusí být geodeticky vytyčené.

Výjimku z viditelného identifikování hranic tvoří hranice mezi DPB jednoho uživatele, který má vedle sebe DPB se stejnou kulturou. V takovém případě, kdy nelze hranice viditelně identifikovat, musí být uživatel schopen určit je alespoň pomocí souřadnic GNSS. Toto pravidlo platí také pro hranici mezi DPB uživatele a zbytkovou plochou.

Přístup k dílu půdního bloku

V otázce vstupu na pozemek/přístupu k pozemku se vychází z ustanovení § 1021 zák. č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, v platném znění.

Zákon č. 89/2012 Sb., Část třetí, Absolutní majetková práva, Hlava II. Věcná práva, Díl 3: Vlastnictví, Oddíl 1: Povaha vlastnického práva a jeho rozsah, Omezení vlastnického práva:

§ 1021

Vlastník umožní sousedovi vstup na svůj pozemek v době, rozsahu a způsobem, které jsou nezbytné k údržbě sousedního pozemku nebo k hospodaření na něm, nelze-li tohoto účelu dosáhnout jinak; soused však nahradí vlastníku pozemku škodu tím způsobenou.

Na základě výše citovaného ustanovení tedy není nutná přístupová komunikace k pozemku. Podmínkou evidence dílu půdního bloku není jeho přístupnost po pozemní komunikaci.

5.1.2.2 Uživatel DPB

U každého DPB musí být ze zákona evidován uživatel. Uživatel je fyzická nebo právnická osoba, která vykonává vlastním jménem a na vlastní odpovědnost zemědělskou činnost na konkrétním DPB.

Aby fyzická nebo právnická osoba mohla být uživatelem DPB, musí být nejprve zaregistrována v Registru subjektů LPIS.

Zajišťování zemědělské činnosti službami

Pokud uživatel zajišťuje veškerý výkon zemědělské činnosti službami na základě smlouvy o službách, jedná se stále o výkon zemědělské činnosti „vlastním jménem a na vlastní odpovědnost“ a může být v LPIS evidován jako uživatel. Jedná se i o případy, kdy subjekt nevlastní ani si nepronajímá zemědělské stroje, ale zajišťuje si vše pouze službami, a to i v rozsahu všech DPB evidovaných v LPIS. Zajišťování zemědělské činnosti službou však uživatele nezbavuje povinnosti mít v terénu identifikovatelné hranice DPB.

Vyžadování právního důvodu užívání

V souladu s § 3g odst. 3 zákona o zemědělství se upřesňují pravidla pro OPŽL SZIF, kdy vyžadovat PDU při aktualizaci evidence půdy.

(3) Fond provede aktualizaci evidence půdy na základě ohlášení změny podle odstavce 1, jestliže údaje v ohlášení změny neshledá nepravdivými, popřípadě neúplnými, a jedná-li se o ohlášení podle odstavce 1 písm. b), c) nebo g), doloží uživatel Fondu

a) písemnou dohodu podle odstavce 2 nebo

b) doklad prokazující právní důvod užívání zemědělské půdy, která se stala předmětem rozporu podle odstavce 2.

Fond vydá osobě, která ohlásila změnu, jakož i dalším osobám, pokud se jich změna týká, oznámení o aktualizaci evidence půdy. Prvním úkonem ve věci je vydání oznámení o aktualizaci evidence půdy.

Zákon o zemědělství stanovuje případy, kdy OPŽL SZIF vždy vyžaduje ověření PDU:

- V případě rozporu: kolize nového návrhu DPB s dosavadním DPB jiného uživatele (odst. 1 písm. c)
 - u DPB nově evidovaný uživatel je stanoven na základě písemné dohody odstraňující vzájemný rozpor (např. dosavadní uživatel písemně souhlasí s přenecháním užívání části svého DPB novému uživateli)
 - u DPB nově evidovaný uživatel je stanoven na základě posouzení předložených PDU („vítěz sporu“). Posouzení PDU provede OPŽL SZIF.
- V případě zvětšení DPB o plochu neevidovanou v LPIS jako DPB (odst. 1 písm. b)
- V případě vzniku nového DPB, který doposud nebyl evidován v LPIS (odst. 1 písm. g): OPŽL SZIF ověřuje PDU nejen v případě pochybností, ale ve všech případech evidence nové plochy do LPIS.
- V případě DPB s kulturou mimoprodukční plocha: v případě ploch s EVP - KP je nutné ověřit PDU, aby mohly být uživatelem deklarovány jako plochy využívané jako neprodukční plochy (podmínkou je existence DPB s kulturou mimoprodukční plocha).
- V případě plochy - části návrhu DPB, na které leží EVP nezemědělského typu (krajinný prvek) s výměrou větší než 500 m².

Zákon o zemědělství v § 3p odst. 5 definuje, kdy je nutné ověřovat PDU v souvislosti s EVP:

(5) V případě uvedeném v odstavci 4 uživatel pozemku, na kterém se část nebo celý ekologicky významný prvek nachází, prokáže užívání pozemku dokladem prokazujícím právní důvod užívání, jestliže se jedná o zemědělsky neobhospodařovaný pozemek, který

a) není obklopen po celé své hranici zemědělsky obhospodařovanou půdou, nebo

b) je obklopen po celé své hranici zemědělsky obhospodařovanou půdou a jeho výměra je vyšší než 0,05 ha. Způsobilá plocha DPB podle právních důvodů užívání

Novela zákona o zemědělství účinná od 1. 1. 2020 umožnila v rámci DPB evidovat výměru způsobilé plochy podle právních důvodů užívání. U každého DPB je tedy známa výměra způsobilé plochy podle PDU, která je oprávněná pro příjem zemědělských dotací na plochu.

Zákon o zemědělství § 3a odst. 5:

U dílu půdního bloku se eviduje:

d) výměra způsobilé plochy, stanoví-li tak přímo použitelný předpis Evropské unie,

V zákoně o zemědělství není přímo definována způsobilá plocha, pouze proces jejího určení při aktualizaci (§ 3g odst. 4, věta druhá):

Pokud podle postupu Fondu podle odstavce 3 nebo věty první tohoto odstavce zjistí Fond, že uživatel u zemědělské půdy splnil podmínky podle § 3a odst. 4, vyznačí v evidenci půdy hranici dílu půdního bloku s tím, že o část dílu půdního bloku, ke které nebyl doložen právní důvod užívání zemědělské půdy, se sníží výměra způsobilé plochy vedené v evidenci půdy.

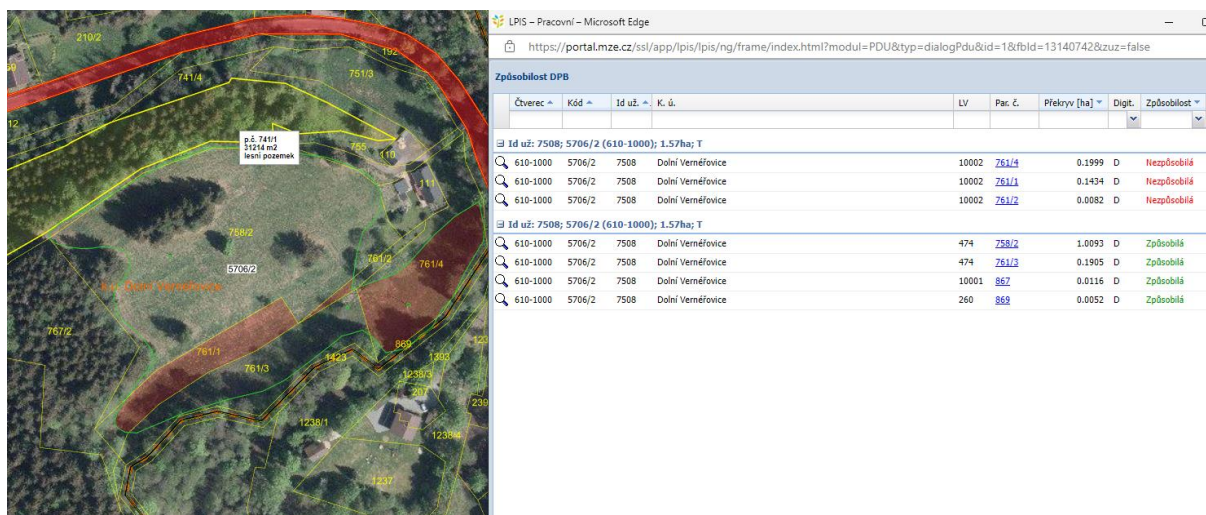
Pokud uživatel nepředloží PDU nebo písemnou dohodu odstraňující vzájemný rozpor OPŽL SZIF, nebo údaje v ohlášení jsou nepravdivé OPŽL SZIF aktualizaci neprovede. Výjimka je stanovena v závěti odstavce 4 - podmínky podle § 3a odst. 4 představují pojmové znaky dílu půdního bloku. Plocha užívaná bez PDU je součástí DPB uživatele.

Změna způsobilé plochy je i důvodem aktualizace evidence půdy podle zákona o zemědělství § 3g odst. 1:

Uživatel je povinen Fondu na jím vydaném formuláři ohlásit skutečnost, že došlo

a) ke změně průběhu hranice dílu půdního bloku nebo změně výměry způsobilé plochy dílu půdního bloku podle postupu podle odstavce 4 věty druhé,

V SW LPIS se tedy evidují v rámci DPB obě plochy – způsobilá podle PDU a nezpůsobilá plocha podle PDU.

Obr. 5 Přehled způsobilosti plochy DPB podle PDU k parcelám KN

Fakticky se v SW LPIS eviduje jako nezpůsobilá plocha podle PDU překryv DPB s parcelou/parcelami KN, na které je prokázáno, že uživatel k nim nemá PDU, např. na základě sporu mezi více potenciálními uživateli, na základě ohlášení vlastníka apod. Při aktualizaci se z důvodu obrovské časové a organizační náročnosti a neudržitelnosti procesu nezkoumají všechny parcely KN s překryvem s DPB, ale pouze ty s rozparem nebo pochybností.

Hlavním důvodem vzniku evidence způsobilých a nezpůsobilých ploch DPB podle PDU byla nutnost zajistit evidenci celých DPB podle skutečných hranic užívání (a ne podle hranic parcel KN) a zároveň neposkytovat platbu dotací na plochy, které jsou v LPIS označeny jako nezpůsobilé plochy DPB podle PDU. Pokud uživatel/žadatel nicméně v žádosti o dotace uvede DPB, který zahrnuje i plochu nezpůsobilou podle PDU, tak musí dodržovat dotační podmínky a podmínky podmíněnosti, nitrátové směrnice apod. na celém DPB, včetně nezpůsobilé plochy DPB podle PDU. Na nezpůsobilé plochy podle PDU je poskytována nulová sazba dotací.

Díky zavedení možnosti evidovat celý DPB užívaný uživatelem a v rámci něj rozlišovat způsobilou a nezpůsobilou plochu podle PDU, se významně snížil význam a využití zbytkových ploch v rámci evidence půdy. Pokud nemá uživatel PDU na žádnou část DPB, přesto jej užívá, je rovněž možné ho do evidence LPIS zapsat. Způsobilá výměra DPB bude snížena na 0 ha. Uživateli tímto postupem bude umožněno DPB ohlásit v jednotné žádosti v rámci deklarace veškeré obhospodařované půdy.

Tato evidence bez PDU nemůže bránit potenciálnímu novému uživateli, který disponuje PDU k pozemku a má zájem pozemek obhospodařovat, být na základě ohlášení zapsán do LPIS jako nový uživatel PDU.

Nezpůsobilá plocha podle PDU představuje i užitečný nástroj pro vlastníky zemědělské půdy – je možné z veřejného LPIS zjistit, kdo jejich pozemky užívá, aniž by s nimi uzavřeli pachtovní smlouvu.

Obr. 6 Příklad DPB s vyznačenou nezpůsobilou plochou podle PDU

DPB: 7901/7 (570-1150)		04.01.2023	UZ
Stav:	Účinný		
Supervize:	Bez nálezu		
Řízení:	21/4049/0638, OU		
Účinnost od (§3g):	30.09.2021		
Účinnost od:	30.09.2021		
Účinnost do:			
Uživatel:	Zemědělské družstvo Rousínov (6425)		
Výměra (ha):	43,85		
Způsobilá plocha (ha):	42,15		
Kultura:	standardní orná půda (R)		
Režim EZ/PO	Konvenční hospodaření		
Půdní blok:	7901-1 (570-1150)		
Územní příslušnost:	Vyškov (BM)		

Obr. 7 Zobrazení výměry způsobilé plochy a výměry celého DPB na detailu DPB na záložce Základní.

Příklady situací, které mohou v praxi nastat:

Pokud není pochyb, že plochu, která má být nově evidována do LPIS užívá (zemědělsky obhospodařuje) uživatel, který přišel ohlásit změnu:

- ➔ předloží PDU: OPŽL SZIF: zaeviduje nový/zvětšený DPB. Nově evidovaný DPB/nově evidovaná část DPB je způsobilá podle PDU
- ➔ nepředloží PDU:
 - OPŽL SZIF: zaeviduje nový/zvětšený DPB. Nově evidovaný DPB/nově evidovaná část DPB není způsobilá podle PDU. Na tuto plochu nebudou uživatelům vyplaceny dotace. DPB uvede v žádosti včetně nezpůsobilých ploch podle PDU - ohlášení veškeré užívané půdy.

Pokud existují pochybnosti, že uživatel plochu, na kterou nemá PDU ani fakticky neužívá, tak OPŽL SZIF aktualizaci DPB neprovede.

5.1.2.3 Ekologicky významný prvek v ploše DPB

Zákon o zemědělství v § 3a odst. 4 písm. b) umožňuje, aby součástí plochy DPB byl i ekologicky významný prvek.

b) ..., popřípadě se na něm nachází ekologicky významný prvek podle § 3aa odst. 4,

Ekologicky významný prvek se eviduje bez uživatele. EVP je jednoduše na DPB se zemědělskou kulturou (např. s kulturou R, T apod.) – je celý obklopený zemědělskou půdou (nedotýká se např. ani hranice DPB s kulturou L nebo B) anebo není – přiléhá k DPB se zemědělskou kulturou (potom leží zcela nebo zčásti na DPB s kulturou mimoprodukční plocha nebo na zbytkové ploše).

V případě, že budou části plochy EVP zahrnuty do plochy více DPB (případně i zbytkové plochy), zůstává EVP v evidenci EVP stále pouze jedním objektem.

Pro zahrnutí plochy EVP do plochy DPB se zemědělskou kulturou odlišné od M, B, L platí následující pravidla posuzování PDU:

- průnik EVP a DPB $\leq 500 \text{ m}^2$: plocha pod EVP nebo jeho částí je automaticky součástí plochy DPB, uživatel je odvozen od uživatele DPB.
- průnik EVP a DPB $> 500 \text{ m}^2$: plocha pod EVP nebo jeho částí je součástí plochy DPB uživatele, kterému na tuto plochu svědčí PDU.
- EVP přiléhající k více DPB různých uživatelů: V případě těchto EVP se před zahrnutím jejich plochy do jednotlivých DPB zkoumá PDU.

EVP na DPB s kulturou M

Od roku 2015 je EVP evidováno bez uživatele. Pokud je znám uživatel EVP a současně není EVP v ploše DPB např. s kulturou T, R apod. (= EVP není zcela obklopeno zemědělskou půdou se zemědělskou kulturou uvedenou výše), ale je přilehlé k zemědělské půdě, tak není součástí DPB se zemědělskou kulturou R, T apod., ale součástí DPB s kulturou mimoprodukční plocha (M). Pokud není znám uživatel, tak plocha EVP nemůže být evidována jako DPB, ale je evidována jako zbytková plocha půdního bloku.

Do konce roku 2020, kdy docházelo ještě k editaci PB pracovníky OPŽL a rozlišování jejich druhu, tak pokud EVP – některý z druhů KP nebyl ze všech stran (ze 100 % obvodu) obklopen DPB s některým z druhů zemědělských kultur (kromě M, B, L) či zbytkovou plochou PB (Z), nemohl být součástí plochy PB druhu zemědělsky obhospodařovaná půda. Tyto plochy přilehlých EVP (se současně evidovanou zbytkovou plochou nebo DPB s kulturou M) tvořily samostatný PB druhu ekologicky významný prvek.

Výše uvedený PB tvořený EVP mohl obsahovat více DPB s kulturou M více uživatelů (podle prokázaných PDU) i zbytkové plochy.

Od roku 2021 při automatickém generování PB z DPB, tak z DPB s kulturou M dochází k připojení plochy k přilehlému PB (druhu „Nerozlišen“). Stejně pravidlo platí i pro zbytkové plochy, na kterých se nachází EVP – připojí se k sousednímu PB druhu „Nerozlišen“.

Objekt EVP pro účely evidence v LPIS je jen jeden. Minimální výměra DPB je 100 m^2 . V případě menších EVP (nebo rozdělených podle PDU) je možné na ploše EVP evidovat i zbytkovou plochu.

5.1.2.4 Evidované údaje u dílu půdního bloku

Zákon o zemědělství definuje základní údaje, které se povinně evidují u DPB. Další údaje, které je nutné evidovat zejména pro administraci různých dotačních opatření, jsou stanoveny NV LPIS nebo vyplývají ze souvisejících právních předpisů.

Evidované údaje u dílu půdního bloku na základě zákona o zemědělství

Zákon o zemědělství v § 3a odst. 5 definuje základní údaje, které jsou v LPIS evidovány u každého DPB.

(5) U dílu půdního bloku se eviduje

a) identifikační číslo dílu půdního bloku,

b) výměra dílu půdního bloku,

c) výměra způsobilé plochy, stanoví-li tak přímo použitelný předpis Evropské unie,

d) výměra jednotlivých druhů ekologicky významných prvků, které jsou součástí tohoto dílu půdního bloku,

e) označení uživatele, včetně uvedení identifikačního čísla, jde-li o právnickou osobu a fyzickou osobu s přiděleným identifikačním číslem, nebo data narození, popřípadě rodného čísla, jde-li o fyzickou osobu, které identifikační číslo přiděleno nebylo,

f) druh zemědělské kultury podle kritérií uvedených v § 3i,

g) obhospodařování v rámci ekologického zemědělství, nebo v etapě přechodného období v rámci ekologického zemědělství podle zákona o ekologickém zemědělství,

h) zařazení dílu půdního bloku se zemědělskou kulturou ovocný sad do evidence ovocných sadů a

i) další údaje stanovené nařízením vlády, popřípadě přímo použitelným předpisem Evropské unie.

Identifikace DPB

Identifikace DPB vychází ze základního čísla (4 čísla před lomítkem) PB, kterému DPB přísluší.

Př. 3618/1 + čtverec

Složení:

Číslo půdního bloku - kmenové (bez pomlčky a čísla za pomlčkou)

Lomítko a pořadové číslo 1 až 9999

NKODFB

NKODFB je jedinečný kód DPB používaný např. v exportech. Je odvozen ze čtverce a zkráceného kódu (ZKODFB) podle následujících pravidel.

ČTVEREC: 720-0980

ZKODFB: 4307/6

NKODFB: 724098307/6

Pravidla pro vytvoření NKODFB ze čtverce a ZKODFB DPB:

Znak NKODFB (pořadí znaku)	Znak ze čtverce/ZKODFB (pořadí znaku)
1,2	= 1-2 ze čtverce
3	= 1. z ZKODFB
4, 5,	= 5 - 6 ze čtverce
6	= 2. z ZKODFB
7 a další	=2 a další z ZKODFB (včetně lomítka a všech číslic za lomítkem)

Výměra DPB

Výměra DPB v LPIS je uváděna v ha, zaokrouhlená na 2 desetinná místa. Pro administraci některých dotačních opatření, analýzy dat LPIS apod. je k dispozici i výměra přesnější.

Výměra způsobilé plochy, stanoví-li tak přímo použitelný předpis EU

V LPIS v ČR je potřeba rozlišovat několik typů způsobilých ploch v rámci DPB, jejichž výměra může být u některých DPB totožná s výměrou DPB a u některých DPB rozdílná od výměry DPB.

- Způsobilá plocha podle PDU - viz kapitola 0

- Způsobilá plocha pro jednotlivá dotační opatření vedená v LPIS - na základě překryvu DPB a vrstvy způsobilosti pro vybrané dotační opatření. Tato výměra se navíc může lišit od výměry, na kterou byly skutečně vyplaceny dotace (po administrativní kontrole či kontrole na místě prováděnou SZIF). Např.:
 - způsobilá výměra pro ANC – oblasti s přírodními a jinými omezeními
 - způsobilá výměra pro neproduktivní plochy atd.

Evidované údaje u dílu půdního bloku na základě nařízení vlády k LPIS

Na základě zákonného zmocnění jsou v NV LPIS v § 1 definovány další údaje, které jsou v LPIS evidovány u DPB.

§ 1

Další údaje evidované u dílu půdního bloku evidence půdy

U dílu půdního bloku se v evidenci půdy evidují další údaje o

- a) zařazení do ochranného pásma vodního zdroje podle vodního zákona a zařazení do ochranného pásma lázeňského zdroje podle lázeňského zákona,*
- b) zařazení do zvláště chráněného území podle zákona o ochraně přírody a krajiny,*
- c) existenci odvodňovacího systému,*
- d) zařazení do katastrálního území podle zákona o katastru nemovitostí,*
- e) zařazení do horské oblasti, oblasti s jinými znevýhodněními a oblasti Natura 2000 podle nařízení vlády k provádění opatření Programu rozvoje venkova České republiky a Strategického plánu Společné zemědělské politiky Evropské unie v České republice (dále jen „Strategický plán“),*
- f) zařazení do zranitelné oblasti nebo jiných omezeních podle nařízení vlády o stanovení zranitelných oblastí a o akčním programu,*
- g) zařazení do oblasti splňující příslušný cíl strukturální pomoci Evropské unie v souladu s přímo použitelným předpisem Evropské unie upravujícího obecná ustanovení o strukturálních fondech,*
- h) výskytu ptačí oblasti nebo evropsky významné lokality podle zákona o ochraně přírody a krajiny,*
- i) výskytu hnízdní lokality chřástala polního a bahňáků na trvalých travních porostech nebo čejky chocholaté na orné půdě podle nařízení vlády k provádění opatření Programu rozvoje venkova České republiky a Strategického plánu,*
- j) výskytu podmáčené nebo rašelinné louky podle nařízení vlády k provádění opatření Programu rozvoje venkova České republiky a Strategického plánu,*
- k) pěstování geneticky modifikované odrůdy podle zákona o nakládání s geneticky modifikovanými organismy a genetickými produkty,*
- l) výsledcích agrochemického zkoušení zemědělských půd podle zákona o hnojivech,*
- m) výskytu cenných stanovišť lučních společenstev podle zákona o ochraně přírody a krajiny, podle nařízení vlády k provádění opatření Programu rozvoje venkova České republiky a Strategického plánu,*
- n) výši provozní hladiny u druhu zemědělské kultury rybník,*
- o) zařazení do území určeného k řízeným rozlivům povodní podle vodního zákona,*

- p) výměře osázené plochy vinice u druhu zemědělské kultury vinice podle přímo použitelného předpisu Evropské unie upravujícího prováděcí pravidla společné organizace trhu s vínem,
- q) míře erozní ohroženosti zemědělské půdy, a to až na úroveň plochy jedné plodiny podle nařízení vlády upravujícího pravidla podmíněnosti plateb zemědělcům,
- r) počtu životaschopných jedinců na 1 ha u druhu zemědělské kultury ovocný sad podle zákona o Ústředním kontrolním a zkušebním ústavu zemědělském,
- s) výskytu stanovišť modráska podle nařízení vlády k provádění opatření Programu rozvoje venkova České republiky a Strategického plánu,
- t) vhodnosti k zalesnění podle nařízení vlády k provádění opatření Programu rozvoje venkova České republiky a Strategického plánu,
- u) vhodnosti k zatravnění orné půdy, vhodnosti zatravnění infiltračních oblastí nebo existenci drah soustředěného odtoku vody podle nařízení vlády k provádění opatření Programu rozvoje venkova České republiky a Strategického plánu,
- v) zařazení do environmentálně citlivých trvalých travních porostů, které jsou vyloučeny z možnosti přeměny na druh zemědělské kultury uvedený v § 3 odst. 1 písmena a), c) nebo d), nebo
- w) obnově trvalého travního porostu podle § 3j zákona,
- x) vhodnosti pěstování meziplodin,
- y) krajinném prvku a jeho výměře,
- z) ploše přiléhající ke stálému útvaru povrchových vod k ochraně vod a
- za) výměře plochy, která je zemědělsky obhospodařována a na které je umístěna agrovoltaická výrobní elektrárna podle zákona upravujícího ochranu zemědělského půdního fondu.
- zb) vhodnosti pěstování plodin s omezením používání pesticidů v povodích vybraných vodárenských nádrží na orné půdě podle nařízení vlády k provádění opatření Strategického plánu.

5.1.3 Definice ekologicky významného prvku

Zákon o zemědělství definuje ekologicky významný prvek v § 3aa odst. 4

(4) Základní jednotkou evidence ekologicky významných prvků je prvek, který představuje souvislou plochu i zemědělsky neobhospodařované půdy plnící mimoprodukční funkci zemědělství, popřípadě jiný útvar, který je součástí zemědělsky obhospodařované půdy nebo k ní bezprostředně přiléhá, a který je druhem ekologicky významných prvků podle § 3m.

EVP se eviduje bez uživatele. Plocha pod EVP nese informaci o uživateli na základě DPB, na kterém EVP se nachází. Pokud uživatel není znám, je pod plochou EVP evidována zbytková plocha.

5.1.3.1 Evidované údaje u ekologicky významného prvku

Základní údaje o EVP jsou evidovány v LPIS na základě zákona o zemědělství, další údaje na základě NV LPIS.

Evidované údaje u EVP na základě zákona o zemědělství

Zákon o zemědělství v § 3aa odst. 5 definuje základní údaje, které se evidují u EVP.

(5) U ekologicky významných prvků se eviduje

- a) identifikační číslo ekologicky významného prvku,
- b) druh ekologicky významného prvku podle kritérií uvedených v § 3m,
- c) příslušnost k dílu půdního bloku, je-li známa,
- d) výměra a
- e) další údaje stanovené nařízením vlády, popřípadě přímo použitelným předpisem Evropské unie.

Identifikace ekologicky významného prvku

Identifikace EVP vychází ze základního čísla (4 čísla před lomítkem) PB, kterému EVP přísluší.

Příklad: E3618/1

Složení:

Prefix E – vyjadřuje, že se jedná o ekologicky významný prvek

Číslo půdního bloku – kmenové (bez pomlčky a čísla za pomlčkou)

Lomítko a pořadové číslo 1 až 999

NKOD

Př. národního kódu pro EVP E560-1150_2501/1. Po předponě E následuje označení čtverce, podtržítka a zkrácený kód včetně znaků za lomítkem.

Výměra

V LPIS je u krajinných prvků zobrazena skutečná výměra i přepočtená koeficientem neprodukční plochy.

Evidované údaje u EVP na základě NV LPIS

NV LPIS v § 2 využívá zákonné zmocnění a stanovuje možnost evidence vyhrazení plochy jako neprodukční plochy.

U ekologicky významného prvku nebo jeho části se dále evidují údaje o možnosti jeho vyhrazení jako neprodukční plochy.

5.2 Vedení a zveřejňování evidence využití půdy

Postup vedení a zveřejňování evidence využití půdy je detailně upraven § 3ab zákona.

(1) Evidence využití půdy je vedena v digitální formě, přičemž díly půdního bloku, objekty a ekologicky významné prvky jsou zobrazovány na podkladě ortofotografických map pořízených v souřadnicovém systému Jednotné trigonometrické sítě katastrální⁽⁴⁰⁾ na základě leteckého měřického snímkování zemského povrchu (dále jen „ortofotomapa“).

(2) Ministerstvo zveřejňuje v elektronické podobě způsobem umožňujícím dálkový a nepřetržitý přístup následující základní údaje z veřejné části evidence využití půdy, kterými jsou

- a) identifikační údaje o uživateli, a to osobní jméno, popřípadě jména, příjmení nebo název a adresa, nebo obchodní firma a sídlo, popřípadě telefonní číslo nebo elektronická adresa,
- b) zákresy hranic a výměra dílů půdních bloků a výměra způsobilé plochy dílu půdního bloku,

- c) identifikační číslo dílu půdního bloku,
- d) druh zemědělské kultury a druh plodiny, je-li uvedena v žádosti o dotaci,
- e) obhospodařování v rámci ekologického zemědělství, nebo v etapě přechodného období v rámci ekologického zemědělství podle zákona o ekologickém zemědělství,
- f) zákresy objektu a údaje o uživateli objektu, a to osobní jméno, popřípadě jména, příjmení nebo název a adresa, nebo obchodní firma a sídlo, popřípadě telefonní číslo nebo elektronická adresa, s výjimkou údajů o uživateli objektu podle § 3o odst. 7,
- g) identifikační číslo objektu a příslušnost k hospodářství,
- h) druh objektu a katastrální území a katastrální parcela, ve které se objekt nachází,
- i) zákresy hranic ekologicky významného prvku a jeho výměra,
- j) identifikační číslo ekologicky významného prvku,
- k) druh ekologicky významného prvku,
- l) podaná ohlášení změny evidence půdy podle § 3g odst. 1.

Evidence využití půdy a evidence ekologicky významných prvků je vedena v informačním systému LPIS v modulu Evidence půdy. Evidence půdy a ekologicky významných prvků byla vytvořena a je aktualizovaná na podkladě aktuálních digitálních ortofotomaps dostupných v LPIS. Ortofotomapy dostupné v LPIS byly aktualizované do roku 2011 po třech letech (postupně byly aktualizovány jednotlivé zóny východ, střed a západ). Od roku 2012 do roku 2019 byly ortofotomapy aktualizovány každé dva roky na základě ortofotosnímků, které byly pořízeny pro polovinu ČR (dělicí linie byla vymezena osou spojující přibližně města Jablonec n. N. – Kutná Hora – Jihlava – Telč. Od roku 2020 došlo ke změně snímkování, které probíhá po krajích. V roce 2020 bylo provedeno snímkování „východních“ krajů ČR (Královéhradecký, Pardubický, Vysočina, Jihomoravský, Zlínský, Olomoucký a Moravskoslezský). Další rok bylo provedeno snímkování „západních“ krajů a další rok znovu „východních“ atd.

Základní požadavky na digitální ortofotomapy:

Požadavek	Požadovaná kvalita, povolená tolerance	Poznámka
Prostorové rozlišení	<= 1m	velikost pixelu 0,25 m (od roku 2009) velikost pixelu 0,20 m (od roku 2016) velikost pixelu 0,125 m (od roku 2021)
Radiometrické rozlišení	=>8 bit	8 bit
Spektrální rozlišení	Barevné (RGB, NIR)	RGB
Obecná kvality obrazu	Žádné vady, které by znemožňovaly vizuální interpretaci obrazu	Kontrola na přítomnost stínů, barevných švů, mraků, oparu, kouřma atd.

Požadavek	Požadovaná kvalita, povolená tolerance	Poznámka
Pokrytí mrakem	<5-10 %	Hodnotí se pro každý mapový list i pro ortofoto jako celek.
Overall clipping	<0.5 % na každém konci histogramu	
Vrchol histogramu	+/-15 % od střední hodnoty	Pro 8 bitový obraz je střední hodnota 128
Barevné vyrovnání	<2 % mezi minimální a maximální hodnotou barevné kombinace tří barev	
Šum	Poměr signál/šum > 5	Chyby v měření způsobené nežádoucími signály. Relativní množství šumu je udáno v poměru signál/šum
Kontrast	Variační koeficient DN hodnot obrazu v rozmezí 10 -20 %	Reprezentuje směrodatnou odchylku DN hodnot jako procento dostupných odstínů šedi
Geometrická přesnost	RMSE _x <= 2,5 m; RMSE _y <= 2,5 (RMSE = Root Mean Square Error)	RMSE je vyhodnocena na základě nejméně 20 nezávislých kontrolních bodů na mapový list.
Mozaikování	Variace DN hodnot podobných typů povrchů nepřekračuje průměrně 10 % (nebo 4 % v každém z 3 barevných kanálů)	.
Mozaikování	Geometrické nesoulady na švech mezi mapovými listy < 3 pixely	.
Komprese	Beztrátová (TIF, LZW-TIF) Vizuálně beztrátová (JPEG2000, ECW, MrSID)	.

Mezi další zdroje podkladových dat využitelných při procesu aktualizace patří zejména:

- data z kontrol na místě (KNM), včetně monitoringu
- historické ortofotomapy použité pro předchozí aktualizace
- katastrální mapy
- údaje z RÚIAN

V souladu s čl. 68 nařízení EU 2021/2116 musí být pro identifikaci zemědělských pozemků v LPIS zajištěna přesnost, která odpovídá kartografickému měřítku 1:5000.

Od roku 2015 zákon o zemědělství definuje požadavky na „veřejný LPIS“ – aktivní zveřejňování vybraných údajů z evidence půdy a evidence ekologicky významných prvků, včetně podaných ohlášení změny (nových návrhů uživatelů). Ze strany uživatelů i veřejnosti funguje větší kontrola průběhu konkrétního řízení i obecně procesu aktualizace.

Od roku 2023 v rámci veřejného LPIS jsou zveřejňovány kontaktní informace uživatelů (telefon, email) a pěstované plodiny uvedené v žádosti o dotace.

Technické půdní bloky (technická vrstva určující číslování DPB a EVP) nebudou zobrazovány v rámci veřejného LPIS.

5.3 Aktualizace evidence půdy

Na základě § 3a odst. 2 zákona o zemědělství provádí aktualizaci evidence využití půdy Fond, který pro výkon této činnosti stanovuje podrobná prováděcí pravidla (Metodická dokumentace Fondu a metodická pravidla Fondu).

Tato podkapitola má za cíl pouze vysvětlit základy postupu aktualizace podle § 3g zákona o zemědělství a provázanost se správním řádem. Uvedené je nezbytné pro přezkoumatelnost oznámení v rámci rozhodování MZe o námitce.

Při aktualizaci evidence půdy se postupuje podpůrně podle správního řádu (např. § 141 odst. 4 správního řádu), pokud ustanovení ZOZ přímo správní řád nevyloučí (např. § 3g odst. 14 ZOZ).

Postup aktualizace podle § 3g vztahuje i na aktualizaci osázené plochy vinice.

Od roku 2020 se zakreslují do Evidence půdy hranice DPB podle jejich skutečného užívání. Zákresy DPB tak odpovídají skutečným hranicím užívání, což je podmínka kvality dat LPIS splnění podmínek stanovených Evropskou komisí.

Z tohoto důvodu se změnila pravidla pro zakres, od roku 2020 je evidována všechna zemědělská půda, kterou zemědělec reálně obhospodařuje včetně nezpůsobilých ploch DPB podle PDU, ke kterým nemůže doložit nájemní/pachtovní smlouvy či jiný důvod užívání. V LPIS je u DPB evidován údaj o výměře způsobilé plochy podle právních důvodů užívání (= celková výměra DPB – nezpůsobilá výměra podle PDU). Stanovené podmínky DZES však uživatel musí plnit na všech plochách, které obhospodařuje – tedy i na těch částech DPB, které jsou vyznačeny jako nezpůsobilé pro poskytnutí dotací z důvodu nedoložení nájemní/pachtovní smlouvy, apod.

Pokud uživatel doloží užívací práva, budou tyto plochy zařazeny zpět jako způsobilé pro vyplacení dotace. Změnu nabytí/pozbytí práv k užívání pak zemědělec bude povinen ohlašovat obdobně jako ostatní změny.

5.3.1 Ohlášení uživatele

§ 3g odst. 1 zákona o zemědělství definuje případy změn, které má uživatel povinnost ohlásit. Lhůta pro ohlášení uživatelem je stanovena na 15 dní. Za nedodržení této lhůty může být uživatel sankcionován.

(1) Uživatel je povinen Fondu na jím vydaném formuláři ohlásit skutečnost, že došlo

a) ke změně průběhu hranice plochy evidované v dílu půdního bloku nebo změně výměry způsobilé plochy dílu půdního bloku podle postupu odstavce 4 věty druhé,

b) ke změně průběhu hranice o plochu neevidovanou v dílu půdního bloku,

c) ke změně uživatele dílu půdního bloku,

d) k ukončení užívání dílu půdního bloku,

e) ke změně druhu zemědělské kultury na dílu půdního bloku podle kritérií stanovených v nařízení vlády podle § 3i,

f) ke změně průběhu hranice osázené plochy vinice na dílu půdního bloku, s druhem zemědělské kultury vinice stanovené nařízením vlády podle § 3i, nebo

g) ke vzniku nového dílu půdního bloku, který není v evidenci půdy evidován,

a to nejpozději do 15 dnů ode dne, kdy tato skutečnost nastala; ohlášení změny zveřejní Fond způsobem umožňujícím dálkový přístup.

Ohlášení je na základě § 3g odst. 13 zákona o zemědělství možno podat i elektronicky.

(13) Ohlášení změny je možno podat též v elektronické podobě prostřednictvím elektronické aplikace Fondu, ke které zřídí Fond přístup na požádání. Žádost o provedení změny podaná prostřednictvím elektronické aplikace Fondu přístupné způsobem umožňujícím dálkový přístup nevyžaduje podepsání.

(15) Fond provádí aktualizaci dílů půdních bloků podle pořadí, které se řídí, pokud zákon nestanoví jinak, okamžikem, ve kterém bylo ohlášení změny podle odstavce 1 doručeno Fondu, nebo okamžikem, kdy Fond zahájil postup podle odstavce 8.

5.3.2 Posouzení ohlášení

§ 3g odst. 2 zákona o zemědělství popisuje průběh a možné situace při posuzování ohlášení Fondem.

(2) Zjistí-li Fond, že ohlášení změny podle odstavce 1 je v rozporu s údaji vedenými v evidenci půdy nebo jiným ohlášením změny, vyzve uživatele, který učinil ohlášení změny, popřípadě uživatele dotčeného tímto ohlášením k předložení písemné dohody odstraňující vzájemný rozpor nebo k předložení dokladu prokazujícího právní důvod užívání zemědělské půdy, která se stala předmětem rozporu, a to ve lhůtě stanovené Fondem, která nesmí být kratší než 15 dnů ode dne doručení výzvy. Zjistí-li Fond, že ohlášení změny je nepravdivé nebo neúplné, vyzve uživatele k odstranění vad ohlášení změny, a to ve lhůtě stanovené Fondem, která nesmí být kratší než 15 dnů ode dne doručení výzvy. Při postupu podle tohoto odstavce se použije ustanovení § 141 odst. 4 správního řádu. Lhůty stanovené v řízení o aktualizaci evidence půdy končí marným uplynutím lhůty stanovené Fondem nebo provedením úkonu ve věci stanovené výzvou posledního z účastníků řízení, jichž se výzva týká.

- Předložení písemné dohody je souhlas původního uživatele a nového uživatele s tím, že souhlasí, že si DPB předají. Forma souhlasu je písemná nebo ústní – do protokolu (před správním orgánem). Pokud k této dohodě dojde, nepředkládají OPŽL SZIF PDU ve formě písemné nájemní smlouvy. Pokud ovšem vlastník tuto dohodu napadne, musí v takové situaci uživatelé předložit PDU. Za oboustranný akt dohody se bere i písemný souhlas napadeného uživatele se změnami, které navrhl ohlašovatel.
- Příkladem nepravdivého ohlášení může být uvedení kultury, která ve skutečnosti na DPB není. Uživatel ji přesto nahlásí a zpětně se toto nepravdivé ohlášení zjistí. V tomto případě uživatel může být sankcionován podle § 5 odst. 1 písm. e) zákona o zemědělství.
- Neúplné ohlášení je takové ohlášení, které neobsahuje všechny náležitosti potřebné k podání ohlášení (např. chybí ohlašovaná kultura). I neúplné ohlášení je ohlášení, které pokud je po Výzvě Fondu ohlašovatelem doplněno, je následně Fondem zahájen proces aktualizace.

- Prodloužení lhůty je doporučováno, pokud ohlášení jiného uživatele by na dosavadního uživatele kladlo velké časové nároky na doložení PDU. Uživatel může požádat Fond o přiměřené prodloužení lhůty. Lhůta by naopak neměla být prodlužována tomu účastníkovi, který sám proces aktualizace svým ohlášením vyvolal.
- Předpokládá se, že ve sporném řízení bude hlavní aktivita co do navrhování důkazů vycházet od navrhovatele a odpůrce (ohlašovatel změny a dotčený uživatel). Pokud však jimi navržené důkazy nebudou dostačující, může správní orgán provést i jiné důkazy. Pokud účastníci neoznačí důkazy potřebné k prokázání svých tvrzení, vychází správní orgán pouze z provedených důkazů. Za přípustná skutková zjištění může správní orgán vzít shodná tvrzení navrhovatele a odpůrce.

5.3.3 Specifické případy průběhu procesu aktualizace evidence půdy

DPB v režimu ekologického zemědělství:

§ 3g odst. 9 stanovuje podrobnosti při aktualizaci DPB zařazených v EZ nebo PO.

(9) Jestliže se aktualizace evidence půdy podle odstavce 1 týká dílu půdního bloku, u kterého před aktualizací evidence půdy bylo evidováno obhospodařování v rámci ekologického zemědělství, nebo v etapě přechodného období v rámci ekologického zemědělství podle zákona o ekologickém zemědělství nebo nový uživatel aktualizovaného dílu půdního bloku je registrován jako ekologický zemědělec podle zákona o ekologickém zemědělství, pak se režim obhospodařování v rámci ekologického zemědělství, nebo v etapě přechodného období v rámci ekologického zemědělství určí na základě podmínek stanovených zákonem o ekologickém zemědělství. Jestliže režim obhospodařování v rámci ekologického zemědělství, nebo v etapě přechodného období v rámci ekologického zemědělství nebude možné na základě podmínek stanovených zákonem o ekologickém zemědělství určit, zůstane u takového dílu půdního bloku režim neurčen do doby, než jej stanoví příslušná kontrolní organizace pro ekologické zemědělství, a to k prvnímu dni, ke kterému režim nemohl být určen.

Režim EZ na DPB nemá vliv na provedení aktualizace DPB. OPŽL SZIF dokončí aktualizaci DPB. Kontrolní organizace nastavuje režim EZ na DPB dodatečně.

Pro aktualizaci DPB, který je v režimu EZ nebo PO platí následující pravidla:

Stav registrace subjektu má vliv na dědění režimu EZ na DPB při změně uživatele:

- Subjekt registrovaný s platnou činností ekologického zemědělce (ekologického podnikatele podle zákona o ekologickém zemědělství)
 - s uzavřenou smlouvou s kontrolní organizací – DPB zůstává v režimu EZ
 - s uzavřenou smlouvou s kontrolní organizací do budoucna – LPIS počítá s možností, že subjekt má uzavřenu smlouvu s kontrolní organizací v čase budoucím a považuje takový subjekt za plnohodnotného ekologa, tj. nedojde při spuštění dědícího mechanismu, ke změně režimu EZ do nejistého režimu EZ.
 - bez uzavřené smlouvy s kontrolní organizací: při spuštění dědícího mechanismu, dojde ke změně EZ na nejistý režim EZ.

- Subjekt bez platné činnosti ekologického zemědělce tj., subjekt, který nemá registraci k činnosti ekologického zemědělce nebo s ukončenou registrací ekologického zemědělce – režim EZ se automaticky mění na konvenční zemědělství.

Nejistý režim EZ („nejistota v registraci“) je vyřešen systémově z registru ekologických podnikatelů, příp. jej musí vyřešit kontrolní organizace buď nastavením režimu EZ/PO na DPB, anebo změnou režimu na konvenční zemědělství.

Změna hranic DPB také může mít vliv na režim EZ („geometrická nejistota“). Principy dědění režimu EZ v případě geometrických změn jsou popsány v dokumentu Uživatelská příručka ekologické zemědělství V LPIS (dostupné v sekci dokumentace v informačním systému LPIS).

DPB po dvou letech v etapě přechodného období se automaticky konvertuje do režimu EZ. Případně kontrolní organizace může manuálně délku PO zkrátit.

DPB s trvalou kulturou V, C, S:

§ 3g odst. 10 stanovuje pravidla pro provádění aktualizace na DPB s kulturou V, C nebo S. Pro dokončení aktualizace, provedení změny, je vyžadován audit ÚKZÚZ – pracovníka příslušného oddělení odboru trvalých kultur ÚKZÚZ.

(10) Jestliže se ohlášení změny podle odstavce 1 dotýká dílu půdního bloku, u kterého před tímto ohlášením byla evidována, popřípadě po provedení změny má být evidována zemědělská kultura vinice nebo chmelnice stanovená nařízením vlády podle § 3i, nebo dílu půdního bloku se zemědělskou kulturou ovocný sad, stanovenou nařízením vlády podle § 3i, který je zařazený, popřípadě má být zařazený do evidence ovocných sadů, změnu údajů ověří Ústřední kontrolní a zkušební ústav zemědělský (dále jen "Ústav") a výsledek sdělí Fondu do 15 dnů.

14) V řízení o aktualizaci evidence půdy se nepoužije ustanovení o vyrozumění účastníků řízení o provádění důkazu mimo ústní jednání a o vydání usnesení při provádění důkazu ohledáním věci na místě podle správního řádu.

V řízení o aktualizaci evidence půdy existuje důvodná obava, že pokud dojde k oznámení o provedení dokazování, nebude později možné provést důkaz vůbec nebo jen s velkými obtížemi, anebo že provedení důkazu, který má být zajištěn, může podstatně ovlivnit řešení otázky, která bude předmětem rozhodování v následném řízení.

5.3.4 Provedení/neprovedení aktualizace evidence půdy

Zákon o zemědělství v § 3g odst. 3 a 4 popisuje situaci, kdy Fond vyhoví ohlášení a provede aktualizaci evidence půdy, a opačnou situaci, kdy ohlášení zamítne a aktualizaci evidence půdy neprovede.

(3) Fond provede aktualizaci evidence půdy na základě ohlášení změny podle odstavce 1, jestliže údaje v ohlášení změny neshledá nepravdivými, popřípadě neúplnými, a jedná-li se o ohlášení podle odstavce 1 písm. b), c) nebo g), doloží uživatel Fondu

a) písemnou dohodu podle odstavce 2 nebo

b) doklad prokazující právní důvod užívání zemědělské půdy, která se stala předmětem rozporu podle odstavce 2.

Fond vydá osobě, která ohlásila změnu, jakož i dalším osobám, pokud se jich změna týká, oznámení o aktualizaci evidence půdy. Prvním úkonem ve věci je vydání oznámení o aktualizaci evidence půdy.

(4) Fond aktualizaci evidence půdy podle ohlášení změny podle odstavce 1 neprovede a tuto skutečnost s uvedením důvodu oznámí písemně uživateli, který učinil ohlášení změny podle odstavce 1, popřípadě osobě, které se aktualizace evidence půdy týká, jestliže

a) i po předložení dokladu podle odstavce 2 shledá údaje v ohlášení změny nepravdivými, nebo

b) uživatel, který učinil ohlášení změny, nedoložil písemnou dohodu podle odstavce 2 nebo doklad prokazující právní důvod užívání zemědělské půdy, která se stala předmětem rozporu podle odstavce 2.

Pokud podle postupu Fondu podle odstavce 3, nebo věty první tohoto odstavce, zjistí Fond, že uživatel u zemědělské půdy splnil podmínky podle § 3a odst. 4, vyznačí v evidenci půdy hranici dílu půdního bloku s tím, že o část dílu půdního bloku, ke které nebyl doložen právní důvod užívání zemědělské půdy, se sníží výměra způsobilé plochy vedené v evidenci půdy.

Aby z podnětu ohlášení změny mohl být proces aktualizace evidence půdy dokončen vydáním oznámení o provedení aktualizace, v zásadě platí, že musí být odstraněny všechny rozpory (vyřešeny spory) a pochybnosti (nepravdivé a neúplné údaje), v opačném případě bude řízení dokončeno vydáním oznámením o neprovedení aktualizace evidence půdy.

Oznámení o provedení či neprovedení aktualizace evidence půdy, které OPŽL SZIF bude vydávat, musí být řádně odůvodněné. V případě podání námítky nespokojeným uživatelem, musí být toto oznámení přezkoumatelné v procesu rozhodování o námitce.

Ohlášení změny uživatelem podle odst. 1 může vyvolat aktualizaci DPB jiného uživatele (dotčeného uživatele). Tato situace je popsána v odst. 5.

(5) Jestliže v důsledku ohlášení změny podle odstavce 1 mají být aktualizovány údaje týkající se dílu půdního bloku uživatele, který nepodal ohlášení změny, a na základě výzvy podle odstavce 2 nedoložil písemnou dohodu nebo neprokázal právní důvod užívání dílu půdního bloku, Fond mu písemně v rámci tohoto řízení oznámí provedení aktualizace evidence půdy nebo úplného vynětí části nebo celého dílu půdního bloku z evidence půdy do 15 dnů ode dne, kdy aktualizaci nebo vynětí z evidence půdy provede.

§ 3g odst. 11 upravuje právní účinky provedené aktualizace evidence půdy na základě ohlášení změny uživatelem.

(11) Právní účinky provedené aktualizace evidence půdy na základě ohlášení změny uživatelem podle odstavce 1 nastávají nejdříve dnem bezprostředně následujícím po dni, kdy Fond změnu v evidenci půdy provede, a nejpozději pátým dnem od doručení ohlášení podle odstavce 1, nebo nastávají později, jestliže to vyplývá ze zjištěných důkazů.

V zásadě platí, že účinky ohlášených změn nastávají k bezprostředně následujícímu dni po dni ohlášení. V případě ohlášení velkého množství změn zákon obsahuje ochrannou klauzuli, že právní účinky mohou nastat až pátým dnem od doručení ohlášení.

Uživatelům zákon dává možnost nahlásit plánované změny dopředu s přednastavením účinnosti OD. Např. uzavřená nájemní či pachtovní smlouva má odloženou účinnost, změny lze tedy v LPIS již

„předchystat“. Není vhodné dopředu hlásit změnu kultury. Není jisté, zda ke změně opravdu dojde. Plocha by byla v LPIS zbytečně blokována pro další změny.

§ 3g odst. 12 řeší vydání nového oznámení na základě žádosti uživatele.

(12) V případě, že při ohlášení změny podle odstavce 1 není postupováno podle odstavce 2 a právní účinky změny v evidenci půdy by jinak nastaly v rámci rozhodného období pro plnění povinností pro poskytnutí dotace podle jiného právního předpisu, může uživatel ve lhůtě 15 dnů ode dne doručení oznámení o aktualizaci evidence půdy požádat Fond o vydání nového oznámení. Zmeškání lhůty nelze prominout. Tímto způsobem se bude na návrh uživatele postupovat v případě, kdy nedojde k provedení původně ohlášené změny nebo její části nebo k odložení právních účinků mimo rozhodné období pro plnění povinností pro poskytnutí dotace podle jiného právního předpisu. Novým oznámením nemůže být způsobena újma žádnému z uživatelů, ledaže s tím všichni, jichž se to týká, vyslovili souhlas.

Ustanovení odstavce 12 dopadá na situace, kdy není sporu mezi dotčenými uživateli o právních důvodech užívání. Jde o tzv. nekolizní aktualizaci evidence půdy se souhlasem obou dotčených uživatelů (např. převod z otce na syna apod.), kdy může dojít k pochybení uživatele při souhlasném převodu půdních bloků, které jsou zařazeny v evidenci půdy, na jméno dosavadního uživatele a jejich převod by pro něj zpravidla znamenal citelnou sankci v podobě vrácení dotace i za předcházející období. Jedná se o případy čistě administrativních pochybení, nikoliv faktické ztráty právních důvodů užívání, což se z hlediska následků u této kategorie převodů jeví jako nepřiměřené tvrdé.

5.3.5 Opravný prostředek

Námítky jsou dále popsány v kapitole Námítkové řízení.

O námitce rozhoduje ministerstvo (ředitel odboru informačních a komunikačních technologií).

(6) Proti oznámení podle odstavců 3 až 5 může uživatel podat Fondu nejpozději do 15 dnů ode dne jeho doručení písemnou námitku, která musí být odůvodněna. Podaná námitka nemá odkladný účinek. O podané námitce rozhoduje ministerstvo. Písemné vyhotovení rozhodnutí o námitkách se doručuje uživateli a je konečné.

5.3.6 Vynětí uživatele z evidence

Odst. 7 popisuje možnost úplného vynětí uživatele z evidence půdy. Úplné vynětí uživatele může být provedeno, pokud uživatel nemá žádný účinný DPB ani návrh DPB. Vynětí uživatele z evidence neznamena jeho úplné vymazání z evidence v SZR. Lze tedy dohledat historii jeho užívání DPB v čase.

(7) V evidenci půdy zařazený uživatel může podat Fondu žádost o úplné vynětí z evidence půdy. Fond takové žádosti vyhově a vydá o tom uživateli potvrzení do 30 dnů ode dne jejího doručení.

V případě úmrtí uživatele, aniž by jeho DPB převzal jiný subjekt, tak OPŽL SZIF postupuje podle odst. 8. OPŽL SZIF požádá matriční úřad, v jehož obvodu uživatel zemřel, o vydání úmrtního listu. Úmrtní list přiloží k tiskopisu Vynětí z evidence a uživatele vyřadí z evidence.

Úmrtí uživatele, pokud měl přidělené rodné číslo, lze zjistit i z aplikace SZR. Po vyhledání subjektu se pod jeho jménem zobrazí v červeném rámečku následující informace:

Důvod zániku: úmrtí fyzické osoby, datum: 12. 2. 2015.

Datum je uvedeno pouze jako příklad.

Úmrtí uživatele, pokud měl přidělené rodné číslo, je možné zjistit i z registru subjektů v LPIS (po aktualizace na základní registry) – subjekt má ukončenou platnost rodného čísla ke dni úmrtí.

(8) Fond může na základě vlastního zjištění nebo na základě podnětu ministerstva nebo jiného orgánu veřejné správy zahájit postup vedoucí k aktualizaci evidence půdy, popřípadě k úplnému vynětí z evidence půdy; takový postup Fond zahájí vždy, podá-li k tomu podnět vlastník pozemku, na němž se nachází díl půdního bloku. ...

5.3.7 Aktualizace PB

Od roku 2021 dochází k automatickému generování PB na základě zákresů DPB a zbytkových ploch (zbytkové plochy nevznikají automaticky jako před koncem roku 2020). Pracovníci OPŽL nijak PB v SW LPIS needitují (kromě případného sloučení PB). Tento postup je platný i během roku 2023 a 2024, než bude v LPIS implementována nová vrstva technických půdních bloků.

Vrstva PB definovaná novelou zákona o zemědělství účinná od roku 2023 nemá zákonem popsaný proces aktualizace. Aktualizaci bude provádět MZE - odbor informačních a komunikačních technologií na základě vlastního zjištění, či podnětu OPŽL v případě chybějícího PB v ploše nově evidovaného DPB nebo zvětšeného DPB.

5.4 Aktualizace evidence EVP

Zákon o zemědělství upravuje evidenci a aktualizaci EVP v § 3p. Oproti předchozí úpravě KP je evidence a aktualizace EVP výrazně zjednodušena. Důvod je zejména ten, že EVP se evidují bez uživatele.

Evidence/aktualizace EVP probíhá z moci úřední nebo na základě podnětu. Ne na základě ohlášení, protože EVP nemá evidovatelného svého uživatele. Podnět může podat kdokoli.

(1) Fond zaeviduje ekologicky významný prvek nebo provede aktualizaci v evidenci ekologicky významných prvků včetně ukončení jeho evidence na základě vlastního nebo přijatého podnětu.

Výsledkem procesu je sdělení o zaevidování EVP pro osobu, která dala podnět, a uživatele DPB, na kterém se EVP nachází. V případě, že EVP se nachází na více DPB, je sdělení odesláno všem uživatelům.

(2) V případě, že jsou splněny podmínky pro evidenci ekologicky významného prvku stanovené nařízením vlády, Fond provede aktualizaci evidence ekologicky významných prvků. Aktualizaci evidence ekologicky významného prvku Fond sdělí uživatelům dílu půdního bloku, na kterém se ekologicky významný prvek nachází, a osobě, popřípadě orgánu, který podnět k aktualizaci evidence ekologicky významných prvků podle odstavce 1 podal.

Proti sdělení není přípustný opravný prostředek.

Postup v případě, že Fond na základě podnětu nezahájí aktualizaci je upraven v odst. 3

(3) Jestliže Fond neshledá důvody pro zahájení aktualizace evidence ekologicky významných prvků, sdělí tuto skutečnost osobě, popřípadě orgánu, který tento podnět Fondu podal.

Pro vydání sdělení se subsidiárně použije část IV správního řádu. Na proces vydání sdělení se použijí v souladu s § 154 správního řádu jen vybraná ustanovení části II. správního řádu. Neprovádí se tedy např. ohledání podle § 54 správního řádu.

Vztah DPB a EVP při aktualizaci je popsán v odst. 4 a 5.

(4) Uživatel pozemku, na kterém se část nebo celý ekologicky významný prvek nachází, může požádat Fond o zahrnutí tohoto pozemku do bezprostředně přiléhajícího dílu půdního bloku, jehož je uživatelem, anebo o vytvoření samostatného dílu půdního bloku, jestliže jsou splněny podmínky pro jeho vytvoření podle § 3a odst. 4. Taková žádost se považuje za ohlášení změny podle § 3g odst. 1.

(5) V případě uvedeném v odstavci 4 uživatel pozemku, na kterém se část nebo celý ekologicky významný prvek nachází, prokáže užívání pozemku dokladem prokazujícím právní důvod užívání, jestliže se jedná o zemědělsky neobhospodařovaný pozemek, který

a) není obklopen po celé své hranici zemědělsky obhospodařovanou půdou, nebo

b) je obklopen po celé své hranici zemědělsky obhospodařovanou půdou a jeho výměra je vyšší než 0,05 ha.

5.5 Mimořádná aktualizace evidence půdy a evidence ekologicky významných prvků

Postup je upraven § 3h zákona o zemědělství.

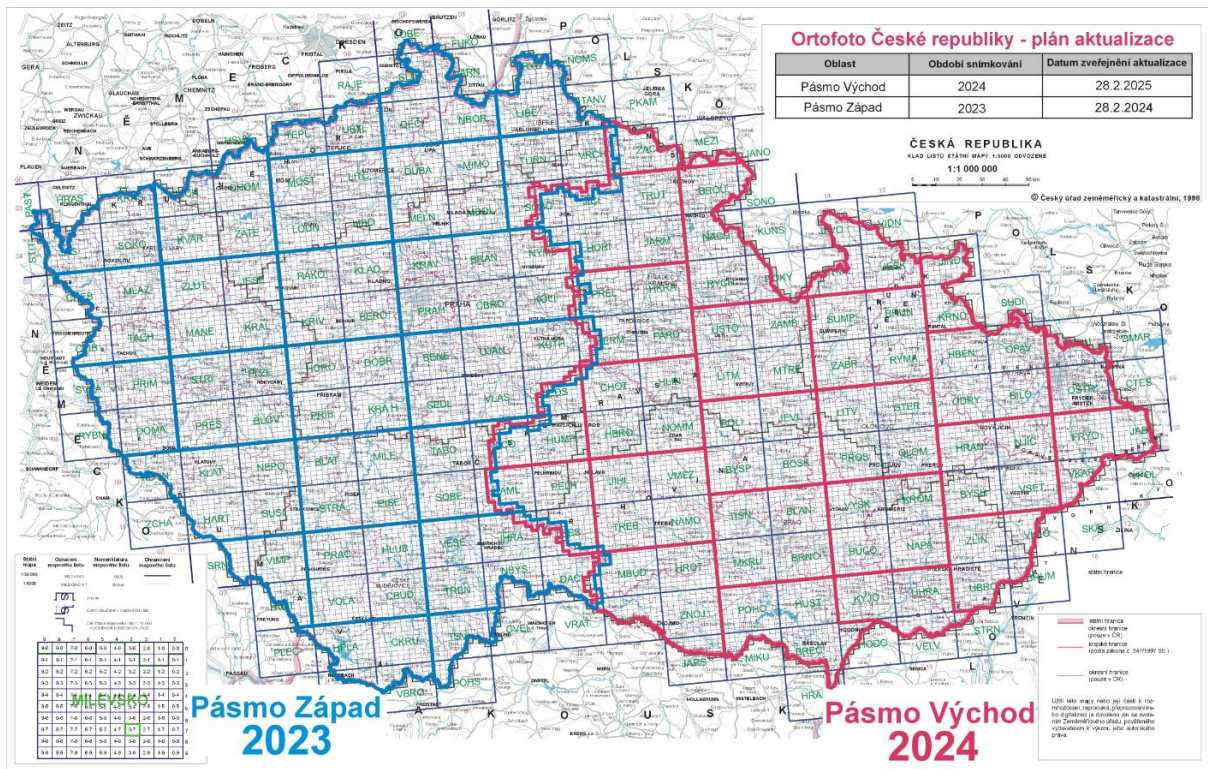
(1) Fond nejméně jednou za 2 roky ověřuje vybrané údaje evidence půdy a evidence ekologicky významných prvků na základě ortofotomap, zhotovených na základě leteckých měřických snímků.

(2) Je-li nezbytné na základě ověření podle odstavce 1 provést změnu údajů v evidencích, provede se taková změna ve vzájemné součinnosti Fondu a dotčených uživatelů postupem podle § 3g odst. 8, s tím, že prvním úkonem ve věci je vydání oznámení o provedení aktualizace evidence půdy nebo oznámení o provedení aktualizace evidence ekologicky významných prvků.

Mimořádná aktualizace evidence půdy a evidence ekologicky významných prvků spadá do agendy Fondu a probíhá každý rok vždy na polovině území ČR (východní X západní kraje ČR). Každý DPB je tak aktualizován 1x za dva roky. Případně je potvrzena kvalita jeho zákresu, pokud zákres DPB odpovídá i stavu na nové ortofotomapě. V souvislosti s aktualizací na základě nových ortofotomap jsou provedeny kromě aktualizace zákresů DPB, i aktualizace zbytkových ploch (a automaticky jsou od roku 2021 dogenerovány PB) a EVP, které měly být ohlášeny uživatelem podle § 3g odst. 1 zákona o zemědělství. Jedná se o specifický typ řízení z podnětu Fondu. Uživatel není informován o zahájení řízení doručením oznámení o zahájení řízení, ale průběh aktualizace je s ním konzultován neformálně (email, telefonicky apod.). Uživatel má možnost podat proti oznámení o provedení změny opravný prostředek – námitky. Pokud ale už v průběhu řízení vypadá řízení složitěji – např. je nutné ohledání, tak je vhodnější změnit řízení na řízení z podnětu Fondu podle § 3g odst. 8 a uživateli oznámit zahájení řízení.

Při aktualizaci DPB je potřeba provést i aktualizaci případných DN ploch, aby se již neaktuální DN plochy nedostaly do kolize s DPB.

Technických půdních bloků se mimořádná aktualizace netýká.

Obr. 8 Plán aktualizace ortofota a tedy i mimořádné aktualizace DPB v LPIS (zdroj: [https://geoportal.cuzk.cz/\(S\(nxwbrjvbvrb22csfeffbdp\)\)/Dokumenty/planORTO.jpg](https://geoportal.cuzk.cz/(S(nxwbrjvbvrb22csfeffbdp))/Dokumenty/planORTO.jpg))

6 Druhy zemědělské kultury

Druhy zemědělské kultury nejsou od 1. 1. 2015 stanoveny přímo zákonem o zemědělství, ale prováděcím nařízením vlády k LPIS. Důvodem je rychlejší reakce na časté změny vyplývající z evropských předpisů a také převážně technický charakter ustanovení.

§ 3i – Druhy zemědělské kultury

Druhy zemědělské kultury v evidenci půdy stanoví vláda nařízením.

Od 1. 1. 2023 pokračuje s dále popsányi změnami rozdělení zemědělských ploch do 3 základních kultur. Nařízení EU 2021/2115 stanovuje ale pouze základní pravidla pro členské státy, jak mají postupovat při definování zemědělských kultur.

Čl. 4 odst. 3

Zemědělská plocha“ se vymezení tak, aby zahrnovala ornou půdu, trvalé kultury a trvalé travní porosty, včetně případů, kdy na této ploše uvedené prvky tvoří agrolesnický systém. Pojmy „orná půda“, „trvalé kultury“ a „trvalé travní porosty“ členské státy dále upřesní v tomto rámci:

a) „ornou půdou“ se rozumí půda obdělávaná za účelem produkce plodin nebo plochy, které jsou k dispozici pro produkci plodin, ale jsou ponechány ladem; nadto se po dobu trvání závazku jedná o půdu obdělávanou za účelem produkce plodin nebo o plochy, které jsou k dispozici pro produkci plodin, ale jsou ponechány ladem, a které byly vyňaty z produkce v souladu s článkem 31 nebo článkem 70 nebo se standardem DZES 8 uvedeným v příloze III tohoto nařízení nebo s články 22, 23 nebo 24 nařízení Rady (ES) č. 1257/1999(35) nebo s článkem 39 nařízení Rady (ES) č. 1698/2005(36) nebo s článkem 28 nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1305/2013(37);

b) „trvalými kulturami“ se rozumějí kultury jiné než trvalé travní porosty a stálé pastviny, které nejsou pěstované systémem střídání plodin, jsou na dané půdě nejméně pět let a poskytují opakované sklizně, včetně škoek a rychle rostoucích dřevin pěstovaných ve výmladkových plantážích;

c) „trvalými travními porosty a stálými pastvinami“ (společně dále jen „trvalé travní porosty“) se rozumí půda využívaná k pěstování trav nebo jiných bylinných píceňin na přírodních (přirozený osev) nebo uměle vytvořených (umělý osev) plochách, která nebyla zahrnuta do střídání plodin v zemědělském podniku po dobu pěti a více let, a rozhodnou-li tak členské státy, i půda, která nebyla zorána, nebo jinak obdělána ani opětovně oseta různými druhy trav nebo jinými bylinnými píceňinami po dobu pěti a více let. Lze sem zařadit i jiné druhy, jako jsou křoviny nebo stromy, které mohou být spásány, a rozhodnou-li tak členské státy, i jiné druhy, jako jsou křoviny nebo stromy, které produkují krmivo, pokud trávy a jiné bylinné píceňiny i nadále převažují.

Základní rozdělení zemědělských kultur pro účely evidence v LPIS je dáno v NV k LPIS v § 3 odst. 1. Kromě tří základních kultur, jejichž definice vychází z Nařízení EU 2021/2115 a Strategického plánu SZP 2023 - 2027 je za účelem evidence v LPIS i jiných ploch definována ostatní kultura.

Pro účely evidence využití půdy podle uživatelských vztahů (dále jen "pro účely evidence") druhem zemědělské kultury je

a) orná půda, kterou je

1. standardní orná půda,

2. *travní porost a*
 3. *úhor,*
- b) *trvalý travní porost,*
- c) *trvalá kultura, kterou je*
1. *vinice,*
 2. *chmelnice,*
 3. *ovocný sad,*
 4. *školka,*
 5. *rychle rostoucí dřeviny pěstované ve výmladkových plantážích,*
 6. *plocha s víceletými produkčními plodinami,*
 7. *plocha s lanýží a*
 6. *jiná trvalá kultura,*
- d) *ostatní kultura, kterou je*
1. *zalesněná půda,*
 2. *rybník,*
 3. *plocha s kontejnery,*
 3. *mimoprodukční plocha a*
 4. *jiná kultura.*

Uvedené rozdělení je důležité zejména za účelem administrace BISS, režimů pro klima a životní prostředí, AEKO, EZ apod.

DPB s ostatní kulturou podle § 3 odst. 1 písmene d) nepředstavují zemědělské plochy podle čl. 4 odst. 3 písm. e) nařízení EU 2021/2115.

Přehled druhů zemědělské kultury a jejich zkratk v LPIS

Tabulka 3 - Druhy zemědělských kultur od 1. 3. 2023

Zemědělské kultury od 1. 1. 2015	
Název	Zkratka
Standardní orná půda	R
Úhor	U
Travní porost	G
Trvalý travní porost	T
Vinice	V
Chmelnice	C
Sad	S
Školka	K
Rychle rostoucí dřeviny	D
Plocha s víceletými produkčními plodinami	P
Plocha s lanžži	H
Jiná trvalá kultura	J
Zalesněná půda	L
Rybník	B
Plocha s kontejnery	Q
Mimoprodukční plocha	M
Jiná kultura	O

6.1 Orná půda

Označení orná půda je od 1. 1. 2015 souhrnné označení pro skupinu těchto druhů zemědělské kultury:

- standardní orná půda
- travní porost
- úhor

Podle Nařízení EU 2021/2115 čl. 4 odst. 3 písm.) a) se ornou půdou rozumí:

a) „ornou půdou“ se rozumí půda obdělávaná za účelem produkce plodin nebo plochy, které jsou k dispozici pro produkci plodin, ale jsou ponechány ladem; nadto se po dobu trvání závazku jedná o půdu obdělávanou za účelem produkce plodin nebo o plochy, které jsou k dispozici pro produkci plodin, ale jsou ponechány ladem, a které byly vyňaty z produkce v souladu s článkem 31 nebo článkem 70 nebo se standardem DZES 8 uvedeným v příloze III tohoto nařízení.

6.1.1 Standardní orná půda

Zemědělská kultura **standardní orná půda** (R) je definovaná v § 3a NV LPIS.

(1) Standardní ornou půdou je pro účely evidence

a) zemědělsky obhospodařovaná orná půda, na které se za účelem produkce plodin pěstují v pravidelném sledu zemědělské plodiny,

b) zemědělsky obhospodařovaná půda pod skleníkem nebo pod pevným anebo přenosným krytem

a

c) plocha osetá trávami, pokud jsou pěstovány za účelem produkce osiva travních směsí.

(2) Standardní ornou půdou podle odstavce 1 je i půda, která zahrnuje stromy, pokud jejich hustota nepřesáhne 100 kusů na 1 hektar; do tohoto počtu se nepočítají dřeviny evidované jako ekologicky významné prvky a rozptýlené ovocné dřeviny, které nesou opakovaně úrodu.

Za standardní ornou půdu je možné považovat i půdu, na které jsou pěstovány v souladu s obecně zavedenou zemědělskou praxí dvouleté i víceleté zemědělské plodiny (např. dvouleté pěstování rostlin na osivo travních směsí), a která není travním porostem.

Plochy s monokulturou jetele nebo vojtěšky nebo plochy, na kterých jsou vyseté směsi, ve kterých převažuje jetel, vojtěška nebo podobné plodiny jsou považovány za standardní ornou půdu.

Plochy, na kterých se pěstují okrasné květiny, včetně trvalek a růží k řezu, jsou evidovány rovněž jako standardní orná půda. Souhrnně se tyto plochy deklarují s plodinou: „Okrasné rostliny a trvalky nerozlišené (více druhů)“ (ID 435).

Jako standardní ornou půdu není možné evidovat kukuřičná bludiště a podobné plochy. Tyto plochy jsou sice pokryté produkční plodinou, ale která v těchto případech je využívána primárně ke komerčním nezemědělským účelům jako „bludiště“. Tyto DPB jsou převáděny do kultury O (ostatní plocha) a nepobírá se na ně dotace.

Skleníky lze evidovat v LPIS jako standardní ornou půdu, nachází-li se na zemědělské půdě a jsou-li využívány k pěstování rostlin na zemědělské půdě pod sklem. Zákes DPB s kulturou standardní orná půda, který zahrnuje plochu pod skleníkem, se provede jako zákes plochy celého jednotlivého skleníku. DPB evidovaný v LPIS tedy může obsahovat i nezpůsobilé plochy (sloužící k obhospodařování – např. cesty mezi záhony), které je potřeba vyjmout žadatelem v žádosti o dotace ze způsobilé plochy DPB.

Aby plocha mohla být evidována jako DPB s kulturou standardní orná půda (R), musí docházet k „přímé interakci“ mezi kořeny pěstovaných plodin a půdou. Uvedená podmínka není splněna zejm. v případě pěstování plodin v kontejnerech, květináčích, anebo pokud je např. ve skleníku substrát jinak oddělen od zemědělské půdy. Plochy kontejneroven, hydroponií, květináčů a podobné plochy jsou v LPIS evidovány jako DPB s kulturou „plocha s kontejnery“ Q.

Součástí DPB s kulturou R jsou i zatravněné ochranné pásy (např. ochranné pásy kolem vod podle NV k podmíněnosti, ochranné pásy jako půdoochranné technologie pro plnění podmínek DZES 5, ochranné pásy v rámci neprodukčních ploch (ochranný pás kolem evidovaného krajinného prvku, ozeleněný kolejový řádek, souvrať), rozdělovací ochranné pásy DZES 7 B k omezení plochy jedné plodiny nebo ochranné pásy podél vody typu základní a prémiový pro ekoplatbu podle § 13 NV PP) a biopásy (podle § 19 NV k AEKO).

Na základě NV k podmíněnosti je omezena velikost souvislé plochy jedné plodiny a pěstování některých plodin na erozně ohrožených plochách. Není omezena velikost DPB s kulturou R. Podrobné informace jsou v NV k podmíněnosti.

Na DPB s kulturou R se mohou nacházet i krajinné prvky a rozptýlené ovocné dřeviny, které nesou opakovaně úrodu. Ostatní dřeviny neevidované jako krajinné prvky mohou být na R v maximální hustotě 100 ks/ha, je tak umožněné realizovat agrolesnické systémy i na standardní orné půdě.

6.1.1.1 Specifická pravidla pro agrolesnictví – silvoorebný systém

Agrolesnické systémy jsou zakládány v počtu přesně 100 ks stromů na hektar. Po založení agrolesnického systému nedochází ke změně kultury (zůstává původní kultura R, případně G). V LPIS bude u DPB zařazených do agrolesnictví evidována informace, že DPB je předmětem žádosti o založení agrolesnického systému, další roky že je předmětem žádosti o následnou péči o agrolesnický systém.

1. V rámci silvoorebných systémů na kulturách R a G jsou dřeviny vysazovány v liniích do ochranného pásu. Maximální šíře ochranného pásu je 1 až 10 m. Zákres těchto pásů je součástí projektu, který žadatel přikládá k žádosti o založení agrolesnického systému. V LPIS provádí tento zákres pásů při podávání žádost na péči o založený agrolesnický systém v rámci jednotné žádosti.:
 - Linie dřevin nesmí přiléhat k hranici DPB delší stranou: mezi delší stranou linie dřevin, ochranným pásem a hranicí DPB musí být místo pro průjezd zemědělské techniky. Plocha mezi delší stranou linie/pásu a hranicí DPB musí být zemědělsky obhospodařovaná a musí umožňovat mechanickou údržbu ochranného pásu (seč, mulčování). Pás může začínat a končit kratší stranou na hranici DPB. Od roku 2024 nemusí tedy být mezi kratší stranou pásu a linie dřevin a hranicí DPB zemědělsky obhospodařovaná plocha.
 - Pokud by linie s dřevinami nebo ochranný pás byl vytvořen při hranici DPB, tak bude provedena aktualizace hranic DPB a plocha pásu a linie dřevin bude vyjmuta z plochy DPB.

Obr. 9 Příklad správného postupu agrolesnitví - realizace linií dřevin a ochranných pásů, které začínají a končí na hranici DPB

Obr. 10 Žlutou šipkou je nesprávně realizovaná linie dřevin a ochranný pás v rámci agrolesnictví – linie dřevin a ochranný pás těsně přiléhá k hranici DPB delší stranou. DPB v tomto případě bude aktualizován a linie dřevin a ochranný pás vyjmuty z plochy DPB.

Agrolesnictví představuje opatření, které je realizováno na celém/samostatném DPB, proto DPB zařazené do agrolesnictví není možné slučovat se sousedními DPB stejného uživatele se stejnou kulturou.

Pokud se na DPB s kulturou R nebo G před založením agrolesnického systému již vyskytovaly dřeviny, tak tyto dřeviny se nezapočítávají do hustoty 100 ks na hektar. Stávající dřeviny je potřeba zaevidovat jako krajinné prvky. Dřeviny evidované jako krajinné prvky se nezapočítávají do agrolesnictví, nedojde tedy k překročení hustoty dřevin na hektar a k záměně dřevin pro agrolesnictví a původních (krajinných prvků). Pro účely stanovení počtu nově vysazovaných dřevin se výměra krajinných prvků odečítá od výměry DPB. Nové dřeviny jsou vysazovány v počtu 100 ks na 1 ha. Linie dřevin a ochranné pásy se mohou dotýkat evidovaných vnitřních krajinných prvků v rámci DPB.

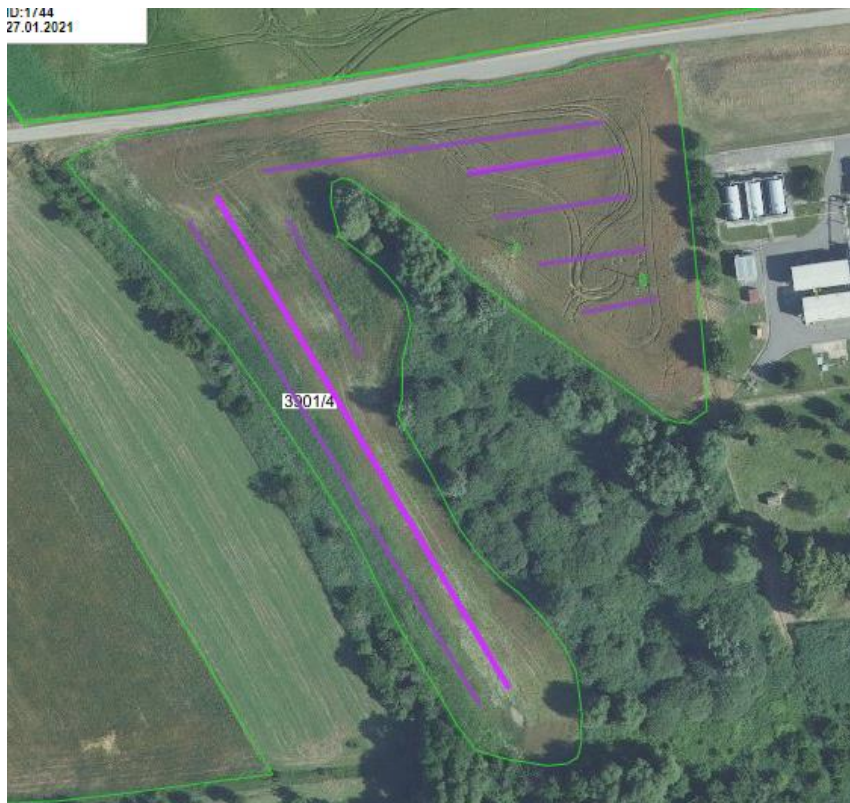
Podrobnosti jsou stanoveny v NV k agrolesnictví (např. více než 50 % vysázených mají představovat lesní dřeviny, žádná dřevina nemůže být zastoupena více než z 40 %, vzdálenost pásů min. 10 m a max. 100 m, seznam dřevin k výsadbě atd.). Vzhledem k členitosti dílů půdních bloků linie s dřevinami nemusí být vysázeny rovnoběžně.

Obr. 11 Příklad linií s dřevinami na standardní orné půdě - alley cropping v Žabčicích) (zdroj: https://agrolesnictvi.cz/wp-content/uploads/2019/12/CZ03_Zabcice_CZ.pdf)

Obr. 12 Příklad linií s dřevinami na standardní orné půdě - alley cropping na farmě Miller Holubice) (zdroj: https://agrolesnictvi.cz/wp-content/uploads/2019/12/CZ01_Miller_CZ.pdf)

Obr. 13 Příklad vyznačení budoucí liniové výsadby na DPB s kulturou R

NV k agrolesnictví dále stanovuje doplňující podmínky, kdy je pro založení agrolesnického systému nutná součinnost orgánu ochrany přírody:

- souhlasné stanovisko se založením agrolesnického systému v ptačí oblasti a EVL (lokality Natura 2000)
- pro dřeviny, které žadatel vybral ze seznamu (příloha č. 3 NV o stanovení podmínek provádění opatření agrolesnictví):
 - povolení se záměrným rozšířením nepůvodního druhu - jako nepůvodní dřevina vyžadující povolení orgánu ochrany přírody dle § 5 odst. 4 ZOPK se pro účely NV k opatření agrolesnictví, ve znění pozdějších předpisů, považují druhy dřevin uvedené v příloze z Přílohy 3 část C k tomuto nařízení: jírovec maďal (*Aesculus hippocastanum L.*), kaštanovník jedlý (*Castanea sativa Mill.*), líska turecká (*Corylus colurna L.*), jasan zimnář (*Fraxinus ornus L.*), ořešák černý (*Juglans nigra L.*)
 - povolení se záměrným rozšířením křížence mimo zastavěná území obce - za křížence dřevin vyžadující povolení orgánu ochrany přírody dle § 5 odst. 5 ZOPK se pro účely NV k opatření agrolesnictví, ve znění pozdějších předpisů, považují druhy dřevin uvedené v příloze z Přílohy 3 část D k tomuto nařízení: ořešák - kříženec (*Juglans nigra × Juglans regia*), topoly (geograficky nepůvodní) a jejich kříženci vč. kříženců s druhy původními
- výjimka ze zákazu podle § 43 zákona o ochraně přírody a krajiny ve zvláště chráněném území.

6.1.2 Travní porost

Zemědělská kultura **travní porost** (G) je definována v § 3b NV LPIS.

(1) Travním porostem je pro účely evidence zemědělsky obhospodařovaná orná půda využívaná k pěstování trav nebo jiných bylinných pícein na přírodních plochách nebo na uměle osetých plochách udržovaná mechanicky nebo pastvou a zahrnutá do střídání plodin na dobu kratší než 5 let.

(2) Rody jetel, vojtěška a další botanické druhy, které se přirozeně vyskytují na přírodních travních stanovištích pouze v kombinaci s jinými druhy nebo se pěstují za účelem produkce plodin, jsou travním porostem podle odstavce 1, pokud jsou zastoupeny v porostu méně než z 50 %.

(3) Travním porostem podle odstavců 1 a 2 je i porost, který zahrnuje stromy, pokud jejich hustota nepřesáhne 100 kusů na 1 hektar; do tohoto počtu se nepočítají dřeviny evidované jako ekologicky významné prvky a rozptýlené ovocné dřeviny, které nesou opakovaně úrodu.

(4) Půda nebo plocha podle § 3a písm. a) až c) není travním porostem podle odstavců 1 až 3.

Jedná se o travní porosty, které nesplňují definici pro Trvalý travní porost z hlediska délky doby trvání. Pokud nejsou zahrnuty do střídání plodin po dobu delší než 5 let, tak se stávají v LPIS trvalými travními porosty.

DPB evidované s kulturou T k 1. 1. 2015 kratší dobu než 5 let byly ke 2. 1. 2015 automaticky překlasiřikovány na kulturu G. Po dosažení pětileté doby trvání G je v LPIS v rámci procesu aktualizace provedena změna zemědělské kultury na T. V případě, že DPB s kulturou G, předcházela před 1. 1. 2015 existence DPB s kulturou T, započítá se do doby trvání G i doba, kdy DPB byl evidován s kulturou T před 1. 1. 2015 (v LPIS tzv. „proces dozrávání G“). Do doby dozrávání se započítává i doba, kdy plocha pokrytá trávami byla evidovaná jako úhor (U). Proces „dozrávání G“ kontinuálně pokračuje i v případě, že na DPB s kulturou G je vyseta jiná travní směs (nejedná se o střídání plodin).

Zemědělská kultura travní porost je druhem orné půdy. Je možné jej např. rozorát a změnit kulturu na standardní ornou půdu i v LPIS. Na travním porostu může probíhat pastva nebo musí být posečen nebo minimálně zmulčován (podrobněji viz konkrétní dotační podmínky).

Jako travní porost (G) lze uznat:

- Plochy s rody jetel, vojtěška, pokud jsou zastoupeny v porostu méně než z 50 %. Plochy s vysetou směsí, ve které převažuje jetel, vojtěška a podobné plodiny nejsou považovány za G, ale za standardní ornou půdu R.
- Plochy dalších botanických druhů (kopřivý, rákosí, sítina, skřípina, ostřice, vřes, apod.), pokud jsou zastoupeny v porostu méně než z 50 % s tím, že musí být plocha obhospodařována jako „běžný“ travní porost

Jako travní porost je možné evidovat i plochy, na kterých se pěstují trávnickové koberce způsobem, kdy dochází k interakci pěstovaných rostlin s půdou DPB. Z důvodu, že trávnickový koberec je pravidelně „odřezán“ z plochy DPB v intervalu kratším 5 let, plocha se nestane trvalým travním porostem.

V případě technologie pěstování na trvalé rohoži se jedná o nezpůsobilou plochu z důvodu, že kořenový systém není spojen s půdou DPB (podrobněji v kapitole 0).

Na DPB s kulturou G se mohou nacházet i krajinné prvky a rozptýlené ovocné dřeviny, které nesou opakovaně úrodu. Ostatní dřeviny neevidované jako krajinné prvky mohou být na G v maximální hustotě 100 ks/ha, je tak umožněné na travním porostu realizovat agrolesnické systémy.

6.1.2.1 Specifická pravidla pro agrolesnictví – silvoorebný systém

Rovněž i na kultuře travní porost G je možné zakládat silvoorebné systémy v rámci opatření agrolesnictví. Pravidla platí pro kulturu G obdobně jako jsou popsána pro agrolesnické systémy na kultuře R v kapitole 6.1.1.1.

6.1.3 Úhor

Zemědělská kultura **úhor** (U) je definována v § 3c NV LPIS:

(1) Úhorem jsou pro účely evidence zemědělsky obhospodařovaná orná půda ležící ladem a plocha vyňatá z produkce v souladu s požadavky stanovenými přímo použitelným předpisem Evropské unie⁴⁾, které jsou

- a) bez porostu,*
- b) přírodně osemeněné,*
- c) s porostem vyseté plodiny, nebo*
- d) s porostem trav a jiných bylinných píceňin.*

(2) Půda a plocha podle odstavce 1 jsou úhorem, splňují-li tyto další podmínky:

a) v bezprostředně předcházejícím období byly vedeny v evidenci půdy jako druh zemědělské kultury standardní orná půda, travní porost, chmelnice, vinice, ovocný sad, rychle rostoucí dřeviny pěstované ve výmladkových plantážích, plocha s víceletými produkčními plodinami, jiná trvalá kultura nebo školka,

- b) jsou nejméně jedenkrát ročně sečeny, mulčovány nebo paseny, včetně sečení nedopasků, a*
- c) jsou-li bez porostu, jsou udržovány mechanickou kultivací nebo chemickými prostředky.*

(3) Úhorem podle odstavce 1 jsou i půda nebo plocha, které zahrnují stromy, pokud jejich hustota nepřesáhne 100 kusů na 1 hektar; do tohoto počtu se nepočítají dřeviny evidované jako ekologicky významné prvky a rozptýlené ovocné dřeviny, které nesou opakovaně úrodu.

Na základě novely NV LPIS platí pro evidenci DPB s kulturou U od roku 2023 v LPIS méně přísná pravidla:

- DPB s kulturou U musí předcházet DPB s některou ze zemědělských kultur daných výčtem (R, G, C, V, S, D, P, J, K)
- V roce 2023 (s pokračováním trvání do roku 2024) byla možná i předchozí kultura T za těchto podmínek:
 - úhor musí být deklarován jako neprodukční plocha (dvouletý závazek zeleného úhoru)
 - plocha se nesmí nacházet v 1. nebo 2. zóně CHKO a v NP
 - plocha se nesmí nacházet v lokalitách Natura 2000

- na ploše DPB nacházejícího se v prioritní oblasti nesmí být vymezen nadstavbový management AEKO OETP ve vrstvě Enviro
- na ploše DPB nacházejícího se ve volné krajině nesmí být pro AEKO OETP ve vrstvě Enviro vymezen titul trvale podmáčené a rašelinné louky, suché stepní trávníky a vřesoviště, ochrana chřástala polního anebo ochrana modrásků.
- Všechny plochy U, které vznikly z T, budou v LPIS k 1.1.2025 znovu převedeny na trvalý travní porost a to systémově bez řízení.
- Není omezena doba trvání předchozího DPB (do roku 2023 musel být předcházející DPB evidován v LPIS minimálně 1 rok). Předchozí DPB musí být od roku 2023 v LPIS alespoň 1 den. Není možné zaevidovat nový DPB s kulturou U v místě, kde není evidován žádný DPB. Maximální doba trvání úhoru evidovaného jako DPB v LPIS není omezena.

Pokud je úhor s pokryvem trav a jiných bylinných píceňin, pak dozraje po 5 letech na trvalý travní porost. Změna na T probíhá v rámci procesu aktualizace evidence půdy. Uživatel má možnost v rámci řízení předložit důkazy, že na DPB nebyl po celou dobu 5 let pokryv trav a jiných bylinných píceňin (ale např. černý úhor, nebo vyseta např. hořčice, svazenka apod.). Pokud do roku 2022 byla zároveň plocha deklarovaná jako EFA úhor, proces dozrávání byl po dobu deklarace DPB jako EFA úhoru pozastaven. Od roku 2023, pokud je DPB U deklarován jako neprodukční plocha, tak rovněž proces dozrávání se pozastavuje. Do doby dozrávání se počítá i období, kdy plocha byla evidována s kulturou G. V případě změny z T na U se doba dozrávání 5 let začíná počítat znovu od nuly, nicméně v případě téhle změny kultury dojde po dvou letech k 1. 1. 2025 znovu k přeměně na T.

I pro změnu zemědělské kultury dílu půdního bloku na kulturu úhor platí pro uživatele zákonná podmínka ohlášení změny do 15 dnů.

Součástí podmínek pro evidenci DPB s kulturou U v LPIS je i dodržení podmínek hospodaření (povinná seč, pastva, mulčování, nebo udržování bez porostu (od roku 2024 bez stanoveného termínu). Některé dotační předpisy stanovují omezení hospodaření (např. podle NV PP ponechání porostu nektarodárného úhoru v období od 1. 6. do 15. 8. a dále zákaz seče a pastvy a aplikace POR, hnojiv a upravených kalů v období od 1.2. do 15.8, nebo naopak podmínka provedení seče, pastvy nebo mulčování do 31. 8. v případě malého zemědělce).

Jako úhor (U) lze uznat i plochy s jinými botanickými druhy (kopřivy, rákosí, sítina, skřípina, ostřice, vřes, apod.) s tím, že musí být plocha obhospodařována jako „běžný“ úhor a příp. s ohledem na podmínky opatření, pokud jsou deklarovány na jednotné žádosti. Příklad DPB s kulturou U: Plochy DPB, na kterých byla evidována trvalá kultura, která byla vyklučena. K opětovné výsadbě dojde až za několik měsíců/let, na ploše není pěstována plodina (plochu není možné evidovat s kulturou R).

Na DPB s kulturou U se mohou nacházet i krajinné prvky a rozptýlené ovocné dřeviny, které nesou opakovaně úrodu. Ostatní dřeviny neevidované jako krajinné prvky mohou být na U v maximální hustotě 100 ks/ha.

6.2 Trvalý travní porost

Čl. 4 odst. 3 písm. c) nařízení EU 2021/2115 stanovuje rámec pro trvalé travní porosty:

„trvalými travními porosty a stálými pastvinami“ (společně dále jen „trvalé travní porosty“) se rozumí půda využívaná k pěstování trav nebo jiných bylinných píceňin na přírodních (přirozený osev) nebo uměle vytvořených (umělý osev) plochách, která nebyla zahrnuta do střídání plodin

v zemědělském podniku po dobu pěti a více let, a rozhodnou-li tak členské státy, i půda, která nebyla zorána, nebo jinak obdělána ani opětovně oseta různými druhy trav nebo jinými bylinnými pícninami po dobu pěti a více let. Lze sem zařadit i jiné druhy, jako jsou křoviny nebo stromy, které mohou být spásány, a rozhodnou-li tak členské státy, i jiné druhy, jako jsou křoviny nebo stromy, které produkují krmivo, pokud trávy a jiné bylinné pícniny i nadále převažují.

Členské státy mohou rovněž rozhodnout, že za trvalé travní porosty považují tyto typy půd:

i) půdu porostlou jakýmkoli z druhů uvedených v tomto písmenu využívanou v souladu se zavedenými místními postupy v případech, kdy na plochách využívaných jako pastviny obvykle nepřevažují nebo se zde nevyskytují trávy a jiné bylinné pícniny;

ii) půdu porostlou jakýmkoli z druhů uvedených v tomto písmenu v případech, kdy na plochách využívaných jako pastviny nepřevažují nebo se zde nevyskytují trávy a jiné bylinné pícniny.

Zemědělská kultura **trvalý travní porost (T)** je definována podrobněji v § 3d NV LPIS.

(1) Trvalým travním porostem je pro účely evidence zemědělsky obhospodařovaná půda využívaná k pěstování trav nebo jiných bylinných pícnin na přírodních nebo na uměle osetých plochách udržovaná mechanicky nebo pastvou.

(2) Travní porost podle § 3b nebo úhor podle § 3c s pokryvem trav a jiných bylinných pícnin založené v období od 1. listopadu do 31. prosince se stávají trvalým travním porostem nejpozději po 5 letech, ve kterých nebyly zahrnuty do střídání plodin, pokud se nejedná o neproduktivní plochy podle nařízení vlády upravujícího pravidla podmíněnosti plateb zemědělcům.

(3) Travní porost podle § 3b nebo úhor podle § 3c s pokryvem trav a jiných bylinných pícnin založené v období od 1. ledna do 31. října se stávají trvalým travním porostem k 1. listopadu kalendářního roku, ve kterém skončila doba 5 let jejich trvání, pokud se nejedná o neproduktivní plochy podle nařízení vlády upravujícího pravidla podmíněnosti plateb zemědělcům.

(4) Rody jetel, vojtěška a další botanické druhy, které se přirozeně vyskytují na přírodních travních stanovištích pouze v kombinaci s jinými druhy nebo se pěstují za účelem produkce plodin, jsou trvalým travním porostem, pokud jsou zastoupeny v porostu méně než z 50 %.

(5) Trvalý travní porost je i

a) plocha, na které se vyskytují i z více než 50 % jiné botanické druhy než trávy a jiné bylinné pícniny, přičemž zemědělské obhospodařování této plochy probíhá obdobně jako při pěstování trav a jiných bylinných pícnin, pokud se jedná o díl půdního bloku, na kterém je evidován údaj o výskytu podmáčené a rašelinné louky podle § 1 písm. j),

b) trvalý travní porost, který zahrnuje stromy, pokud jejich hustota nepřesáhne 100 kusů na 1 hektar, přičemž do tohoto počtu se nepočítají dřeviny evidované jako ekologicky významné prvky a rozptýlené ovocné dřeviny, které nesou opakovaně úrodu.

U DPB, které jsou evidované v LPIS s kulturou G (nebo v kombinaci s DPB s kulturou U s pokryvem trav a jiných bylinných píceň), bude po 5 letech (v součtu doby předchozího trvání zemědělské kultury travní porost – ostatní před 1. 1. 2015) změněna evidovaná kultura na T. Proces „dozrávání G“ kontinuálně pokračuje i v případě, že na DPB s kulturou G je vyseta jiná travní směs (nejedná se o střídání plodin). Proces dozrávání je pozastaven, pokud je DPB s kulturou U deklarován jako neprodukční plocha v jednotné žádosti (do konce roku 2022 jako EFA). Před podáním žádosti a bezprostředně po podání žádosti není známo, zda úhor bude/byl deklarován jako neprodukční plocha v jednotné žádosti. Případná změna kultury z G/U na T se provede až po 1. 7, kdy na základě dat z jednotlivých žádostí je možné vyhodnotit, zda G/U dozrál do T anebo proces dozrávání byl na daný rok pozastaven z důvodu deklarace jako neprodukční plochy.

Na základě žádosti uživatele lze změnit kulturu na T i dříve než po 5 letech, kdy se na ploše DPB nachází travní porost, (např. z důvodu zařazení DPB do agroenvironmentálně klimatického závazku – podopatření ošetřování travních porostů).

Jako trvalý travní porost (T) lze uznat:

- Plochy s rody jetel, vojtěška, pokud jsou zastoupeny v porostu méně než z 50 %
- Plochy dalších botanických druhů (kopřivy, rákosí, sítina, skřípina, ostřice, vřes, apod.), pokud jsou zastoupeny v porostu méně než z 50 % a zároveň pokud nejsou vymezeny v LPIS jako podmáčené a rašelinné louky s tím, že musí být plocha obhospodařována jako „běžný“ trvalý travní porost
- Plochy s jinými botanickými druhy (kopřivy, rákosí, sítina, skřípina, ostřice, vřes, apod.), pokud jsou vymezeny v LPIS jako podmáčené a rašelinné louky, kdy mohou být i z více než z 50 % v porostu s tím, že musí být plocha obhospodařována jako „běžný“ trvalý travní porost

Součástí způsobilé plochy trvalých travních porostů evidovaných v LPIS mohou být krajinné prvky, rozptýlené ovocné dřeviny, které nesou opakovaně úrodu, nebo jiné stromy, přičemž není překročena jejich maximální hustota 100 ks/ha. Je tak umožněno na DPB T realizovat agrolesnické systémy.

Podrobnosti k rozlišení zemědělských kultur T, J, S jsou stanoveny v kapitole 6.5.

Plochy, které nelze uznat jako trvalý travní porost

- a) Plocha ležící ladem/nedozrálý úhor.
- b) Plochy, které jsou lesem
- c) Plochy, na kterých převažují druhy jako je rákos a sítina, jestliže takové plochy nejsou vymezeny v evidenci půdy jako rašelinné a podmáčené louky ve vrstvě Enviro.
- d) Plochy s ovocnými dřevinami o hustotě větší než 100 kusů dřevin/ha. V tomto případě se jedná o druh zemědělské kultury ovocný sad, případně jinou trvalou kulturu.
- e) Plochy s dřevinami o hustotě větší než 100 kusů dřevin/ha nebo plochy se souvislým porostem dřevin, které jsou větší než 100 m² a nejsou krajinnými prvky (např. skupiny dřevin s výměrou větší než 3000 m²).
- f) Plochy, které se využívají pro jiný hospodářský účel – např. výběhy pro chovné stáje, výběhy pro volný výběh prasat. Důležitým znakem při posuzování, zda jde o výběh či pastvinu je skutečnost, že ve výbězích pro stáje je travní porost silně degradovaný – netvoří souvislý porost s převahou travin. Příčinou degradace travního porostu může být i trvalé nastýlání slámou delší než 1 rok na stejné ploše.
- g) Sportovní a rekreační plochy (trvalé stanové tábory, sportovní letiště, travnaté sportovní plochy, golfová hřiště, zahrady, motokrosová dráhy).
- h) Plochy nevyužívané pro zemědělské účely (veřejná prostranství, zatravněné součásti veřejných komunikací (násypy, příkopy podél silnic či železnic apod.).

- i) Plochy fotovoltaických elektráren (i když mezi solárními panely probíhá pastva nebo je jinak udržována, např. sečena).
- j) Plochy s trávnickými koberci.

Při posuzování kultury T na plochách obhospodařovaných pastvou hospodářských zvířat a na plochách využívaných pro jejich dokrmování pící se postupuje podle kapitoly 6.4.5.

6.2.1 Změna T na některý z jiných druhů zemědělské kultury

Na rozdíl od travního porostu (G), který je ornou půdou, u trvalého travního porostu je omezena změna druhu kultury na některou z dalších druhů zemědělských kultur definovaných v NV LPIS.

Omezení jsou dána podmínkami podmíněnosti - DZES 1 a DZES 9, případně podmínkami poskytnutí základní celofaremní ekoplatby pro zemědělskou kulturu trvalý travní porost stanovenými v § 12 NV PP.

DZES 9 je upraven v § 15 NV k podmíněnosti a týká se zákazu přeměny T a orby v **lokality sítě Natura 2000** (Evropsky významné lokality a ptačí oblasti):

(1) Žadatel na ploše trvalého travního porostu, který se nachází ve vymezené oblasti Natura 2000, u jím užívaného dílu půdního bloku nezmění v evidenci využití půdy zemědělskou kulturu trvalý travní porost na některou z jiných druhů zemědělské kultury, ani neprovede na této ploše orbu.

(2) O porušení podmínky podle odstavce 1 se nejedná v případě

- a) jednotlivé plochy o výměře nejvýše 0,1 hektaru, nebo*
- b) ukončení pozemkových úprav podle zákona o pozemkových úpravách a pokud došlo po vydání rozhodnutí o výměně nebo přechodu vlastnických práv k zemědělským pozemkům na dílu půdního bloku ke změně evidence druhu zemědělské kultury trvalý travní porost na jiný druh zemědělské kultury.*

Pro přeměnu T v lokalitách sítě Natura 2000 se neuplatní žádná jiná výjimka (ani ekologie) než:

- výjimka na výměru (lze přeměnit pouze plochy do 0,1 ha včetně) a
- výjimka z důvodu pozemkových úprav. V případě ZMT vzniklého v souvislosti s výsledkem pozemkových úprav je možné kontaktovat OPŽL SZIF s žádostí o pardon.

V případě rozorání/přeměny T v oblastech Natura 2000 je v LPIS evidován polygon změněného trvalého travního porostu (ZMT) a jeho výměra, dokud nedojde ke zpětnému zatravnění plochy ZMT. Po nápravě (zpětném zatravnění) je plocha považována za trvalý travní porost, i když doba trvání znovu zatravněného travního porostu nespĺňuje podmínku 5 let.

Mechanismus vzniku ZMT platí i pro další generace DPB. ZMT existuje na DPB, dokud nedojde ke zpětnému zatravnění.

ZMT je vázáno na plochu, ne na uživatele. Tzn. ZMT vznikne i při změně uživatele DPB. Při změně uživatele je vhodné v LPIS zkontrolovat vrstvu ZMT i potenciálních a spících ZMT.

Další pravidla pro ZMT v oblastech Natura 2000:

- ZMT v LPIS vzniká jako tzv. potenciální, tzn. v LPIS ZMT prozatímne nevznikne:
 - při odhlášení plochy T z LPIS: ZMT v LPIS vznikne až v případě, kdy by plocha byla přeměněna dále na některou jinou kulturu než T.

Příklady:

1) T v ECP bude odhlášeno z LPIS, vzniká pouze potenciální plocha ZMT (nenačítá se do JŽ apod.). Za několik měsíců bude na té samé ploše evidován DPB s kulturou R. V LPIS vzniká ZMT plocha s datem účinnosti nového DPB R.

- ZMT v LPIS existuje jako tzv. spící
 - v LPIS existovala ZMT plocha, např. po přeměně T na DPB s kulturou R. Následně tato plocha byla odhlášena z LPIS. V LPIS je plocha „bývalého“ ZMT polygonu evidována jako tzv. spící ZMT. Pokud by na této ploše byl znovu evidován DPB s jinou kulturou než T, tak ZMT bude znovu aktivní s datem účinnosti nového DPB.

DZES 1 (Standard zachování trvalých travních porostů na základě poměru trvalých travních porostů k zemědělské ploše) je upraven v § 5 NV k podmíněnosti. V § 5 NV k podmíněnosti jsou také definovány **ECP** (environmentálně citlivé plochy), ve kterých je zakázána přeměna T na některou z jiných druhů kultur:

- a) v 1. a 2. zóně chráněných krajinných oblastí a na území národních parků,
- b) v národních přírodních památkách, národních přírodních rezervacích, přírodních rezervacích a přírodních památkách, které se nenacházejí v oblastech NATURA 2000,
- c) ve vzdálenosti do 12 m od vodního útvaru,
- d) silně erozně ohrožené,
- e) podmáčené a rašelinné louky, nebo
- f) ve 3. aplikačním pásmu nitrátově zranitelných oblastí.

Dále jsou zde stanoveny výjimky pro možnou přeměnu T (pouze pro ECP mimo oblasti Natura 2000):

- pozemkové úpravy (v souvislosti s ukončením pozemkových úprav podle zákona o pozemkových úpravách a pokud došlo po vydání rozhodnutí o výměně nebo přechodu vlastnických práv k zemědělským pozemkům na dílu půdního bloku ke změně evidence druhu zemědělské kultury trvalý travní porost na jiný druh zemědělské kultury)
- rozorání na R v EZ/PO (pouze po dobu, kdy plocha je v režimu EZ/PO)
- přeměna na DPB S
- na DPB V, ale pouze ECP c), d), f) bez překryvu s ECP a), b) a e). Tato výjimka neplatí pro ekoplatbu. Příklad: T na V lze přeměnit ve 3. aplikačním pásmu nitrátově zranitelných oblastí. Pokud k přeměně T na V dojde na území 1. nebo 2. zóny CHKO nebo NP vzniká vždy ZMT plocha.
- na DPB D ale pouze ECP c), d), f) bez překryvu s ECP a), b) a e). tato výjimka neplatí pro ekoplatbu.
- přeměna na DPB J
- přeměna na L (podle NV k zalesňování)
- přeměna na krajinný prvek
- přeměna na plochu v režimu agrolesnictví (podle NV k agrolesnictví)
- přeměna na jinou kulturu
- na zemědělskou kulturu úhor (pouze před podáním žádosti v roce 2023), deklarovanou jako neprodukční plocha (dvouletý závazek zeleného úhoru) podle § 12, s výjimkou ploch území 1. a 2. zóny chráněných krajinných oblastí a území národních parků. Přičemž na původním T nebyl vymezen žádný management ošetřování TTP pro AEKO ve vrstvě Enviro (s výjimkou vymezení titulu obecná péče o extenzivní louky a pastvin) nebo stanoviště modráska, chřástala. Doba převodu z T na U je omezena pouze do konce roku 2024, k 1.1. 2025 budou plochy těchto úhorů opět změněny kulturu T. V roce 2024 už není možné převádět nové plochy z T na U.

- Rovněž i pro přeměnu T v ECP mimo lokality sítě Natura 2000 platí, že o porušení podmínky se nejedná v případě jednotlivé plochy o výměře nejvýše 0,1 hektaru.

V případě rozorání/přeměny T v ECP je v LPIS evidován polygon změněného trvalého travního porostu (ZMT), jeho výměra a případná informace o pardonu. Po nápravě (zpětném zatravnění) je plocha považována za trvalý travní porost, i když doba trvání travního porostu nespĺňuje podmínku 5 let.

Mechanismus vzniku ZMT platí i pro další generace DPB. ZMT existuje na DPB, dokud nedojde ke zpětnému zatravnění nebo převodu na kulturu, která je povolena výjimkami.

ZMT je vázáno na plochu, ne na uživatele. Tzn. ZMT vznikne i při změně uživatele DPB. Při změně uživatele je vhodné v LPIS zkontrolovat vrstvu ZMT i potenciálních a spících ZMT.

Pravidla pro ZMT v ECP (mimo oblasti Natura 2000):

- ZMT vůbec v LPIS nevzniká pro plochy:
 - do 0,1 ha včetně
 - pro plochy T, které byly přeměněny na krajinný prvek
- ZMT v LPIS vzniká automaticky a na základě posouzení individuální žádosti uživatele je pardonován v případech:
 - pozemkových úprav
 - plochy v režimu agrolesnictví
- ZMT v LPIS vzniká automaticky a je automaticky pardonován:
 - při přeměně T na DPB s kulturou S, J, L, V, D a O
Příklad: T v ECP bude změněno na DPB s kulturou J, vzniká pouze plocha ZMT, která je automaticky pardonovaná (nenačítá se do JŽ apod.). Za několik let bude na té samé ploše evidován DPB s kulturou R. V LPIS vzniká ZMT plocha s datem účinnosti nového DPB R.
- ZMT v LPIS vzniká automaticky a je pardonován v rámci předtisků a softwarových kontrol žádostí:
 - při změně kultury na R, která je obhospodařována v režimu ekologického zemědělství
- ZMT v LPIS vzniká automaticky a je podmíněně automaticky pardonován:
 - pro přeměnu T na kulturu U nebo již existující ZMT (na kultuře V, R apod.) na U: Tento pardon platí pouze za podmínek výše uvedených (mimo NP a 1., 2. zónu CHKO, vymezené enviro na původním T). Pokud nedojde k deklaraci U jako neprodukční plochy, tak pardon bude automaticky k 1. 7. z LPIS vymazán a v LPIS bude evidována ZMT plocha. Pardon platí pouze pro přeměny T na U provedené před podáním žádosti v roce 2023.
- ZMT v LPIS vzniká jako tzv. potenciální, tzn. v LPIS ZMT prozatímne nevznikne:
 - při odhlášení plochy T z LPIS: ZMT v LPIS vznikne až v případě, kdy by plocha byla přeměněna dále na některou z „nepovolených“ kultur.
Příklady:
1) T v ECP bude odhlášeno z LPIS, vzniká pouze potenciální plocha ZMT (nenačítá se do JŽ apod.). Za několik měsíců bude na té samé ploše evidován DPB s kulturou R. V LPIS vzniká ZMT plocha s datem účinnosti nového DPB R.
- ZMT v LPIS existuje jako tzv. spící:
 - v LPIS existovala ZMT plocha, např. po přeměně T na DPB s kulturou R. Následně tato plocha byla odhlášena z LPIS. V LPIS je plocha „bývalého“ ZMT polygonu evidována jako tzv. spící ZMT. Pokud by na této ploše byl znovu evidován DPB s „nepovolenou“ kulturou (např. R, K, P apod.), tak ZMT bude znovu aktivní s datem účinnosti nového DPB.

Hodnocení porušení DZES 1 i DZES 9 probíhá podle NV k podmíněnosti příl. 14 shodně: rozsah je dán výměrou ZMT a závažnost počtem DPB s porušením.

Pro získání základní, příp. i prémiové celofaremní ekoplatby (podle § 12 NV PP):

- je nutné plochy ZMT zpětně zatravnit do 31. 10. roku podání žádosti. Toto pravidlo se nevztahuje na ZMT na DPB v EZ režimu v lokalitách Natura 2000, které byly přeměněné před 1. 4. 2023, kdy pro tyto DPB platily mírnější podmínky).
- Pro oblasti Natura 2000 se pro ekoplatbu uplatní rovněž výjimka na výměru 0,1 ha a změny v souvislosti s ukončením pozemkových úprav.
- Pro ekoplatbu se neuplatní v ECP výjimka na změnu T na V, T na D a T na S, takže pro získání ekoplatby jsou povoleny pouze tyto změny:
 - pozemkové úpravy,
 - rozorání na R v EZ/PO (pouze po dobu, kdy plocha je v režimu EZ/PO)
 - přeměna na DPB J
 - přeměna na L (podle NV k zalesňování)
 - přeměna na krajinný prvek
 - přeměna na plochu v režimu agrolesnictví (podle NV k agrolesnictví)
 - přeměna na jinou kulturu
 - změny o výměře nejvýše 0,1 hektaru v případě jednotlivé plochy.
- DPB mimo ECP a oblasti Natura 2000 je možné rozorát/přeměnit na jakoukoli jinou kulturu. Následně je nutné zatravnit náhradou nejpozději do 31. 10. výměru odpovídající rozorání/přeměně, ke které došlo v kalendářním roce, který předcházel podání žádosti. Zatravnění náhradní výměry není potřeba provádět v případě povolených změn uvedených v předchozím bodě (výjimky v ECP)

6.2.2 Obnova trvalého travního porostu

Postup obnovy trvalého travního porostu je upraven § 3j zákona o zemědělství:

§ 3j Obnova trvalého travního porostu

(1) Jestliže se uživatel dílu půdního bloku rozhodne obnovit trvalý travní porost stanovený nařízením vlády podle § 3i,

a) ohlásí tuto skutečnost Fondu nejpozději do 15 dnů ode dne zahájení obnovy trvalého travního porostu na dílu půdního bloku,

b) zajistí souvislý trvalý travní porost na dílu půdního bloku, nejpozději do 31. srpna v příslušném kalendářním roce, jestliže obnova trvalého travního porostu byla ohlášena v období od 1. července předcházejícího kalendářního roku do 30. června příslušného kalendářního roku, a

c) zajistí sklizení plodiny na dílu půdního bloku, určené k ochraně vzcházejícího trvalého travního porostu, byla-li vyseta na dílu půdního bloku, nejpozději do 31. srpna v příslušném kalendářním roce, jestliže obnova trvalého travního porostu byla ohlášena v období od 1. července předcházejícího kalendářního roku do 30. června příslušného kalendářního roku.

(2) Jestliže Fond na základě vlastního zjištění nebo na základě podnětu orgánu veřejné správy zjistí nesplnění podmínek uvedených v odstavci 1 písm. b) nebo c), postupuje podle § 3g odst. 8.

(3) Obnova trvalého travního porostu může být na dílu půdního bloku provedena nejvýše jednou za 5 let s výjimkou případů na základě Fondu ohlášené vyšší moci způsobené přírodními činiteli⁸⁰⁾.

V případě probíhající obnovy trvalého travního porostu na DPB zůstává evidovaná zemědělská kultura T. Na DPB je evidován údaj o probíhající obnově trvalého travního porostu. DPB s kulturou T může být rozorán za účelem obnovy travního porostu nejvýše jednou za 5 let.

Institut obnovy travního porostu podle zákona o zemědělství je za splnění výše uvedených podmínek možné využít i na environmentálně citlivých travních porostech.

V oblastech Natura 2000 je podle § 15 NV k podmíněnosti zákaz orby trvalých travních porostů.

V případě zahájení procesu OETP v oblastech CHKO je nutné ze strany uživatele mít písemný souhlas AOPK – viz § 3j odst. 1) písm. c).

NV č. 80/2023 Sb., o podmínkách provádění agroenvironmentálně-klimatických opatření, ve znění pozdějších předpisů je stanoveno omezení pro obnovu trvalého travního porostu, např.

§16 odst. 4 písm. f)

neprovádí mulčování trvalého travního porostu, obnovu trvalého travního porostu, přisev trvalého travního porostu nebo vápnění trvalého travního porostu bez souhlasného stanoviska místně příslušného orgánu ochrany přírody.

Souhlasné stanovisko vkládá orgán ochrany přírody do informačního systému LPIS. AOPK při porušení uděluje pokuty dle zákona č. 114/1992 Sb., v platném znění.

Obnova TTP z důvodu vyšší moci pro zničený trvalý travní porost na DPB např. od hraboše polního, od divokých prasat, z důvodu uložení kůrovcového dřeva se může provést za těchto podmínek: uživatel nahlásí prostřednictvím portálu na SZIF vyšší moc (např. fotografie poškozeného porostu na DPB, znalecký posudek, protokol z kontroly v terénu). SZIF rozhodne, zda se jedná o obnovu TTP po méně než 5 letech. Pokud ano, SZIF napíše oficiální žádost (i s přílohami vyšší moci) na odbor ICT MZe, kde bude rozhodnuto o případném povolení zaznamenání obnovy TTP dříve než po 5 letech.

6.2.3 Specifická pravidla pro agrolesnictví – silvopastevní systém

Agrolesnické systémy jsou zakládány v počtu přesně 100 ks stromů na hektar. Po založení agrolesnického systému nedochází ke změně kultury. V LPIS bude u DPB zařazených do agrolesnictví evidována informace, že DPB je předmětem žádosti o založení agrolesnického systému. Další roky bude uvedena informace, že je předmětem žádosti o následnou péči o agrolesnický systém.

V rámci silvopastevních systémů na kultuře T jsou dřeviny vysazovány:

- v liniích,
- roztroušeně nebo
- mohou vytvářet skupinu, kterou tvoří minimálně 5 jedinců a jejíž nejvyšší rozloha je 600 m².
Na DPB bez ohledu na jeho velikost, může být pouze 1 skupina dřevin.

Linie dřevin i skupina dřevin nesmí přilíhat k hranici DPB, ani solitéry nesmí být vysázeny přímo na hranici DPB. Plocha mezi linií dřevin, skupinou dřevin, solitérem a hranicí DPB musí být zemědělsky obhospodařovaná. Pokud by dřeviny byly vysazeny při hranici DPB, tak při aktualizaci hranic DPB může dojít k jejich vyjmutí z DPB.

Do počtu 100 ks dřevin na 1 hektar lze započítat max. 15 dřevin, které na DPB byly vysazeny před založením agrolesnického systému. Nesmí se jednat o dřeviny: borovice vejmutovka, dub červený,

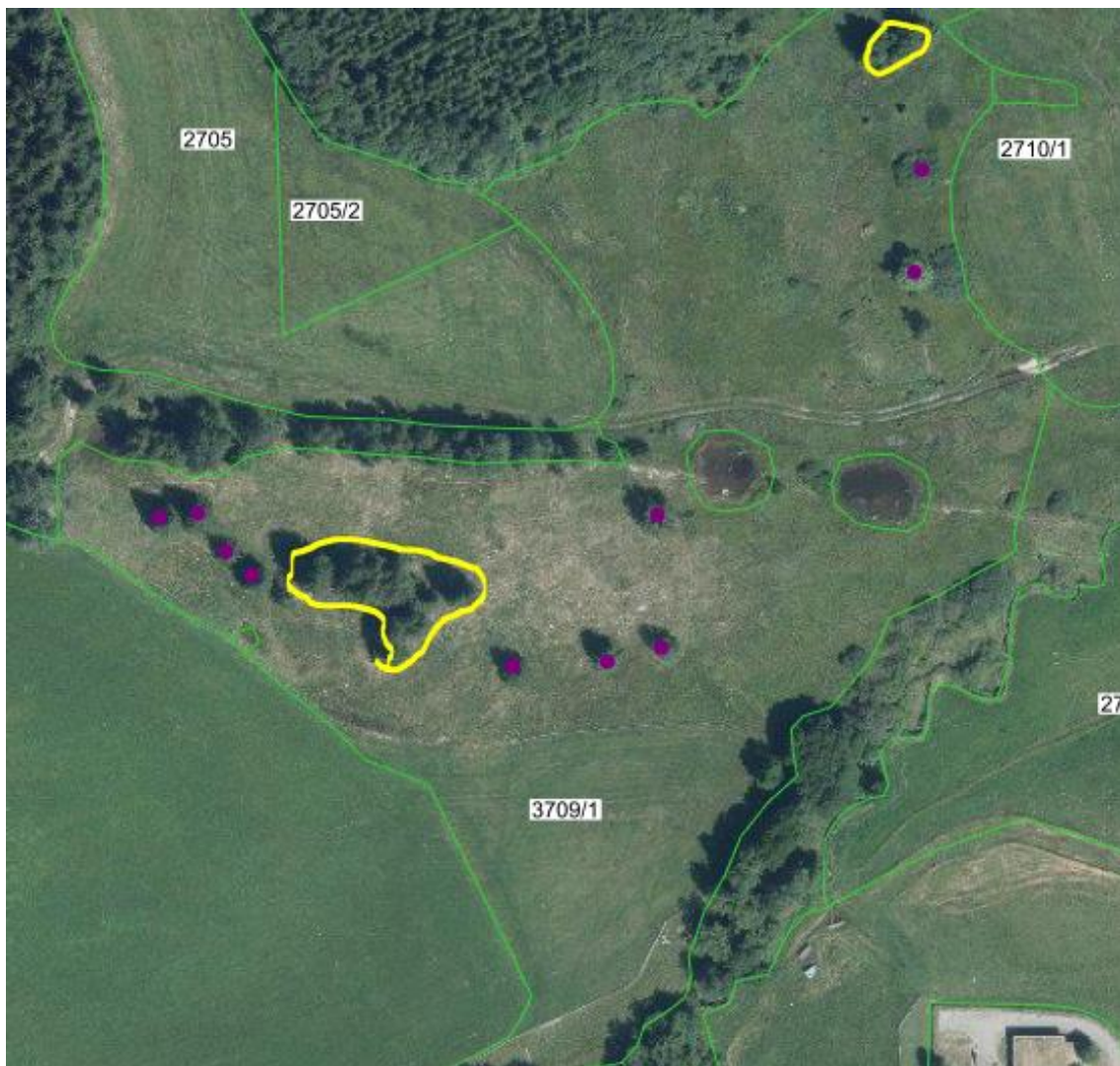
jasan pensylvánský, javor jasanolistý, pajasan žláznatý, střemcha pozdní, škumpa orobincová, topol kanadský, trnovník akát. Za každou dřevinu, která již rostla na pozemku, a bude vybrána pro agrolesnický systém do vyžadované hustoty 100 ks dřeviny/ha, bude snížena sazba dotace podle § 11 NV k agrolesnictví. Stávající dřeviny, které byly na pozemku již před založením agrolesnického systému a které nebudou započítány do agrolesnictví (max. 15 ks/ha lze započítat), je potřeba zaevidovat jako krajinné prvky. Dřeviny evidované jako krajinné prvky se nezapočítávají do agrolesnictví, nedojde tedy k překročení hustoty dřevin na hektar a k záměně dřevin pro agrolesnictví a původních (krajinných prvků). Pro účely stanovení počtu nově vysazovaných dřevin se výměra krajinných prvků odečítá od výměry DPB. Linie dřevin, ochranné pásy, nově vysázená skupina dřevin i nově vysázené solitéry se mohou dotýkat evidovaných vnitřních krajinných prvků v rámci DPB.

Příklad:

Stav před založením agrolesnického systému:

Obr. 14 DPB s kulturou T o výměře 1 ha s dřevinami (20 ks, z toho jedna skupina dřevin), které nebyly dosud evidované jako krajinné prvky

Obr. 15 Uživatel může pro založení agrolesnického systému použít max. 15 ks dřevin/ha. Uživatel si vybere 10 ks roztroušených dřevin označených fialově. Skupina dřevin např. obsahuje nepovolenou dřevinu (akát). Nelze ji tedy použít pro agrolesnictví (označeno žlutou barvou). Skupinu dřevin je nutné zaevidovat jako EVP (aby dřeviny nebyly posuzovány při kontrole agrolesnictví). Stejně tak i solitér vpravo nahoře, který si uživatel nevybral pro agrolesnictví. Uživatel nejprve odečte plochu nově evidovaných krajinných prvků od celkové výměry DPB. Krajinné prvky mají 0,05 ha, výměra pro nově vysazované dřeviny je 0,95 ha. Uživatel započítává 10 vybraných původních dřevin a nově vysazuje 85 ks (v liniích, roztroušeně, některé mohou vytvořit jednu skupinu).

Agrolesnictví představuje opatření, které je realizováno na celém/samostatném DPB, proto DPB zařazené do agrolesnictví není možné slučovat se sousedními DPB stejného uživatele se stejnou kulturou.

Podrobnosti jsou stanoveny v NV k agrolesnictví (např. více než 50 = vysázených lesních dřevin, žádná dřevina nemůže být zastoupena více než z 40 %, vzdálenost pásů min. 10 m a max. 100 m, seznam dřevin k výsadbě atd.). Vzhledem k členitosti dílů půdních bloků linie s dřevinami nemusí být vysázeny rovnoběžně.

NV k agrolesnictví dále stanovuje doplňující podmínky, kdy je pro založení agrolesnického systému nutná součinnost orgánu ochrany přírody:

- souhlasné stanovisko se založením agrolesnického systému v ptačí oblasti a EVL (lokality Natura 2000)

- povolení se záměrným rozšířením nepůvodního druhu - jako nepůvodní dřevina vyžadující povolení orgánu ochrany přírody dle § 5 odst. 4 ZOPK se pro účely NV k opatření agrolesnictví, ve znění pozdějších předpisů, považují druhy dřevin uvedené v příloze z Přílohy 3 část C k tomuto nařízení: jírovec maďal (*Aesculus hippocastanum* L.), kaštanovník jedlý (*Castanea sativa* Mill.), líska turecká (*Corylus colurna* L.), jasan zimnář (*Fraxinus ornus* L.), ořešák černý (*Juglans nigra* L.)
- povolení se záměrným rozšířením křížence mimo zastavěná území obce - za křížence dřevin vyžadující povolení orgánu ochrany přírody dle § 5 odst. 5 ZOPK se pro účely NV k opatření agrolesnictví, ve znění pozdějších předpisů, považují druhy dřevin uvedené v příloze z Přílohy 3 část D k tomuto nařízení: ořešák - kříženec (*Juglans nigra* × *Juglans regia*), topoly (geograficky nepůvodní) a jejich kříženci vč. kříženců s druhy
- výjimka ze zákazu podle § 43 zákona o ochraně přírody a krajiny ve zvláště chráněném území.

6.3 Trvalé kultury

Legislativní rámec pro definici trvalých kultur je dán v Nařízení EU 2021/2115 v čl. 4 odst. 3 v písm. b):

„trvalými kulturami“ se rozumějí kultury jiné než trvalé travní porosty a stálé pastviny, které nejsou pěstované systémem střídání plodin, jsou na dané půdě nejméně pět let a poskytují opakované sklizně, včetně školek a rychle rostoucích dřevin pěstovaných ve výmladkových plantážích“

Trvalé kultury (sady, vinice, chmelnice, jiná trvalá kultura atd.) mají dva důležité pojmové znaky:

- Potenciál trvání/pěstování 5 let: Tato podmínka se týká obecně pěstovaných botanických druhů rostlin/dřevin – zpravidla se pěstují déle než 5 let. Neznamena to, že když z nějakých důvodů je např. sad vykloučen po 2 letech, tak by se mělo zpětně posuzovat, že plocha nebyla ani zpětně sadem, protože doba trvání nedosáhla 5 let.
- Poskytování opakované sklizně: Tato podmínka se týká obecně pěstovaných druhů, ne sklizně v konkrétním roce. Podmínku nelze vykládat způsobem, že z důvodu chybějící sklizně (např. z důvodu mrazů) se bude zkoumat, zda DPB je i nadále sadem.

NV LPIS rozšiřuje výčet trvalých kultur ještě o:

- jinou trvalou kulturu (J), zejména z potřeby evidence krajinotvorného sadu,
- plochu s víceletými produkčními plodinami P z důvodu evidence ploch, na kterých se pěstuje chřest, křen selský víceletý, reveň a energetické plodiny a
- plochu s lanýži (H).

V meziřadí trvalých kultur se nejčastěji nachází travní porost, který však není vykreslován jako DPB se zemědělskou kulturou G či T, ale je součástí plochy příslušné trvalé kultury.

V meziřadí se mohou také nacházet vedle travního porostu i plodiny jako brambory, obilí, jahody apod. Ani v tomto případě se nejedná o standardní ornou půdu (R), ale plocha je součástí příslušné trvalé kultury.

6.3.1 Vinice

Zemědělská kultura **vinice** (V) je definována v NV LPIS, v § 3e.

(1) Vinicí je pro účely evidence zemědělsky obhospodařovaná půda, která je rovnoměrně a souvisle osázena keři révy vinné po dobu nejméně 5 let nebo se takové osázení po dobu nejméně 5 let předpokládá, a která je opatřena opěrným zařízením, které musí být nainstalováno nejpozději do 2 let od výsadby; výhradně v případě změny způsobu vedení keřů révy vinné musí být opěrné zařízení nainstalováno zpět nejpozději do 1 roku od jeho odstranění.

(2) Do plochy takto zemědělsky obhospodařované půdy se pro účely evidence započítává související manipulační prostor, který nesmí přesahovat šířku jednoho meziřadí podél řad po obou stranách vinice v nejvyšší započitatelné šířce 3 metrů a prostor 8 metrů na začátku a na konci řad; manipulační prostor nesmí být součástí cesty. Osázenou plochu vinice stanoví přímo použitelný předpis Evropské unie upravující prováděcí pravidla společné organizace trhu s vínem³⁾. Obhospodařování vinice zahrnuje péči o meziřadí.

Manipulační prostor je součástí plochy DPB s kulturou vinice. Jedná se o zemědělsky obhospodařovanou půdu, která slouží primárně k pohybu mechanizační techniky. Jako manipulační prostor, a tedy součástí DPB nelze považovat plochy, které nejsou využívány při obhospodařování vinice či slouží k jinému účelu, např. zpevněné komunikace (asfaltové a panelové komunikace), příkopy, plochy náletové vegetace, plochy EVP teras (zemědělsky neobhospodařovaných terénních stupňů).

U vinic na terasách nejsou umožněny žádné pomocné spojnice (ani úzké). V případě viniční tratě na terasách jsou jednotlivé plochy samostatnými PB a samostatnými DPB.

Pro vinice platí obecná podmínka trvalé kultury na opakovanou sklizeň. Jako DPB s kulturou vinice tedy není možné evidovat plochu, na které se pěstují podnože révy vinné.

Dojde-li k vykloučení vinice nebo její části, a zároveň je v mezidobí na této ploše DPB některý z jiných druhů zemědělské kultury, pak je v evidenci půdy nutné změnit druh zemědělské kultury, nejčastěji na U (pro deklaraci plodin v jednotné žádosti je možné z číselníku plodin vybrat plodinu Úhor po vykloučení trvalé kultury) nebo na R (v případě, že je na ploše pěstována plodina).

6.3.1.1 Osázená plocha vinice

DPB s kulturou vinice mají v LPIS evidovanou i osázenou plochu vinice. DPB může mít 1 nebo více osázených ploch vinic.

Nařízení EK č. /12 v čl. 42 odst. 1 definuje **osázenou plochu vinic** v rámci opatření restrukturalizace a přeměna vinic (dále jen „RPV“) Společné organizace trhu s vínem:

Pro účely čl. 58 odst. 1 prvního pododstavce písm. a) a c) nařízení (EU) 2021/2115 je plocha osázená révou vymezena vnějším obvodem plochy osázené révovými keři, k níž je přidána nárazníková zóna o šířce odpovídající polovině vzdálenosti mezi řádky.

Do vrstvy OPV se zakresluje pouze vlastní osázená plocha keři révy vinné, která je následně systémem zvětšená o definovaný buffer (polovinu průměrné šířky meziřadí). Účinná OPV musí být vždy uvnitř plochy DPB.

1 řada

V případě vinice, která je tvořena pouze jednou řadou, je velikost bufferu kolem řady keřů nastavena na 1,5 m.

Jednotlivé keře (bez vedení)

Každý jednotlivý izolovaný keř vinné révy představuje 5 m².

Díry/plochy, které neplní mimoprodukční funkci v zemědělství

Plochy neoprávněné pro dotace, které neplní mimoprodukční funkci (cesty, stavby, vodní plochy, skupiny dřevin) nejsou součástí plochy OPV. Místa s chybějícími keři (např. 1 z 10) jsou tolerována jako součást OPV, pokud jsou rovnoměrně rozmístěna v rámci plochy.

Součástí OPV rovněž nejsou plochy s jinou zemědělskou kulturou, ovocné stromy apod.

6.3.1.2 Integrace LPIS s registrem vinic

Zákon o zemědělství v § 3g odst. 10 na DPB s trvalou kulturou vinice, ovocný sad nebo chmelnice klade zvláštní požadavek na tzv. „párování“ se speciálním registrem, vedeným ÚKZÚZ.

§ 3g odst. 10:

(10) Jestliže se ohlášení změny podle odstavce 1 dotýká dílu půdního bloku, u kterého před tímto ohlášením byla evidována, popřípadě po provedení změny má být evidována zemědělská kultura vinice nebo chmelnice stanovená nařízením vlády podle § 3i, nebo dílu půdního bloku se zemědělskou kulturou ovocný sad, stanovenou nařízením vlády podle § 3i, který je zařazený, popřípadě má být zařazený do evidence ovocných sadů, změnu údajů ověří Ústřední kontrolní a zkušební ústav zemědělský (dále jen “Ústav”) a výsledek sdělí Fondu do 15 dnů.

Párování s registrem vinic je nově umožněno jak v původní vazbě 1:1 (1 registrační číslo vinice v registru vinic odpovídá 1 DPB v LPIS), tak i vazbě 1:N (1 registračnímu číslu vinice v registru vinic odpovídá více DPB s kulturou V v LPIS). Toto je využitelné v případě vinic na terasách, kdy v registru vinic je 1 vinice s jedním registračním číslem a v LPIS je více DPB (ve více PB). Podmínkou je stejný uživatel. V případě provádění některého z opatření restrukturalizace a přeměna vinic (RPV) je podmínkou vazba 1:1. DPB, na kterém probíhá RPV, musí být spárováný samotný s jednou vinicí v registru vinic. V případě RPV a souvisejících změn v LPIS je potřeba rozdělit vinici v registru vinic a „přepárovat“ DPB evidované v LPIS.

„Přepárování“ z důvodu změn v registru vinic není vázáno na vytvoření nové verze DPB.

Pro audit ÚKZÚZ již není podmínkou kvalita vazby 1. Kvalita vazby má i nadále význam pro dotační opatření, zejména RPV (kvalita vazby 6).

V případě zamítnutí auditu ze strany ÚKZÚZ nedochází k zamítnutí samotného návrhu DPB. OPŽL SZIF zváží, zda zamítne i návrh DPB anebo návrh schválí (po posouzení plochy, jestli splňuje definici kultury vinice, a po případném posouzení PDU).

ÚKZÚZ může provést audit (spárování) i účinného DPB (dodatečně) po dokončení správního řízení podle zákona o vinohradnictví a vinařství.

6.3.2 Chmelnice

Zemědělská kultura **chmelnice** (C) je definována v NV LPIS, v § 3f.

(1) Chmelnicí je pro účely evidence zemědělsky obhospodařovaná půda,

a) na které se pěstuje chmel nejméně po dobu 5 let nebo se takové pěstování po dobu nejméně 5 let předpokládá a

b) která je opatřena opěrným zařízením pro pěstování chmele.

(2) Plochou takto zemědělsky obhospodařované půdy je pro účely evidence plocha ohraničená vnějšími kotvicími dráty nosných sloupů; pokud se na této vnější hranici nacházejí chmelové rostliny, přidá se na každou stranu pozemku dodatečný pruh půdy o šíři rovnající se průměrné šíři meziřadí na tomto pozemku. Tento pruh půdy nesmí být součástí cesty.

(3) Do této plochy zemědělsky obhospodařované půdy se pro účely evidence započítává související manipulační prostor, který nesmí přesahovat 8 metrů na začátku a na konci řad a nesmí být součástí cesty.

(4) Obhospodařování chmelnice zahrnuje péči o meziřadí. Manipulační prostor je součástí plochy DPB s kulturou chmelnice. Jedná se o zemědělsky obhospodařovanou půdu, která slouží primárně k pohybu mechanizační techniky. Jako manipulační prostor, a tedy součástí DPB nelze považovat plochy, které nejsou využívány při obhospodařování chmelnice či slouží k jinému účelu, např. zpevněné komunikace (asfaltové a panelové komunikace), příkopy, plochy náletové vegetace.

V evidenci půdy nelze evidovat DPB s druhem zemědělské kultury chmelnice, na kterých zároveň dlouhodobě není konstrukce chmelnice a pěstován chmel.

Podmínkou evidence DPB s kulturou chmelnice je i opakovaná sklizeň chmele.

Pokud se ve chmelnici nepěstuje chmel, tak je plocha evidována jako DPB s kulturou U (pro deklaraci plodin v jednotné žádosti je možné z číselníku plodin vybrat plodinu Úhor po vykloučené trvalé kultuře). V případě, že je plocha využívána jako orná půda, např. pro pěstování obilovin, tak se DPB eviduje v LPIS s kulturou R.

6.3.2.1 Integrace LPIS s registrem chmelnic

Chmelnice evidované v registru chmelnic jsou párovány s DPB na principu 1:1. Systém nedovoluje provádět změny bez auditu ÚKZÚZ. Návrhy k auditu na ÚKZÚZ jsou systémem načítány do záložky na pracoviště ÚKZÚZ.

V případě zamítnutí auditu ze strany ÚKZÚZ nedochází k zamítnutí samotného návrhu DPB. OPŽL SZIF zváží, zda zamítne i návrh DPB anebo návrh schválí (po posouzení plochy, jestli splňuje definici kultury chmelnice a po případném posouzení PDU). ÚKZÚZ může provést audit (spárování) i účinného DPB (dodatečně) po dokončení správního řízení ÚKZÚZ.

6.3.3 Ovocný sad

Zemědělská kultura **ovocný sad** (S) je definována v NV LPIS, v § 3g.

(1) Ovocným sadem je pro účely evidence zemědělsky obhospodařovaná půda, která je osázena v pravidelném sponu

a) ovocnými stromy po dobu nejméně 5 let nebo se takové osázení po dobu nejméně 5 let předpokládá a hustota osázení činí nejméně 100 životaschopných jedinců na 1 hektar dílu půdního bloku, nebo

b) ovocnými keři při hustotě osázení nejméně 800 životaschopných jedinců na 1 hektar dílu půdního bloku.

(2) Ovocnými stromy a ovocnými keři podle odstavce 1 nejsou podnože nebo množitelské porosty.

(3) Do plochy takto zemědělsky obhospodařované půdy se pro účely evidence započítává související manipulační prostor, který nesmí přesahovat šířku jednoho meziřadí podél řad po obou stranách ovocného sadu v nejvyšší započítatelné šířce 8 metrů a prostor 12 metrů na začátku a na konci řad; manipulační prostor nesmí být součástí cesty.

(4) Šíře meziřadí činí u ovocných stromů nejvíce 12 metrů a u ovocných keřů 5 metrů. Obhospodařování ovocného sadu zahrnuje péči o meziřadí.

(5) Ovocným sadem podle odstavce 1 není díl půdního bloku, který je zařazen v rámci plnění víceleté podmínky podle nařízení vlády upravujícího opatření agrolesnictví.

Podmínkou evidence DPB s kulturou ovocný sad je na základě definice trvalé kultury **poskytování opakované sklizně** – potenciál pěstované odrůdy. Jako DPB s kulturou ovocný sad nelze evidovat plochy s ovocnými stromy či keři, které neposkytují opakovanou sklizeň.

Plocha DPB musí být souvisle osázená, nelze tedy při splnění podmínky hustoty dřevin/ha evidovat jako součást plochy DPB s kulturou S i jinak oddělitelnou plochu pokrytou souvisle některou z dalších kultur (např. T nebo G). Plocha DPB musí být rovnoměrně osázená, v přibližně stejném sponu a maximálně přípustné šířce meziřadí (12 m pro ovocné stromy/5 m pro ovocné keře).

Hustota stromů či keřů se přepočítává na celou výměru DPB, včetně manipulační plochy.

Manipulační prostor je součástí plochy DPB s kulturou ovocný sad. Jedná se o zemědělsky obhospodařovanou půdu, která slouží primárně k pohybu mechanizační techniky (sklizeň, postřiky). Jako manipulační prostor, a tedy součást DPB nelze považovat plochy, které nejsou využívány při obhospodařování ovocného sadu či slouží k jinému účelu, např.: zpevněné komunikace (asfaltové a panelové komunikace), příkopy, plochy náletové vegetace.

Dojde-li k vyklučení ovocného sadu nebo jeho části, a zároveň je v mezidobí na této ploše DPB některý z jiných druhů zemědělské kultury, pak je v evidenci půdy nutné změnit druh zemědělské kultury. Nejčastěji je vyklučená plocha evidována jako DPB s kulturou U (pro deklaraci plodin v jednotné žádosti je možné z číselníku plodin vybrat plodinu Úhor po vyklučení trvalé kultury). V případě, že je plocha využívána jako orná půda, např. pro pěstování obilovin, tak se DPB eviduje v LPIS s kulturou R.

Plochy s ovocnými dřevinami, které nesplňují podmínku definice ovocného sadu, nemohou být evidovány jako DPB s kulturou S.

Ovocným sadem není díl půdního bloku, jehož uživatel podal v daném kalendářním roce ohlášení zájmu o poskytnutí dotace na opatření agrolesnictví podle nařízení vlády upravujícího opatření

agrolesnictví do doby podání žádosti o zařazení na péči o agrolesnický systém, pokud tuto změnu žadatel sám neohlásí. Seznam uživatelů, kteří podali ohlášení zájmu, bude po 15. květnu předán na OPŽL SZIF. OPŽL SZIF vyčká s případnou aktualizací kultury DPB do konce listopadu, kdy je termín pro podání žádosti o dotaci za založení agrolesnického systému.

Podrobnosti k rozlišení zemědělských kultur T, J, S jsou stanoveny v kapitole 6.5.

6.3.3.1 Integrace LPIS s registrem ovocných sadů

V případě zamítnutí auditu ze strany ÚKZÚZ nedochází k zamítnutí samotného návrhu DPB. OPŽL SZIF zváží, zda zamítne i návrh DPB anebo návrh schválí (po posouzení plochy, jestli splňuje definici kultury ovocný sad a po případném posouzení PDU). ÚKZÚZ může provést audit (spárování) i účinného DPB (dodatečně) po dokončení správního řízení ÚKZÚZ. Postup evidence sadů podle § 3q zákona o zemědělství nebyl v LPIS ani v registru sadů zatím implementován. DPB s kulturou sad, který nebude spárováný se sadem evidovaným v registru sadů, bude způsobilý pro BISS.

6.3.4 Školka

Zemědělská kultura **školka** (K) je definována v NV LPIS, v § 3h.

(1) Školkou je pro účely evidence zemědělsky obhospodařovaná půda a půda pod skleníkem nebo pod pevným anebo pod přenosným krytem, na které jsou pěstovány za účelem pozdějšího přesazení

- a) mladé dřeviny zemědělských kultur uvedených v § 3e až 3g, § 3i nebo v § 3l,*
- b) okrasné dřeviny a rostliny a*
- c) lesní dřeviny.*

(2) Do plochy takto zemědělsky obhospodařované půdy se započítává související manipulační prostor, který nesmí přesahovat šířku 8 metrů okolo záhonů a nesmí být součástí cesty. Obhospodařování školky zahrnuje péči o meziřadí.

(3) Druhem zemědělské kultury pro účely evidence není plocha s výsadbou stromků za účelem jejich prodeje jako vánočních stromků.

Jako DPB s kulturou K lze evidovat plochy

- s mladými dřevinami révy vinné, chmele, ovocných stromů a keřů a rychle rostoucích dřevin
- s podnožemi révy vinné, které není možné evidovat jako vinice (neposkytují opakovanou sklizeň)
- školky okrasných rostlin a dřevin
- školky lesních dřevin.

U školek je od 1. 1. 2017 definován povolený manipulační prostor okolo záhonů. Jedná se o zemědělsky obhospodařovanou půdu, která slouží primárně k pohybu mechanizační techniky (sklizeň, postřiky). Jako manipulační prostor, a tedy součást DPB nelze považovat plochy, které nejsou využívány při obhospodařování školky nebo jsou jinak využívány, např.: zpevněné komunikace (asfaltové a panelové komunikace), příkopy, plochy náletové vegetace.

Jako DPB s kulturou školka může být evidována pouze plocha, na které dochází k interakci kořenového systému pěstovaných rostlin s půdou DPB. Jako DPB s kulturou školka nemohou být evidovány např. plochy s květináči, kontejnery apod. Plocha DPB K může být pod skleníkem nebo jiným krytem.

Od roku 2023 oproti dosavadnímu stavu jsou doplněny chmelové školky. Je žádoucí, aby veškerý rozmnožovací materiál byl evidován v rámci jedné kultury. Doposud byly chmelové školky evidované na standardní orné půdě (toto bylo stanoveno pouze metodicky). Evropské předpisy chmelové školky neřešily – jedná se o specifikum České republiky a několika dalších států.

Jako DPB s kulturou školka nelze evidovat plochu školky lesních dřevin založených v lese pro vlastní potřebu k obnově lesa (lesní oplocenky nové výsadby). Jako DPB s kulturou školka nemohou být evidovány plochy, na kterých se pěstují lesní dřeviny za účelem prodeje jako vánočních stromků.

6.3.5 Rychle rostoucí dřeviny

Zemědělská kultura **rychle rostoucí dřeviny** (D) je definována v NV LPIS, v § 3i.

(1) Rychle rostoucími dřevinami pěstovanými ve výmladkových plantážích je pro účely evidence zemědělsky obhospodařovaná půda, která je rovnoměrně a souvisle osázena nejméně po dobu 5 let nebo se takové pěstování po dobu nejméně 5 let předpokládá rychle rostoucími dřevinami, a to v minimálním počtu 1 000 životaschopných jedinců na 1 hektar dílu půdního bloku, a to za předpokladu, že podnože a výmladkové pařezy zůstávají po sklizni v zemi a v nové sezóně z nich vyrůstají nové výhonky.

(2) Do plochy takto zemědělsky obhospodařované půdy se započítává související manipulační prostor, který nesmí přesahovat 12 metrů na začátku a na konci řad a šířku jednoho meziřadí, v nejvyšší započitatelné šířce 8 metrů, podél řad po obou stranách rychle rostoucích dřevin pěstovaných ve výmladkových plantážích a nesmí být součástí cesty. Pro DPB s kulturou D platí pro manipulační prostory a rovnoměrné a souvislé osázení obdobně pravidla popsaná u ovocného sadu.

Dosavadní definice rychle rostoucích dřevin se zpřesňuje ve vztahu k podnožím a výmladkovým pařezům, které zůstávají po sklizni v zemi a v nové sezóně z nich vyrůstají nové výhonky.

Podmínkou výsadby rychle rostoucích dřevin podle § 5 odst. 4 zákona č. 114/1992 Sb., a tedy i jejich následné evidence v LPIS je povolení k pěstování vydané orgánem ochrany přírody a krajiny (obecním úřadem obce s rozšířenou působností).

(4) Záměrné rozšíření geograficky nepůvodního druhu rostliny či živočicha do krajiny je možné jen s povolením orgánu ochrany přírody; to neplatí pro nepůvodní druhy rostlin, pokud se hospodaří podle schváleného lesního hospodářského plánu nebo vlastníkem lesa převzaté lesní hospodářské osnovy. Geograficky nepůvodní druh rostliny nebo živočicha je druh, který není součástí přirozených společenstev určitého regionu.

V souladu s § 7 odst. 5 NV PP a v souladu s § 5 odst. 3 Nařízení vlády č. 61/2023 Sb., o stanovení podmínek provádění opatření pro oblasti s přírodními omezeními, může uživatel pěstovat pouze druhy uvedené v příloze k nařízení vlády a zároveň musí dodržet maximální dobu obmýtí.

Tabulka 4 Druhy rychle rostoucích dřevin a jejich kříženců pěstovaných ve výmladkových plantážích v České republice s uvedením maximální délky jejich sklizňového cyklu, na které může být poskytnuta jednotná platba

Rychle rostoucí dřevina	Maximální délka obmýtlí
Topol Maximovičův a jeho kříženci (<i>P. maximowiczii</i> Henry)	8 let
Topol chlupatoplodý a jeho kříženci (<i>P. trichocarpa</i> Torr. et A.Gray)	8 let
Topol vznešený a jeho kříženci (<i>P. × generosa</i> Henry)	8 let
Topol kanadský (<i>P. × canadensis</i> Moench)	5 let
Topol Simonův a jeho kříženci (<i>P. simonii</i> Carrière)	8 let
Topol balzámový a jeho kříženci (<i>P. balsamifera</i> L.)	8 let
Topol černý (<i>P. nigra</i> L.)	10 let
Topol osika (<i>P. tremula</i> L.)	10 let
Vrba bílá a její kříženci (<i>S. alba</i> L., <i>S. × rubens</i> Schrank)	10 let
Vrba košíkářská a její kříženci (<i>S. viminalis</i> L.)	10 let
Vrba jíva a její kříženci (<i>S. caprea</i> L. hybrids, <i>S. × smithiana</i> Willd)	10 let
Vrba lýkovcová (<i>S. daphnoides</i> L.)	10 let
Jasan ztepilý (<i>Fraxinus excelsior</i> L.)	10 let
Olše lepkavá (<i>Alnus glutinosa</i> (L.) Geartn.)	10 let
Olše šedá (<i>Alnus incana</i> (L.) Moench)	10 let
Líska obecná (<i>Corylus avellana</i> L.)	10 let

6.3.6 Plocha s víceletými produkčními plodinami

Zemědělská kultura **Plocha s víceletými produkčními plodinami** (P) je definována v NV LPIS, v § 3j

Plochou s víceletými produkčními plodinami je pro účely evidence zemědělsky obhospodařovaná půda, na které se za účelem produkce plodin pěstují plodiny tak, že nejsou zpravidla zahrnuty do střídání plodin a jsou na dané půdě pěstovány nejméně 5 let nebo se takové pěstování po dobu nejméně 5 let předpokládá.

Od roku 2023 plocha s víceletými produkčními plodinami je vyčleněna z dosavadní jiné trvalé kultury tak, aby v jiné trvalé kultuře zůstaly evidované jen plochy se stromy. Plochy s ostatními víceletými plodinami, které svým charakterem spíše připomínají ornou půdu, jsou od roku 2023 evidovány jako P. Jedná se např. o plochy, na kterých se pěstuje:

- chřest
- reveň
- křen selský víceletý
- energetické plodiny (ječmenice písečná, mužák prorostlý, ozdobnice obrovská, proso vytrvalé, trstí rákosovitá, vlákeň oboupohlavná, šťovík)

Plochy s těmito plodinami pro účely deklarace v žádosti musí být evidované s kulturou P.

6.3.7 Plocha s lanýži

Zemědělská kultura **Plocha s lanýži** (H) je definována v NV LPIS, v § 3k.

Plochou s lanýži je pro účely evidence zemědělsky obhospodařovaná půda, která je osázená mykorhizními sazenicemi stromů nebo keřů, které jsou naočkovány lanýžem, s hustotou osázení nejméně 800 životaschopných jedinců na 1 hektar dílu půdního bloku a nejvíce 2 000 životaschopných jedinců na 1 hektar dílu půdního bloku

Od roku 2023 se nově vymezuje trvalá kultura plocha s lanýži, kterou se rozumí zemědělsky obhospodařovaná půda, která je osázená mykorhizními sazenicemi stromů nebo keřů o minimální hustotě 800 životaschopných jedinců na 1 hektar dílu půdního bloku a maximální hustotě 2 000 životaschopných jedinců na 1 hektar dílu půdního bloku, které jsou naočkovány lanýžem.

6.3.8 Jiná trvalá kultura

Zemědělská kultura **jiná trvalá kultura** (J) je definována v NV LPIS, v § 3l.

Jinou trvalou kulturou je pro účely evidence zemědělsky obhospodařovaná půda s jinou trvalou kulturou, než která je uvedena v § 3e až 3k.

„Jinou trvalou kulturou podle věty první není díl půdního bloku, který je zařazen v rámci plnění víceleté podmínky podle nařízení vlády upravujícího opatření agrolesnictví.“

Obhospodařování jiné trvalé kultury zahrnuje péči o meziřadí. I pro jinou trvalou kulturu platí pravidlo opakované sklizně a potenciál minimálně pětiletého pěstování rostlin“.

”Za DPB se zemědělskou kulturou jiná trvalá kultura lze považovat plochu s ovocnými stromy, která je zemědělsky obhospodařována, ale nesplňuje definici ovocného sadu (např. jedna řada stromů). Dále jde např. o plochu osázenou chmelem, na které chybí konstrukce chmelnice. Dalším příkladem může být plocha s ovocnými stromy a révou vinou, přičemž samostatná plocha vinice i sadu by nemohla být evidovaná jako samostatný DPB, protože nesplňuje minimální výměru 100 m².

Jinou trvalou kulturou není díl půdního bloku, jehož uživatel podal v daném kalendářním roce ohlášení zájmu o poskytnutí dotace na opatření agrolesnictví podle nařízení vlády upravujícího opatření agrolesnictví do doby podání žádosti o zařazení na péči o agrolesnický systém, pokud tuto změnu žadatel sám neohlásí. Seznam uživatelů, kteří podali ohlášení zájmu, bude po 15. květnu předán na OPŽL SZIF. OPŽL SZIF vyčká s případnou aktualizací kultury DPB do konce listopadu, kdy je termín pro podání žádosti o dotaci za založení agrolesnického systému.

Plochy krajinnotvorných sadů se rovněž evidují jako DPB s kulturou jiná trvalá kultura. Zároveň na těchto plochách je evidován i ekologicky významný prvek krajinnotvorný sad.

Jako DPB s jinou trvalou kulturou není možno evidovat takové plochy, jichž je primárně užíváno k jiným účelům než k zemědělskému obhospodařování.

Podrobnosti k rozlišení zemědělských kultur T, J, S jsou stanoveny v kapitole 6.5.

Od roku 2023 jiná trvalá kultura nezahrnuje plochy definované v rámci zemědělské kultury plochy s víceletými produkčními plodinami.

V rámci číselníku plodin v LPIS jsou pro kulturu J definovány 4 plodiny:

- Krajinnotvorný sad

- Roztroušené dřeviny na TTP
- Chmelnice bez konstrukce
- Vinice smíšená se sadem

6.4 Ostatní kultury

NV LPIS v § 3 odst. 1 písm. d) definuje ostatní kulturu a dále ji rozděluje na zalesněnou půdu, rybník, mimoprodukční plochu a jinou kulturu.

6.4.1 Zalesněná půda

Zemědělská kultura **zalesněná půda** (L) je definována v NV LPIS, v § 3m.

(1) Zalesněnou půdou je pro účely evidence lesnický obhospodařovaná půda, a) na které se pěstují dřeviny určené k plnění funkcí lesa a b) která byla v evidenci půdy před jejím zalesněním vedena jako zemědělsky obhospodařovaná půda druhem zemědělské kultury podle § 3a až 3l.

(2) Do plochy takto lesnický obhospodařované půdy se započítávají i neosázené plochy do šířky 4 metrů včetně, sloužící zejména jako rozčleňovací průseky nebo nezpevněné lesní cesty⁷⁾.

(3) Jako zalesněná půda mohou být předmětem evidence využití půdy podle užitelských vztahů pouze plochy, na kterých nebo na jejichž části trvá příslušná víceletá podmínka zemědělce podle článků 70 a 73 nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2021/2115, v platném znění, nebo jehož podmínky jsou v souladu s články 70 a 73 nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2021/2115, v platném znění, anebo v souladu s nařízením vlády upravujícím podmínky pro poskytování dotací na zalesňování zemědělské půdy⁸⁾.

Z definice vyplývá, že před zalesněním musela být v evidenci půdy tato plocha vedena jako zemědělsky obhospodařovaná půda se zemědělskou kulturou orná půda (R, U, G), trvalý travní porost (T), trvalá kultura (S, V, C, J, K). Ze zalesnění jsou vyloučeny zemědělské kultury L, M, D, B, Q, H. Součástí zalesnění nejsou krajinné prvky.

Nezbytnou podmínkou pro změnu druhu zemědělské kultury na zemědělskou kulturu zalesněná půda v LPIS je skutečné osázení plochy dřevinami určenými nařízením vlády č. 63/2023 Sb., o stanovení podmínek provádění opatření pro zalesňování zemědělské půdy.

Způsobilost plochy k dotaci na opatření zalesňování zemědělské půdy stanovuje nařízení vlády č. 63/2023 Sb., o stanovení podmínek provádění opatření pro zalesňování zemědělské půdy. V LPIS se vyhodnocuje, zda je DPB vhodný k zalesnění na základě průniku s podkladovou vrstvou vhodnosti k zalesnění. Na základě historie DPB je posuzována i vhodnost zalesněného pozemku k dotaci za ukončení zemědělské výroby, a to v rámci NV č. 63/2023 Sb. i v rámci předchozího NV č. 185/2015 Sb. Dotace za ukončení zemědělské výroby se poskytne, pokud nejméně 50 % plochy dílu půdního bloku, na kterém se nachází zalesněný pozemek, bylo nepřetržitě alespoň od 15. května do 31. října kalendářního roku bezprostředně předcházejícího roku podání žádosti o poskytnutí dotace na založení lesního porostu vedeno v evidenci využití půdy.

Je možné zalesnit i DPB s kulturou T, které se nachází v environmentálně citlivých oblastech.

Sousedící DPB s kulturou L se neslučují z důvodu administrace a kontroly dotačních opatření.

Vymezení zalesněné půdy je doplněno o podmínku, že na DPB nebo jeho část je poskytována alespoň jedna z dotací na zalesnění zemědělské půdy. Důvodem je skutečnost, že v období od roku 2023 začnou tyto závazky končit, a v LPIS by nadbytečně zůstaly evidované jako DPB také dvacetileté lesní porosty bez nároku na plošné zemědělské dotace. DPB, na kterých byl závazek tedy již ukončen, není poskytována žádná ze souvisejících plateb, je možné v LPIS zrušit.

Přestože v NV LPIS již není definované EVP zalesněná půda, v LPIS i nadále zůstává jako pomocná technická vrstva vyjadřující způsobilost DPB s kulturou L nebo jejich částí pro BISS.

POZOR!

Není možné spojit do jednoho DPB s druhem zemědělské kultury L dva a více DPB, které měly evidovány různé druhy zemědělských kultur bezprostředně před zalesněním. Uživatel totiž v žádosti o dotaci uvádí (počítá se podle toho i sazba), jaký druh zemědělské kultury před zalesněním měl nyní zalesněný DPB.

PŘÍKLAD:

Původní DPB 1000/1 s druhem zemědělské kultury T a DPB 1000/2 s druhem zemědělské kultury R – z nich vznikl nový DPB 1000/3 s druhem zemědělské kultury L. V tomto případě neumí SZIF určit sazbu pro DPB 1000/3 a je nutné, aby z dvou původních DPB vznikly opět dva DPB s kulturou L. Toto rozdělení je třeba zachovat po celou dobu, po kterou je možno žádat o dotaci v rámci opatření na zalesnění zemědělské půdy na těchto DPB.

6.4.2 Rybník

Zemědělská kultura **rybník** (B) je definována v NV LPIS, v § 3n.

(1) Rybníkem je pro účely evidence vodní dílo sloužící k chovu ryb, vodního ptactva, vodních živočichů a k pěstování vodních rostlin, určené k provozování rybníkářství podle vodního zákona a zákona o rybářství.

(2) Pro účely evidence se za hranice rybníka považuje obvod vodní plochy stanovený ve výši jeho provozní hladiny. Údaj o výši provozní hladiny poskytuje uživatel (musí být uveden v manipulačním řádu podle § 59 zákona č. 254/2001 Sb., o vodách, ve znění pozdějších předpisů).

Procesní otázky spojené s evidencí rybníků (ohlášení, kolize, vedení dokumentů) jsou společné s DPB z evidence půdy. V LPIS je kultura rybník postavena na úroveň ostatním kulturám, vnitřně je implementována jako samostatná kultura s věcnými specifiky při evidenci.

DPB s kulturou B nejsou způsobilé pro dotační opatření na plochu.

6.4.3 Plocha s kontejnery

Zemědělská kultura **plocha s kontejnery** (Q) je definována v NV LPIS, v § 3o.

(1) Plochou s kontejnery je pro účely evidence plocha pod skleníkem, pod pevným nebo pod přenosným krytem anebo plocha bez krytu, která je zemědělsky užívána k pěstování rostlin.

(2) Pro účely evidence rostliny pěstované na ploše s kontejnery nejsou přímo propojeny kořenovým systémem s půdou.

Tato kultura je definována v reakci na nové trendy v zemědělské produkci (hydroponie, aquaponie apod.). Rostliny jsou pěstovány v kontejnerech pod skleníky, pevným nebo přenosným krytem, případně bez krytu, přičemž nejsou přímo propojeny kořenovým systémem s půdou. Důvodem evidence DPB s kulturou Q je usnadnění administrace společných organizací trhu pro sektor zeleniny. Plocha není způsobilá pro dotační opatření na plochu (BISS apod.).

6.4.4 Mimoprodukční plocha

Zemědělská kultura **mimoprodukční plocha** (M) je definována v NV LPIS, v § 3p.

Mimoprodukční plochou je pro účely evidence plocha ekologicky významného prvku, který není zcela obklopen zemědělsky obhospodařovanou plochou. Důvod evidence kultury M je zejména legislativně-technický a týká se pouze EVP - krajinných prvků

Do konce roku 2020 při aktualizaci LPIS DPB s kulturou mimoprodukční plocha mohly být pouze uvnitř PB s druhem ekologicky významný prvek. Jedná se o samostatný PB, který jej celý tvořen pouze plochou ekologicky významného prvku podle § 3a odst. 10 zákona o zemědělství (fikce půdního bloku).

Samostatné PB vytvořené před koncem roku 2020 pro EVP zůstaly zachovány. Při změně DPB s kulturou M uvnitř tohoto samostatného PB dojde k automatickému vygenerování upraveného PB (upravené hranice podle DPB, změna druhu na „Nerozlišen“). PB zůstane samostatný, pokud je manuálně pracovníci OPŽL SZIF nepřipojí k sousednímu PB.

Dokud Od roku 2021 dochází u zákresu nových DPB s kulturou M k automatickému připojení plochy těchto DPB k PB dílů půdních bloků, ke kterým přiléhá. Zvětšený PB bude mít uveden druh Nerozlišen.

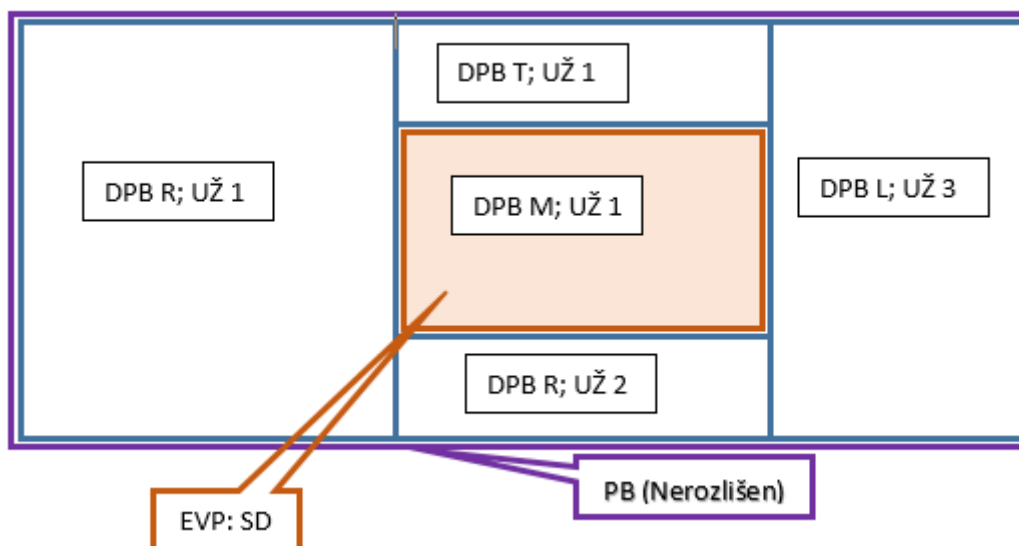
Minimální výměra DPB s kulturou M je rovněž 100 m².

Plocha není způsobilá pro dotační opatření na plochu (BISS apod. a na rozdíl od ploch EFA ani pro ekoplatbu).

Příklad:

V terénu existuje skupina dřevin a její hranice není celá obklopena DPB s kulturou odlišnou od M, B, L. Jedná se tedy o tzv. vnější/přilehlý EVP. Do konce roku 2020 by plocha skupiny dřevin byla zaevidována jako samostatný PB. Od roku 2021 se plocha této skupiny dřevin zaeviduje jako DPB s kulturou M (po předložení PDU uživatelem). Pokud je skupina dřevin < 100 m², nebo pokud není znám uživatel, tak plocha nebo její část bude evidována jako zbytková plocha.

Druhou vrstvou bude ekologicky významný prvek – skupina dřevin. Na základě polygonu DPB s kulturou M (nebo zbytkové plochy) SW LPIS automaticky provede připojení této plochy k již existujícímu sousednímu PB.

Obr. 16 Příklad DPB vzniklých po roce 2021 s DPB s mimoprodukční plochou uvnitř automaticky vygenerovaného PB druhu „nerozlišen“. Před rokem 2021 by DPB byly součástí 3 PB (PB 1 by zahrnoval 2 DPB R a DPB T; PB 2 by zahrnoval DPB M a EVP; PB 3 by zahrnoval DPB L). Plocha EVP musí být součástí DPB s kulturou M, protože není EVP po celém svém obvodu obklopené zemědělskou půdou (zčásti sousedí se zalesněnou půdou). Po roce 2021 systém automaticky vygeneruje pouze 1 PB typu „nerozlišen“.

6.4.5 Jiná kultura

Zemědělská kultura **jiná kultura** (O) je definována v NV LPIS, v § 3q.

Jinou kulturou je pro účely evidence zemědělsky užívaná půda s kulturou neuvedenou v § 3a až 3p.

Pro DPB s kulturou O platí, že musí být zemědělsky obhospodařovanou půdou a nesplňuje definici žádné z výše uvedených druhů zemědělských kultur.

Kultura O není od roku 2017 způsobilá pro žádné dotační opatření na plochu. Jako DPB s kulturou O se také eviduje plocha, která vykazuje elementární znaky zemědělského obhospodařování (chov zvířat, sklizeň úrody, apod.), ale nemůže být zaevidována v některé z kultur uvedených v § 3 odst. 1 až 14 dle NV 307/2017 Sb. Tato plocha se eviduje pouze na podnět uživatele a na podnět z kontrol na místě. Sám Fond nebude zaevidování těchto ploch iniciovat.

Tato kultura se využije např. pro:

- naplnění certifikaci veškerých užívaných ploch v rámci ekologické hospodářství,
- pro naplnění povinnosti vést evidenci pastvy (pasení zvířat v ohradách, které zasahují i tam, kde již pozemek není T),
- pro naplnění podmínek uvádění do jednotné žádosti veškeré zemědělsky užívané půdy.

Příkladem k zakreslení jiné kultury je např.

- výběhy u staveb určených k chovu zvířat, který nemá betonové podloží
- degradovaná místa na pastvině sloužící zpravidla jako zimoviště, nebo příkrmíště (větší jak 0,01 ha)

- plochy travních porostů, které nevykazují převahu travního porostu (převažuje porost rostlin, které nespádají do trav a bylinných píceňin)

- plocha travních porostů s výskytem více jak 100 stromů/ha (přičemž se nejedná o les), minimální takovou plochou je 0,01 ha a nesplňuje podmínky pro evidenci EVP

Obecně platí, že plochy menší než 100m² Fond vykreslí jako díry (z důvodu minimálního velikostního limitu pro existenci DPB).

Pokud na DPB s kulturou T budou plochy s rostlinami, které nejsou běžně považovány za bylinné píceňiny (např. kopřivy, vřes, borůvčí, ...), kameny, které jsou viditelné z ortofoto či šetřením na místě, je Fond vykreslí jako díry. Vykreslovat se budou i „shluky“ těchto ploch, jestliže budou vzdáleny do dvou metrů od sebe, jako jedna celistvá plocha. Uživatel může ale takto vykreslené plochy zaevidovat s kulturou O, jestliže bude splněna minimální výměra pro evidenci DPB (0,01 ha).

Kontroly na místě budou plochy s kulturou O akceptovat, naopak, pokud přijdou na plochu, která by mohla být kulturou O a není, mohou žadateli doporučit aktualizaci LPIS na tuto kulturu. Dále budou zkoumat hranici mezi T a O, zda je způsobitelná plocha T správně zakreslena a pokud ne, mohou hranici posunout.

6.5 Specifická pravidla pro rozlišování některých druhů zemědělských kultur

Tato kapitola vysvětluje některé otázky spojené s rozlišováním zemědělských ploch mezi zemědělské kultury S, J, T.

Pokud plocha splňuje definici kultury S, tak DPB je evidován s kulturou S s výjimkou:

- Plochy krajinnotvorného sadu. Plocha je evidována s druhem zemědělské kultury J a EVP krajinnotvorný sad
- Malé skupiny ovocných stromů (do 10 ks včetně).

Pokud je na ploše s ovocnými stromy hustota ovocných stromů větší než 100 ks/ha (v případě keřů 800 ks/ha), tak je plocha evidována s kulturou J, s výjimkou případů popsanych v podkapitole 6.5.1 a 6.5.2, nebo s kulturou S, pokud splňuje její podmínky (viz kapitola 6.3.3).

V případě, že je DPB s kulturou T zařazen do podopatření ošetřování travních porostů podle NV k AEKO nebo v opatření ekologické zemědělství podle NV k EZ a ovocné stromy na DPB neznemožňují DPB užívat jako T (např. probíhá pastva, seč trvalého travního porostu v termínech podle vymezení určeném v závazku), tak nedochází po dobu trvání závazku ke změně kultury T na zemědělskou kulturu J (bez souhlasu uživatele).

V případě DPB uživatele, který podal žádost o podporu podle § 31 NV PP, je před případnou změnou kultury v LPIS z T nebo G na J (v rozhodném období do 11. 9.) potřeba zjistit, zda ovocné stromy na DPB neznemožňují plochu i nadále využívat jako T nebo G. Pokud není znemožněno užívání plochy jako T/G, tak nedochází po dobu rozhodného období ke změně kultury T/G na zemědělskou kulturu J (bez souhlasu uživatele).

DPB, na kterých trvá příslušná víceletá podmínka podle nařízení vlády o stanovení podmínek provádění opatření agrolesnictví, nebo jehož podmínky jsou v souladu s nařízením vlády o stanovení podmínek provádění opatření agrolesnictví, nejsou ovocnými sady ani jinou trvalou kulturou.

Také DPB, jejichž uživatel podal v daném kalendářním roce ohlášení zájmu o poskytnutí dotace na opatření agrolesnictví podle nařízení vlády upravujícího opatření agrolesnictví, do doby podání žádosti o zařazení na péči o agrolesnický systém, nejsou ovocnými sady ani jinou trvalou kulturou, pokud o tuto změnu žadatel sám nepožádá. OPŽL SZIF provede případnou aktualizaci kultury DPB až po 30. 11. po ukončení období podávání žádostí o dotaci na agrolesnictví. Po 30. 11. bude zřejmé, na které DPB uživatel podal žádost o poskytnutí dotace na agrolesnictví.

6.5.1 Samostatná řada ovocných stromů

Samostatná řada ovocných stromů, která je součástí většího celku trvalého travního porostu, může zůstat součástí DPB s druhem zemědělské kultury T. Tato plocha, nemusí být oddělena do samostatného DPB s kulturou J. Pokud řada stromů splňuje definice EVP stromořadí, měla by být tímto způsobem vedena v evidenci EVP. Pokud DPB je tvořen pouze jednou řadou stromů, není obklopen větším celkem plochy s travním porostem stejného uživatele, pak tento DPB je evidován s kulturou J.

6.5.2 Skupina ovocných stromů do 10 ks

Plocha se skupinou deseti a méně ovocných stromů, která je součástí většího celku trvalého travního porostu, může zůstat součástí DPB s druhem zemědělské kultury T. Tato plocha, nemusí být oddělena do samostatného DPB s kulturou J nebo S.

6.5.3 Posuzování v případě krajínovorného sadu

V případě, že plocha s ovocnými stromy splňuje definici EVP krajínovorný sad a zároveň EVP krajínovorný sad bude na této ploše vymezen, tak DPB je evidován se zemědělskou kulturou J.

7 Pravidla pro posuzování plochy nevyužívané pro zemědělské účely

7.1 Plochy nezemědělské půdy, které plní mimoprodukční funkci v zemědělství

Z DPB se musí vykreslovat plochy trvale nevyužívané pro zemědělské účely plnící mimoprodukční funkce, jejichž šíře přesahuje 2 m a zároveň, jejichž výměra přesahuje 100 m². Kritérium šíře 2 metrů se uplatňuje u liniových objektů.

Za plochy plnící mimoprodukční funkce, které mohou být součástí DPB se považují zejména:

- vodní plochy a močály do 100 m²
- prameniště do 100 m²
- kamenné zídky, živé ploty do 2m šířky
- vodní toky, meliorační kanály do 2 m šířky
- plochy se shluky dřevin, vegetace (viz definice trvalých travních porostů), pokud hustota je větší než 100 ks/ha a nesplňuje definici EVP (nemusí být v LPIS doposud evidována jako EVP).

Ekologicky významné prvky jsou rovněž považovány za plochy, které plní mimoprodukční funkce v zemědělství, jsou součástí plochy DPB. Je vhodné, aby výše uvedené prvky, které plní mimoprodukční funkci v zemědělství byly evidovány jako krajinné prvky, pokud splňují jejich definici. Např. močály a prameniště je možné evidovat jako EVP mokřad, meliorační kanály jako EVP příkop. Podrobnosti k jednotlivým druhům EVP jsou uvedeny v kapitole 8.2. Na základě strategického plánu (přílohy VIII) jsou totiž pravidla pro kontroly na místě prováděné SZIF mírně odlišná: nerozlišují se plochy na ty, které plní a které neplní mimoprodukční funkci v zemědělství. Vyjímají se plochy od 20 m², pokud součet nezemědělských trvalých prvků přesáhne na DPB 100 m².

Z důvodu kontinuity zákresů zůstává pro evidenci v LPIS pro plochy, které plní neprodukční funkci v zemědělství, povolená výměra 100 m² v rámci DPB. Jedná se o prvky nestabilní v čase, docházelo by ke zvýšené aktualizaci LPIS a stav (velikost) nezemědělské plochy v době aktualizace stejně nemusí odpovídat stavu v době kontroly.

Lesní pozemky nejsou EVP ani součástí plochy DPB (výjimka druh zemědělské kultury zalesněná půda).

7.2 Plochy nezemědělské půdy, které neplní mimoprodukční funkci v zemědělství – trvalé prvky

Půda nevyužívaná pro zemědělské účely tvoří hranici PB a tedy i DPB. Pokud se nachází uvnitř PB a DPB, vymezuje se v LPIS uzavřeným polygonem (pomocí tzv. „díry“). Slovo „trvalé“ znamená, že jde o objekty, které na zemském povrchu existují /nebo je zřejmé že budou existovat/ **déle než 1 rok**. Tyto objekty se v evidenci půdy neevidují jako součást DPB.

Pokud se jedná o umělé objekty vytvořené člověkem (stavby, silnice, triangulační body apod.), tak se vykreslují všechny tyto objekty z plochy DPB, pokud jsou viditelné/rozpoznatelné na ortofotomapě bez ohledu na svou velikost. Rovněž z plochy DPB všechny cesty, které mají zpevněný povrch (asfaltový, betonový apod.). Vykreslují se i nezpevněné cesty, které jsou součástí veřejné dopravní sítě (např. cyklostezky), nezpevněné přístupové cesty k jiným objektům (např. k zahrádkářským/chatovým osadám apod.).

Na základě strategického plánu (přílohy VIII) jsou pravidla pro kontroly na místě prováděné SZIF mírně odlišná: nerozlišují se plochy na ty, které plní a které neplní mimoprodukční funkci v zemědělství. Vyjímají se plochy od 20 m², pokud součet nezemědělských trvalých prvků přesáhne na DPB 100 m². V případě ploch, které neplní neprodukční funkce v zemědělství bude tedy naopak evidence v LPIS vyžadovat dodržování přísnějších pravidel než KNM SZIF. Důvodem kromě kontinuity zákresů je i kontrola kvality LPIS, ve které je jedním ze sledovaných ukazatelů i tzv. kontaminace nezpůsobilými plochami. Tento parametr se hodnotí počtem výskytu nezpůsobilých ploch bez ohledu na jejich výměru.

Uvedená pravidla se nevztahují na plochy evidovaných krajinných prvků – viz pravidla u jednotlivých druhů KP (součástí KP může být drobná sakrální stavba – umělý, člověkem vytvořený, objekt)

7.3 Plochy dočasně nevyužívané pro zemědělské využití

Za plochy zemědělské půdy dočasně nevyužívané pro zemědělské účely (dočasné prvky) se považují plochy, resp. objekty, které mají trvání kratší než 1 rok. Pokud časově zasahují dočasné prvky do období rozhodného pro přiznání dotace a brání plnění podmínek opatření vázaného na daný DPB, musí žadatel (uživatel) provést zákres plochy dočasně nevyužívané pro zemědělské účely (podle číselníku plodin *Dočasně nezpůsobilá plocha*) v žádosti o poskytnutí dotace (sníží si tak deklarovanou výměru). Rozhodnutí o snížení deklarované výměry v žádosti o poskytnutí dotace je vždy v kompetenci žadatele (uživatele). Úprava v LPIS není doporučena, pokud na ní uživatel netrvá.

Mezi dočasné prvky patří např.:

- stohy,
- balíky slámy
- polní hnojiště,
- dočasné skládky dřeva
- dočasné polní cesty (zejm. na orné půdě, prorůstají plodinou)
- vydupané stezky od zvířat
- dočasné/krátkodobé stavební práce (např. výkopy) a plocha bude následně rekultivována
- dočasné skládky stavebního materiálu

7.4 Specifické plochy

Tato kapitola popisuje případy určitých specifických ploch. Nejedná se však o jejich taxativní a konečný výčet.

7.4.1 Poldry

Vzhledem k různým typům poldrů (suché, polosuché) je třeba posuzovat jednotlivé případy individuálně. Je třeba také posoudit, zda je technicky možné danou lokalitu obhospodařovat vzhledem k terénním úpravám, hydrologickým poměrům (podmáčená území), doprovodné vegetaci a stavebním objektům.

Vždy je třeba posuzovat, zda je možno plochu v zátopovém území poldru zemědělsky obhospodařovat v souladu s běžnou zemědělskou praxí odpovídající některému z druhů zemědělské kultury podle § 3 NV LPIS. Pokud ano, pak lze plochu evidovat jako DPB s jedním z druhů zemědělské kultury podle § 3 NV LPIS (nejčastěji T, R, G).

Pokud jde o zemědělskou půdu, která není obhospodařována v souladu s běžnou zemědělskou praxí nebo půdu nevyužívanou pro zemědělské účely, pak ji nelze evidovat v evidenci půdy. Jako součást PB se neeviduje hráz poldru.

7.4.2 Pěstírny žampionů

Plochy, na kterých se pěstují žampiony, nemohou být v evidenci půdy evidovány (a to ani jako druh zemědělské kultury jiná kultura!).

7.4.3 Motokrosová dráha a sportovní střelnice

Nachází-li se na pozemku motokrosová dráha nebo sportovní střelnice, nelze jej v evidenci využití půdy evidovat.

7.4.4 Fotovoltaické elektrárny

Plocha, na které je vybudována fotovoltaická elektrárna, neslouží primárně zemědělské činnosti (i když mezi solárními panely probíhá pastva). Takovéto plochy nesmí být v evidenci půdy evidovány.

7.4.5 Plochy s vánočními stromky

Plochy, které jsou osázeny vánočními stromky, nemohou být v evidenci půdy evidovány (a to ani jako druh zemědělské kultury jiná kultura!).

7.4.6 Letiště

V případě posuzování letišť z hlediska jejich případné evidence v LPIS je nutné je rozdělit na stálá a dočasná.

Dočasná – polní letiště

Polními letišti jsou plochy, které slouží příležitostně ke startování a přistávání letadel provádějících agrotechnické operace (ochrana rostlin, hnojení) na zemědělsky obhospodařovaných pozemcích. Polní letiště mohou být evidována v evidenci půdy, nemají-li zpevněné manipulační plochy nebo není-li na této ploše narušeno řádné zemědělské obhospodařování půdy provozem tohoto letiště (např. provozem pevného technického zařízení).

Stálá letiště

Stálá letiště (včetně zatravněných sportovních letišť), ani travnaté plochy, jež slouží převážně leteckému provozu, nelze evidovat v evidenci využití půdy.

Plochami, které slouží převážně k leteckému provozu, se rozumí zejména:

- Veškeré manipulační plochy, plochy pod stavbami, které se nachází uvnitř obvodu (areálu letiště).
- Veškeré plochy, ve kterých zvláštní právní předpisy (např. zákon č. 49/1997 Sb., o civilním letectví, ve znění pozdějších předpisů, a prováděcí vyhláška č. 108/1997 Sb., ve znění pozdějších předpisů), předepisují speciální úpravu, např. maximální výšku travního porostu. Jde zejména o ochranná pásma v okolí vzletové a přistávací dráhy nebo travnaté pojezdové dráhy. V případě ochranných pásem pro vzletové a přistávací dráhy je omezena výška travního porostu na 35 cm a jde o speciálně upravované plochy. Jsou vymezeny vzdálenostmi, přičemž

minimální vzdálenosti jsou od postranního kraje dráhy 20 m po celé délce dráhy a 30 m po celé šířce v čele a na konci dráhy. U každého letiště se tyto vzdálenosti liší v návaznosti na kategorii, únosnost, povrch a další charakteristiky dráhy. Výše uvedené minimální vzdálenosti jsou stanoveny v leteckém předpisu L 14 Letiště, ale jak bylo výše poznamenáno, tyto vzdálenosti se mohou na jednotlivých letištích lišit, takže např. v Karlových Varech činí tato vzdálenost 90 m od osy vzletové a přistávací dráhy na každou stranu a dále pak 60 m od obou konců vzletové a přistávací dráhy. Přesné údaje je proto třeba získat vždy ke každému letišti zvlášť od vlastníka nebo provozovatele letiště.

- Travnaté vzletové a přistávací plochy;
- Travnaté plochy pro pojezd a parkování letadel nebo letištní techniky apod.

7.4.7 Stanové tábory a kempy

Plochy, na nichž jsou v rozhodném období pro přiznání dotace umístěny trvalé tábory nebo kempy, jsou považovány za plochy převážně využívané pro nezemědělskou činnost a jsou tedy posuzovány jako plochy využívané pro rekreační účely, tzn., že nemohou být v evidenci půdy evidovány jako některý druh zemědělské kultury, uvedený v ustanovení § 3i zákona o zemědělství.

POZOR VÝJIMKA!

U dočasných stanových táborů je třeba se řídit stanoviskem uvedeným v dopise Ministra zemědělství č.j.: 3673/07-11100 ze dne 19.7.2007 Asociaci TOM ČR, ve kterém je mimo jiné uvedeno: „ ... Pokud žadatel dodrží všechny podmínky rozhodné pro poskytnutí dotace (např. dvě seče v termínu, apod.), je možné, aby na půdním bloku byl dočasně stanový tábor. ... SZIF jako kontrolní organizace postupuje v případě kontrol v souladu s platnou legislativou a prokáže-li žadatel plnění podmínek rozhodných pro poskytnutí dotace, není dočasný stanový tábor z hlediska poskytnutí dotace problémem ...“

7.4.8 Zahrady

Za plochy nevyužívané pro zemědělské účely se považují pozemky, které jsou využívány částečně nebo úplně pro rekreační účely. Příznakem takového využití je zejména specifické ošetřování daného pozemku, neodpovídající obvyklému charakteru zemědělského využití (například časté sečení, udržování velmi nízkého porostu, existence okrasných rostlinných či jiných prvků, použití mechanizace pro udržování porostů pro okrasné účely), případně trvalé nebo přechodné umístění rekreačních objektů (například altány, bazény, stany, pergoly, krby, ohniště, lavičky). Tyto plochy nejsou součástí PB a tedy ani DPB.

V případě, kdy výše uvedené definici odpovídá jen část zahrady (u mnoha zahrad u domů není plotem oddělena rekreační část zahrady od zbývající části, kde se pěstuje zelenina, ovoce), není třeba z evidence půdy vyloučit celou zahradu, ale pouze tu část (souvislou plochu) zahrady, která odpovídá výše uvedené definici. Vykreslování samotných laviček, houpaček, okrasných rybníčků a bazénů je nepřipustné, protože pro rekreační účely je obvykle využívána i okolní plocha.

7.4.10 Skruže a triangulační body

Tyto dvě kategorie považujeme za tradiční prvek využívaný pro zemědělství, proto jej nevykresluje a není měřitelný, zůstává součástí PB a DPB. Výjimka je u těchto prvků, pokud u nich bude nálet a stanou se neobhospodařovanou půdou, pak se vykreslí z LPIS.

7.4.11 Sjezdovky

Sjezdovky, které:

- jsou sezonní, tedy využívané pouze v zimním období,
 - je na nich travní porost nebo trvalý travní porost
 - a jsou od zemědělsky obhospodařované v souladu se zemědělskou kulturou,
- jsou evidovatelné v LPIS a způsobilé pro dotaci. U těchto sjezdovek se vykreslí pouze trvalé prvky jako např. stožáry lanovek či vleky.

Trvale využívané sjezdovky, např. i v létě pro cyklistiku, minikáry, boby, golf apod., se neevidují v LPIS jako DPB.

8 Druhy ekologicky významných prvků

Druhy ekologicky významných prvků nejsou od 1. 1. 2015 stanoveny přímo zákonem o zemědělství, ale prováděcím nařízením vlády k LPIS. Důvodem je rychlejší reakce na časté změny vyplývající z evropských předpisů a také převážně technický charakter ustanovení.

Odkaz v zákoně o zemědělství je v § 3m na prováděcí nařízení vlády.

§ 3m

Druh ekologicky významného prvku

Druhy ekologicky významných prvků evidence ekologicky významných prvků stanoví vláda nařízením.

Základní rozdělení a definice druhů ekologicky významných prvků pro účely evidence v LPIS je dáno v NV LPIS v § 5.

(1) Druhem ekologicky významného prvku evidence ekologicky významných prvků, který nelze vyhradit jako neprodukční plochu, je krajínotvorný sad.

(2) Druhem ekologicky významného prvku nebo jeho části v evidenci ekologicky významných prvků, který lze vyhradit jako neprodukční plochu, je krajinný prvek, kterým je

- a) mez,*
- b) terasa,*
- c) travnatá údolnice,*
- d) skupina dřevin,*
- e) stromořadí,*
- f) solitérní dřevina,*
- g) příkop,*
- h) mokřad, a*
- i) skalka.*

8.1 Krajínotvorný sad

Ekologicky významný prvek **krajínotvorný sad** je definován v NV LPIS, v § 5 odst. 3.

(3) Krajínotvorným sadem se rozumí plocha rovnoměrně osázená ovocnými stromy ve tvaru polokmenu nebo vysokokmenu o minimální hustotě 50 životaschopných jedinců na hektar, jejímž základním účelem není produkce ovoce, ale zachování krajínotvorné odrůdové rozmanitosti, kulturního dědictví, zemědělského rázu krajiny nebo prvků venkovského krajinného urbanizmu, a v meziřadí se nachází bylinný pokryv. Krajínotvorný sad je evidován v evidenci půdy jako díl půdního bloku s druhem zemědělské kultury jiná trvalá kultura.

Definice krajínotvorného sadu je nezbytná z důvodu podpory takových ploch v rámci Strategického plánu SZP. Tato definice vychází ze záměru podpořit sady, které mají minimálně 50 jedinců na hektar, kdy tyto jedinci jsou ve tvaru polokmenu nebo vysokokmenu a zároveň jejich primární funkcí není (na rozdíl od ovocných sadů, které jsou aktuálně vydefinovány jako jedna ze zemědělských kultur v rámci

evidence půdy - § 3 NV LPIS) produkce ovoce, ale zachování kulturního dědictví, zemědělského rázu krajiny a prvků venkovského urbanismu. Produkce v meziřadí není povolena, z tohoto důvodu bylo stanoveno, že meziřadí je pokryto bylinným pokryvem. Za krajinnotvorný sad nelze považovat „polní sady“, ve kterých se v meziřadí pěstují např. obiloviny.

Posuzování výšky kmene:

- Výška kmene se stanovuje od paty stromu po první větvení stromu.
 - polokmen 131 - 180 cm,
 - vysokokmen 181 cm a více

Z definice vyplývá, že nejde evidovat ovocný sad, pokud nemá žádnou krajinnotvornou funkci.

V LPIS plocha krajinnotvorného sadu je evidována jako DPB s kulturou jiná trvalá kultura (ne ovocný sad!) a na této ploše je ještě evidován EVP druhu krajinnotvorný sad.

Obr. 17 Příklad krajinnotvorného sadu

Krajinnotvorný sad není na základě § 5 odst. 1 NV LPIS plochou, kterou lze vyhradit jako neprodukční plochu.

(1) Druhem ekologicky významného prvku evidence ekologicky významných prvků, který nelze vyhradit jako plochu v ekologickém zájmu, je krajinnotvorný sad.

EVP krajinnotvorný sad tedy není možné využít jako neprodukční plochu a deklarovat ji tak v žádosti. Krajinnotvorný sad se tedy liší od ostatních EVP, které patří mezi plochy EVP potenciálně využitelné jako neprodukční plochy.

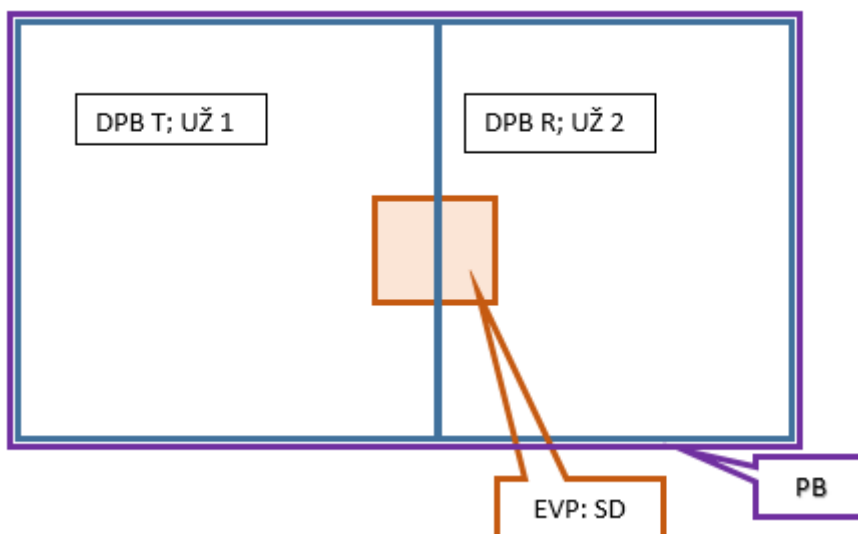
8.2 Krajinné prvky

Další skupinou EVP jsou krajinné prvky definované v § 5 odst. 2 písm. NV LPIS. Krajinné prvky jsou chráněné v rámci DZES 8, a to i ty které nejsou evidované v LPIS. Krajinný prvek nebo jeho část, která se nachází na DPB s kulturou R, U nebo G je možné vyhradit jako neprodukční plochu.

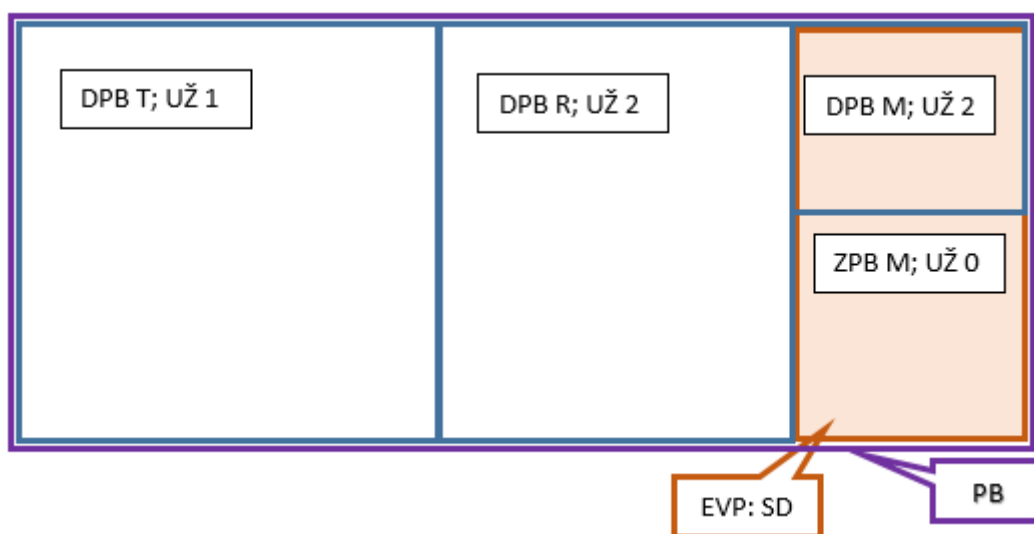
– V rámci EVP - krajinných prvků je potřeba rozlišovat KP, které jsou:

- Vnitřní: jsou součástí jednoho nebo více DPB s kulturou odlišnou od M. Jsou obklopeny po celé své hranici zemědělsky užívanou půdou evidovanou v LPIS. Pokud jsou součástí DPB se zemědělskou kulturou způsobilou pro dotace, tak je jejich plocha rovněž způsobilá. Krajinný prvek se rovněž počítá do výměry plodiny, ve které se nachází, ale nezapočítává se podle § 11 odst. 7 NV k podmíněnosti do výměry plodiny z hlediska posuzování DZES 7b (omezení plochy jedné plodiny). V případě, že se nachází na plochách více plodin, tak se jeho výměra započítá do výměr jednotlivých plodin poměrově podle průniku s jednotlivými plodinami.

- Vnější: jsou součástí DPB s kulturou M nebo zbytkové plochy s kulturou M. Nejsou způsobilé pro dotace ani pro deklaraci neproduktivní plochy.

Obr. 18 Příklad situace od roku 2021: EVP (např. skupina dřevin) je považováno za vnitřní. Přestože EVP se dotýká hranic DPB, tak je celé obklopené zemědělskou půdou evidovanou v LPIS jako DPB (je celé obklopené plochou PB, nedotýká se jeho hranice). V případě vnitřních EVP SW LPIS funguje obdobně jako před rokem 2021 s výjimkou rozlišování druhu PB (zemědělsky obhospodařovaná půda do roku 2020, nerozlišený druh od roku 2021)

Obr. 19 Příklad situace od roku 2021. EVP (např. skupina dřevin) je považováno za vnější (přilehlé). EVP není celé obklopené zemědělskou půdou evidovanou jako DPB. Je nutné plochu pod EVP evidovat jako samostatný DPB s kulturou M nebo zbytkovou plochu (podle užívání a PDU). Plocha DPB M i případná zbytková plocha jsou součástí PB (druh nerozlišený), do kterého patří i sousední DPB. Je nepřipustné tuto situaci zaevidovat do LPIS tak, že plocha EVP by byla součástí sousedního DPB s kulturou R.

Tabulka 5 Přehled krajinných prvků a váhové koeficienty (příloha č. 10 NV k podmíněnosti) pro neproduktivní plochy pro podmínku standardu 8A (minimální podíl výměry zemědělské plochy vyhrazený pro neproduktivní plochy podle § 12 odst. 1 NV k podmíněnosti)

Neproduktivní plocha	Váhový koeficient
Krajinný prvek - příkop	2
Krajinný prvek - mez	1,5
Krajinný prvek - mokřad	2
Krajinný prvek - skalka	1,5
Krajinný prvek - skupina dřevin	1,5
Krajinný prvek - solitérní dřevina	1,5
Krajinný prvek - stromořadí	2
Krajinný prvek - terasa	1
Krajinný prvek - travnatá údolnice	1,5

NV k podmíněnosti v § 13 stanovuje společná pravidla pro zachování všech typů KP:

Žadatel zajistí ochranu krajinného prvku nebo krajinného prvku nevidovaného v evidenci využití půdy před zrušením a poškozením tak, aby nedošlo

a) ke snížení výměry nebo poškození vegetačního, skalnatého nebo kamenného krytu krajinného prvku: nemělo by dojít ke zkultivování/orbě nebo pojezdu technikou poškozující povrch krajinného prvku za hranicí DPB. Dále by krajinné prvky neměly být využívány k produkci např. k výrobě krmiv nebo pěstování produkčních plodin,

b) k provádění odvodňovacích operací: nemělo by dojít k cílenému svedení vody z mokřadů, příkopů a travnatých údolnic. V rámci tohoto bodu není hodnocen stav ani zásahy týkající se staré odvodňovací soustavy – meliorace,

c) k provádění navážky zeminy nebo uskladňování organického materiálu: nemělo by docházet ani ke skládce stavebních sutí a dalších odpadů na ploše krajinného prvku,

d) k mechanickému poškození nadzemní nebo podzemní části dřevin: vyhodnocuje se pouze mechanické poškození kmene stromu a kořenů stromů v rámci orby. Technika by neměla vjíždět pod koruny stromů, kde se nachází největší množství důležitých kořenů. Za okapovou linií koruny nebude vyhodnocováno. Vyhodnocení poškození kořenů bude probíhat u kořenů s průměrem větším než 5 cm, nebo

e) k aplikaci hnojiv, přípravků na ochranu rostlin a upravených kalů (Kontrolováno bude v evidenci hnojení a v evidenci POR i vizuálně kontrolou na místě).

8.2.1 Mez

Ekologicky významný prvek **mez** je definován v NV LPIS, v § 5 odst. 4.

(4) Mezí se rozumí souvislý útvar převážně liniového typu, sloužící zejména ke snižování nebezpečí vodní nebo větrné eroze, zpravidla vymezující hranici dílu půdního bloku. Součástí meze může být dřevinná vegetace, kamenný snos, kamenná zídka, drobná sakrální stavba nebo travnatá plocha. Mezí může být i samostatný kamenný snos nebo kamenná zídka.

Mez je krajinným prvkem s výrazným protierozním účinkem. Protierozní účinek meze se liší od protierozního účinku travnatých údolnic. Odlišný protierozní účinek souvisí s umístěním krajinných prvků na pozemcích. Protierozní účinek mezí je v zasakovací funkci meze (přirozený zasakovací pás) a v přerušení délky svahu. Přerušení délky svahu má za následek nižší hodnotu ztráty půdy erozním odnosem. Meze mají obdobně jako travnaté údolnice význam i pro zvýšení estetické hodnoty krajiny (zvýšení členitosti krajiny) a pro zvýšení její úživnosti a poskytují úkryt pro drobnou zvěř a ptactvo. Nezanedbatelný význam mají meze i z pohledu tzv. prostupnosti krajiny pro člověka.

Od roku 2023 mez již není striktně liniový prvek. Důvodem rozšíření jsou plochy, které plní ekologickou funkci, ale které nejsou liniové a současně nejsou pouze skupinou dřevin (obsahují např. i plochy, které nejsou intenzivně zemědělsky užívané).

Obr. 20 Příklad meze, která nemá liniový charakter. Současně se nejedná čistě o skupinu dřevin

Kamenné snosy (včetně nově vytvořených) a zídky jsou cenné krajinné prvky, které byly dlouhodobě označovány za nezpůsobilou zemědělskou plochu. Na podnět Ministerstva životního prostředí došlo k zahrnutí těchto významných biotopů mezi součásti ekologicky významných krajinných prvků, čímž je umožněna jejich ochrana v zemědělské krajině. Jejich zahrnutí mezi ekologicky významné prvky vychází ze snahy vytvořit co největší škálu krajinných prvků, které přispívají k obnovení struktury české zemědělské krajiny, které budou způsobilé pro zemědělce a zároveň budou chráněny.

Obr. 21 Samostatný kamenný snos je rovněž považován za krajinný prvek mez

Na návrh Ministerstva pro místní rozvoj bylo do definice meze doplněno, že součástí krajinného prvku může být i objekt drobné sakrální architektury (např. kříž, boží muka, smírčí kámen, kaplička). Jedná se totiž o součást krajinného rázu a místní identity.

Obr. 22 Objekt drobné sakrální architektury jako součást krajinného prvku na zemědělské půdě

Obr. 23 Objekty drobné sakrální architektury ale musí být součástí krajinného prvku (v bezprostředním okolí musí být vegetace krajinného prvku)

Kamenné snosy a zídky a objekty drobné sakrální architektury jsou doplněny i do definic dalších krajinných prvků.

Důvodem evidence krajinného prvku mez jsou následující skutečnosti:

- plošná rozšířenost tohoto krajinného prvku na území ČR,

- historický význam tohoto krajinného prvku,
- protierozní význam (přerušením délky svahu se zabraňuje vzniku eroze),
- na svahu chrání níže položená místa včetně vodních toků a vodních nádrží před smyvem půdy s živinami a rezidui,
- meze jsou lehce identifikovatelné v terénu, na ortofotomapě i v topografické mapě,
- význam pro ekosystémovou (pestrost území) i druhovou diverzitu (vyšší počet rostlinných a živočišných druhů, migrační cesty živočichů),
- výskyt mezí zejména v intenzivně obhospodařované zemědělské krajině má význam i z hlediska prostupnosti krajiny pro člověka.

Mez se zakresluje do LPIS formou polygonu.

8.2.2 Terasa

Ekologicky významný prvek **terasa** je definován v NV LPIS, v § 5 odst. 5.

*(5) Terasou se rozumí souvislý svažité útvary liniového typu tvořené terasovým stupněm, sloužící ke snižování nebezpečí vodní nebo větrné eroze, a zmenšující sklon části svahu dílu půdního bloku, zpravidla vymezující hranici dílu půdního bloku. Součástí terasy může být dřevinná vegetace, kamenný snos, kamenná zídka nebo drobná sakrální stavba. Význam krajinného prvku **terasa** je zejména v jeho protierozní funkci (ochrana půdy na svažitých plochách a stabilizace svahů) a umožnění zemědělské výroby (zejména pěstování vinné révy a ovocných druhů dřevin) na velmi svažitých pozemcích.*

Terasy jsou výsledkem terasování, tj. terénních protierozních úprav svažitých pozemků (se sklonem nad 15 %) za účelem zmenšení nebo odstranění jejich velkého sklonu terénními stupni. Terasy eliminují nebezpečí vzniku eroze a umožňují pěstování plodin na svazích s využitím mechanizace. Vzhledem ke skutečnosti, že tvorba teras je značným zásahem do krajiny, je nutno je brát jako krajní řešení po vyčerpání ostatních protierozních opatření.

Důvodem pro evidenci krajinného prvku terasa jsou následující skutečnosti:

- význam pro protierozní ochranu půdy
- udržování (nepoškození/nerušení) teras vede k ochraně vynaložených finančních prostředků
- poškození/rušení teras vede k destrukci krajiny a velké změně erozních a odtokových poměrů
- význam pro členitost krajiny a její estetickou hodnotu v případě ozeleněných a stabilizovaných (udržovaných) teras
- snadná identifikovatelnost v terénu, na ortofotomapě i v topografické mapě

Terasa (terasový svah) se zakresluje do LPIS formou polygonu.

8.2.3 Travnatá údolnice

Ekologicky významný prvek **travnatá údolnice** je definován v NV LPIS, v § 5 odst. 6.

(6) Travnatou údolnicí se rozumí členitý svažité útvary, sloužící ke snižování nebezpečí vodní nebo větrné eroze, vymezující dráhu soustředěného odtoku vody z dílu půdního bloku, se zemědělskou

kulturou orná půda. Součástí travnaté údolnice může být dřevinná vegetace, kamenný snos, kamenná zídka nebo drobná sakrální stavba.

Krajinný prvek **travnatá údolnice** je tvořen travnatou plochou, která může být v různé míře porostlá dřevinami (keře, stromy). Jedná se o krajinný prvek s významnou protierozní funkcí, která je dána tím, že dráha soustředěného odtoku vody z pozemku je zatravněná, čímž dochází ke zpomalení odtoku (zvyšuje se tzv. drsnost povrchu) a zvýšení infiltrace vody. Prvek má význam i z pohledu ochrany vodních zdrojů (zachycení živin, snížení smyvu a odnosu zeminy). Dále má velký význam pro geodiverzitu krajiny (členitost krajiny a s tím spojená zvýšená estetická hodnota krajiny) a na ni navazující diverzitu biologickou (stanoviště rostlin a živočichů, zdroj obživy a úkrytu zvěře, umožnění orientace zvěře v krajině, atd.)

Z hlediska protierozní ochrany půdy a ochrany biodiverzity je vhodné tento krajinný prvek chránit formou standardu DZES před jeho poškozováním. Vzhledem ke způsobu obhospodařování pozemků v minulosti, jsou současné zatravněné části drah soustředěného odtoku vody z pozemku (uzávěry údolí) často minimalizovány na nejmenší možnou míru (na spodní nejhlubší část „trychtýřovitého“ tvaru travnaté údolnice).

Důvodem pro evidenci krajinného prvku travnatá údolnice jsou především následující skutečnosti:

- plošná rozšířenost tohoto krajinného prvku na území ČR,
- protierozní význam (koresponduje s existujícími dráhami soustředěného odtoku vody z pozemku a tím přispívá ke zpomalení odtoku vody z krajiny a snížení odnosu zeminy z pozemku),
- význam z hlediska ochrany vod (snížení odnosu zeminy z pozemku přispívá ke snížení kontaminace vodních toků a nádrží, snižuje zanášení vodních nádrží),
- význam pro zachování ekosystémové diverzity (pestrost krajiny) a druhové diverzity (stanoviště rostlin a živočichů), vazba na lokální ÚSES (lokální biokoridor)
- poměrně jasné vymezení v terénu, na ortofotomapě a topografické mapě,
- velmi úzká vazba na provádění protierozních opatření (zatravnění drah soustředěného odtoku vody z pozemku).

Travnatá údolnice se zakresluje do LPIS formou polygonu.

8.2.4 Skupina dřevin

Ekologicky významný prvek **skupina dřevin** je definován v NV LPIS, v § 5 odst. 7.

(7) Skupinou dřevin se rozumí samostatný útvar neliniového typu, tvořený nejméně 2 kusy dřevinné vegetace s nejvyšší možnou výměrou 3 000 m². Za skupinu dřevin se nepovažuje dřevinná vegetace, která je součástí meze, terasy nebo travnaté údolnice, a dřevinná vegetace, která plní funkci lesa podle § 3 lesního zákona. Součástí skupiny dřevin může být kamenný snos, kamenná zídka nebo drobná sakrální stavba.

Význam krajinného prvku **skupina dřevin** se více dotýká ekosystémové a druhové diverzity, estetické hodnoty a členitosti zemědělské krajiny. Skupiny dřevin působí esteticky a rozčleňují monotónní charakter intenzívně obhospodařované zemědělské krajiny.

Často jsou stanovištěm vzácnějších druhů rostlin a živočichů nebo jsou tvořeny vzácnějšími druhy dřevin, proto mohou někdy být chráněny jako významný krajinný prvek registrovaný orgánem ochrany

přírody podle § 6 zákona č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, ve znění pozdějších předpisů, jako maloplošná zvláště chráněná území (přírodní rezervace, přírodní památka, národní přírodní rezervace, národní přírodní památka), popř. evropsky významná lokalita (§ 45b zákona č. 114/1992 Sb., ve znění pozdějších předpisů). Skupiny dřevin tvoří velmi často součást územních systémů ekologické stability (tzv. biocentra a biokoridory lokálního významu nebo interakční prvky).

Omezení výměry krajinného prvku skupina dřevin maximální výměrou rozlohy krajinného prvku na 3000 m² je dáno vzhledem k charakteru tohoto krajinného prvku.

Důvodem pro evidenci krajinného prvku skupina dřevin jsou následující skutečnosti:

- plošná rozšířenost krajinného prvku,
- význam pro ekosystémovou a druhovou biodiverzitu,
- význam pro členitost krajiny a její estetickou hodnotu,
- skupiny dřevin jsou součástí zejména lokálních ÚSES (tvoří zejména lokální biocentra a interakční prvky lokálních ÚSES) a přispívají k ekologické stabilitě území,
- snadná identifikovatelnost v terénu, na ortofotomapě i v topografické mapě.

Skupina dřevin se zakresluje do LPIS formou polygonu.

8.2.5 Stromořadí

Ekologicky významný prvek **stromořadí** je definován v NV LPIS, v § 5 odst. 8.

(8) Stromořadím se rozumí útvar liniového typu, tvořený nejméně 5 kusy dřevinné vegetace a zpravidla s pravidelně se opakujícími prvky. Součástí stromořadí může být kamenný snos, kamenná zídka nebo drobná sakrální stavba. Za stromořadí se nepovažuje dřevinná vegetace, která je součástí meze, terasy nebo travnaté údolnice, a dřevinná vegetace, která plní funkci lesa podle § 3 lesního zákona.

Formy krajinného prvku:

Rozlišujeme stromořadí ovocné a okrasné, dále také rozlišujeme stromořadí jednořadé a dvouřadé. Za stromořadí se považuje i větrolam. Za stromořadí ve smyslu EVP se nepovažují aleje stromů podél silniční komunikace (dálnice, silnice a místní komunikace) dle §4 až §6 a §8 zákona o pozemních komunikacích 13/1997 Sb. V takovém případě jsou v souladu s § 13 písm. d) zákona 13/1997 Sb. o pozemních komunikacích považovány za příslušenství komunikace.

Ekologické vazby a možná ohrožení:

Stromořadí je specifickou formou skupiny stromů, které jsou daleko více zdůrazněny individuální charakteristikou každého jednotlivého stromu a na rozdíl od skupiny dřevin zde nedochází k vytváření přechodového biotopu mezi volnou krajinou a lesem. Přesto jsou stromořadí nesmírně důležitým krajinným prvkem a ve volné krajině jsou biotopem pro mnoho vzácných druhů živočichů.

Ohrožení stromořadí plyne jednak z hrozby přímé likvidace celého stromořadí nebo jeho částí a jednak z poškozování jednotlivých částí stromořadí způsobem obhospodařování okolních pozemků.

Stromořadí se zakresluje do LPIS formou polygonu.

8.2.6 Solitérní dřevina

Ekologicky významný prvek **solitérní dřevina** je definován v NV LPIS, v § 5 odst. 9.

(9) *Soliterní dřevinou se rozumí izolovaně rostoucí dřevina s průmětem koruny od 8 m² vyskytující se v zemědělsky obhospodařované krajině mimo les. Za soliterní dřevinu se nepovažuje dřevinná vegetace, která je součástí meze, terasy nebo travnaté údolnice. Součástí soliterní dřeviny může být kamenný snos, kamenná zídka nebo drobná sakrální stavba.*

Soliterní dřevina byla definována na základě technických možností zákresu ve spojení s praktickými aspekty vývoje dřevin. Tato definice zároveň není v rozporu se zákonem č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, ve znění pozdějších předpisů.

Soliterní dřevinou je ovocný i neovocný strom.

Soliterní dřevina se zakresluje do LPIS formou polygonu. Případně formou generalizovaného kruhu o zadaném poloměru. Zakresluje se průmět koruny.

8.2.7 Příkop

Ekologicky významný prvek **příkop** je definován v NV LPIS, v § 5 odst. 10.

(10) *Příkopem se rozumí útvar liniového typu široký nejvýše 6 metrů, jehož hlavní funkcí je přerušení délky svahu zachycením vody s jejím odvedením nebo zasáknutím.*

Krajinný prvek **příkop** je krajinným prvkem chráněným v rámci kontrol podmíněnosti. Tento prvek řeší především bilanci vody v krajině, vodu zadržuje, vsakuje a odvádí, proto je vhodné jeho zařazení. Je určena maximální možná šířka příkopů 6 m a další podmínky na základě přímo použitelného předpisu EU.

V souladu s výše uvedenými definicemi za EVP příkop nejsou považovány:

- úseky příkopů širší než 6 metrů
- úseky příkopů se stěnami z betonu (včetně betonové zatravnovací dlažby)

Příkopy, které jsou součástí silniční komunikace podle § 4 až 6 zákona č. 13/1997 Sb., o pozemních komunikacích, ve znění pozdějších předpisů, se nepovažují za krajinný prvek příkop.

Druhy příkopů

- Vsakovací (Je vrstevnicově orientovaný, zachycuje povrchový odtok z výše položeného pozemku.)
- Odváděcí
 - Záchytný (Je vybudován nad chráněným pozemkem, který chrání před přítokem z vedlejšího lesního, nezemědělského příp. i zemědělského pozemku. Slouží k odvedení vody mimo zájmovou plochu k nejbližšímu recipientu.)
 - Sběrný (Zkracuje délku volného povrchového odtoku na zájmovém pozemku, v dolní části pozemku by měl být dimenzován kapacitněji.)

Podél příkopu může být vysázena doprovodná liniová dřevinná vegetace.

Příkop se zakresluje do LPIS formou polygonu. Nelze evidovat ani části ploch úseků příkopů, které jsou v terénu širší než 6 m.

8.2.8 Mokřad

Ekologicky významný prvek **mokřad** je definován v NV LPIS, v § 5 odst. 11.

(11) Mokřadem se rozumí samostatný útvar neliniového typu s minimální výměrou 100 m², sloužící k zajištění retence vody v krajině s cílem udržovat přirozené podmínky pro život vodních a mokřadních ekosystémů podle § 2 odst. 2 písm. i) zákona č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny. Krajinový prvek mokřad může být evidován na ploše půdního bloku podle § 3a odst. 3 a 4 zákona.

Mokřad byl zařazen mezi krajinné prvky z důvodu podpory zachování stávajících mokřadů a vytváření nových mokřadů za účelem zlepšení vodního režimu (zadržení vody v krajině, protipovodňová ochrana), udržení biologické rozmanitosti mokřadů (specifický biotop), zlepšení mikroklimatu a mezoklimatu a zvýšení hodnoty kulturní krajiny.

Pro mokřad platí další specifické podmínky definované v NV k podmíněnosti v § 13:

Žadatel zajistí ochranu krajinného prvku nebo krajinného prvku neevidovaného v evidenci využití půdy před zrušením a poškozením tak, aby nedošlo

...

e) k aplikaci hnojiv, přípravků na ochranu rostlin a upravených kalů.

Krajinový prvek mokřad se v LPIS eviduje na návrh orgánu ochrany přírody (AOPK, Správy NP nebo Ministerstvo obrany – Správy vojenských újezdů). Pracovníci orgánu ochrany přírody provedou v aplikaci LPIS v modulu Enviro návrh („envi polygon mokřad“) budoucího EVP mokřad. Tento návrh je následně schválen auditem 2 Odborem přímých plateb MZE. Schválený a účinný envi polygon mokřad je pro OPŽL SZIF podnětem k zahájení aktualizace evidence ekologicky významného prvku. EVP mokřad je kopií envi polygonu mokřad (jeho hranice nesmí mít jiný průběh). Aktualizace (příp. i zrušení) již účinného EVP mokřad se rovněž provádí na základě návrhu orgánu ochrany přírody (účinné změny envi polygonu mokřad v modulu Enviro). OPŽL SZIF může dát podnět orgánu ochrany přírody k aktualizaci envi polygonu mokřad.

Obdobně jako ostatní krajinné prvky i mokřad může být buď vnitřní anebo vnější. Pouze vnitřní lze využít jako neprodukční plochu. Evidence krajinných prvků typu mokřad může zapříčinit i nutnost změn v Evidenci půdy (editaci DPB).

V NV LPIS je stanovena minimální výměra 100 m².

8.2.9 Skalka

Ekologicky významný prvek **skalka** je definován v NV LPIS, v § 5 odst. 11.

(12) Skalkou se rozumí povrchový přirozený výchoz hornin nebo nerostů s cílem ochrany geomorfologických a geologických jevů podle § 2 odst. 2 písm. c) zákona č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, ve znění pozdějších předpisů. Skalka může mít charakter jednotlivých kamenů nebo větších skalních útvarů. Součástí skalky může být dřevinná nebo bylinná vegetace. Krajinový prvek skalka může být evidován na ploše půdního bloku podle § 3a odst. 3 a 4 zákona.

Mezi druhy ekologicky významného prvku je od roku 2023 zařazena i skalka jakožto krajinový prvek tvořený přirozeným výchozem hornin nebo nerostů. Cílem je ochrana geomorfologických a geologických jevů podle § 2 odst. 2 písm. c) zákona č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, ve znění pozdějších předpisů. Skalky a jejich shluky byly dlouhodobě vykreslovány jako nezpůsobitelná plocha a nebyla zde umožněná pastva. Jejich zahrnutí mezi ekologicky významné prvky vychází ze snahy

vytvořit co největší škálu krajinných prvků, které přispívají k obnovení struktury české zemědělské krajiny, které budou způsobilé pro zemědělce a zároveň budou chráněny.

Krajinný prvek skalka se v LPIS eviduje na návrh orgánu ochrany přírody (AOPK, Správy NP nebo Ministerstvo obrany – Správy vojenských újezdů). Pracovníci orgánu ochrany přírody provedou v aplikaci LPIS v modulu Enviro návrh („envi polygon skalka“) budoucího EVP skalka. Tento návrh je následně schválen auditem 2 Odborem přímých plateb MZE. Schválený a účinný envi polygon skalka je pro OPŽL SZIF podnětem k zahájení aktualizace evidence ekologicky významného prvku. EVP skalka je kopií envi polygonu skalka (jeho hranice nesmí mít jiný průběh). Aktualizace (příp. i zrušení) již účinného EVP skalka se rovněž provádí na základě návrhu orgánu ochrany přírody (účinné změny envi polygonu skalka v modulu Enviro). OPŽL SZIF může dát podnět orgánu ochrany přírody k aktualizaci envi polygonu skalka.

Obr. 24 Krajinný prvek skalka na orné půdě na Třebíčsku

8.3 EVP zalesněná půda

Přestože v NV LPIS není již od roku 2023 definováno EVP zalesněná půda, tato vrstva zůstane v LPIS zachována. Vrstva je důležitá pro určení způsobilé plochy pro BISS (často ne celý DPB s kulturou L je způsobilý pro BISS).

Jako EVP zalesněná půda budou vybrány DPB s kulturou L, které splňují následující podmínky:

- v roce 2008 byly způsobilé pro jednotnou platbu na plochu
- jsou zalesněné po roce 2008 (plocha je po dobu trvání příslušného závazku jednotlivého zemědělce zalesněnou plochou podle článku 31 nařízení (ES) č. 1257/1999 nebo článku 43 nařízení (ES) č. 1698/2005 nebo článku 22 nařízení (EU) č. 1305/2013 nebo spadá do vnitrostátního režimu, jehož podmínky jsou v souladu s čl. 43 odst. 1, 2 a 3 nařízení (ES) č. 1698/2005 nebo článkem 22 nařízení (EU) č. 1305/2013 (čl. 32 odst. 2 písm. ii)) nebo s článkem 73 Nařízení EU 2021/2115.

9 Neprodukční plochy

Pro poskytnutí základní i prémiové celofaremní ekoplátby je potřeba splnit podmínky stanovené v NV PP a NV k podmíněnosti. Část těchto pravidel vychází ze stavu v LPIS. Podrobnosti jsou v NV PP, v NV k podmíněnosti a příslušných metodikách a příručkách. Tato kapitola má za cíl jen upozornit na základní principy, které mají vazbu na LPIS.

Váhové koeficienty jednotlivých typů neprodukčních ploch jsou uvedeny v následující tabulce.

Tabulka 6 Přepočítávací koeficienty neprodukčních ploch podle NV PP – přílohy 12

Neprodukční plocha	Váhový koeficient
krajinný prvek – příkop	2
krajinný prvek – mez	1,5
krajinný prvek – mokřad	2
krajinný prvek – skalka	1,5
krajinný prvek – skupina dřevin	1,5
krajinný prvek – solitérní dřevina	1,5
krajinný prvek – stromořadí	2
krajinný prvek – terasa	1
krajinný prvek – travnatá údolnice	1,5
meziplodiny včetně meziplodin podle podopatření pěstování meziplodin podle nařízení vlády upravujícího agroenvironmentálně-klimatická opatření	0,3
ochranný pás kolem krajinného prvku podle nařízení vlády upravujícího pravidla podmíněnosti	1
ochranný pás – ozeleněný kolejový řádek podle nařízení vlády upravujícího pravidla podmíněnosti	1
ochranný pás podle nařízení vlády o stanovení podmínek provádění opatření agrolesnictví	1
ochranný pás typu souvrať podle nařízení vlády upravujícího pravidla podmíněnosti	1
ochranný pás – biopás podle podopatření biopásy podle nařízení vlády upravujícího agroenvironmentálně-klimatická opatření	1
ochranný pás podél vody typu základní, typu prémiový podle tohoto nařízení	1
ochranný pás založený v rámci půdoochranné technologie č. 5 a 6 podle nařízení vlády upravujícího pravidla podmíněnosti nebo půdoochranné technologie č. 7 a 8 nařízení vlády upravujícího pravidla podmíněnosti s výjimkou plodin ječmen, oves, proso seté, pšenice, triticales, žito a jejich směsí a řepky	1
ochranný pás podle standardu 7b. nařízení vlády upravujícího pravidla podmíněnosti	1

plodiny vázající dusík	1
plocha zařazená v podopatření na ochranu čejky chocholaté podle nařízení vlády upravujícího agroenvironmentálně-klimatická opatření	1
úhor nektarodárný, zelený, liniový	1
Plocha zařazená v podopatření druhově bohaté pokrytí orné půdy podle nařízení vlády upravujícího agroenvironmentálně-klimatická opatření	1

Krajinné prvky pro ekoplatbu

Jako neprodukční plochy se započítávají pouze KP, které se nacházejí na DPB s kulturou R, U, G. Jako neprodukční plocha se nezapočítávají KP, které se nachází např. na trvalých travních porostech. Oproti období 2015 až 2022 se jako neprodukční plocha nezapočítávají ani KP, které přiléhají k orné půdě a které se nacházejí na DPB s kulturou M, a to ani zčásti.

Ochranný pás kolem evidovaného krajinného prvku

Ochranný pás kolem evidovaného krajinného prvku se může započítat pouze na DPB s kulturou standardní orná půda (R). Týká se krajinného prvku na tomto DPB anebo KP, který s tímto DPB sousedí (má s KP společnou hranici).

Minimální šířka je 1 metr od hranice evidovaného krajinného prvku a maximální započitatelná šířka pásu je 30 metrů od hranice evidovaného krajinného prvku.

Ochranný pás kolem vody pro ekoplatbu

V LPIS jsou znázorněny 2 typy pásů kolem vod (PKV) a jejich povinný rozsah:

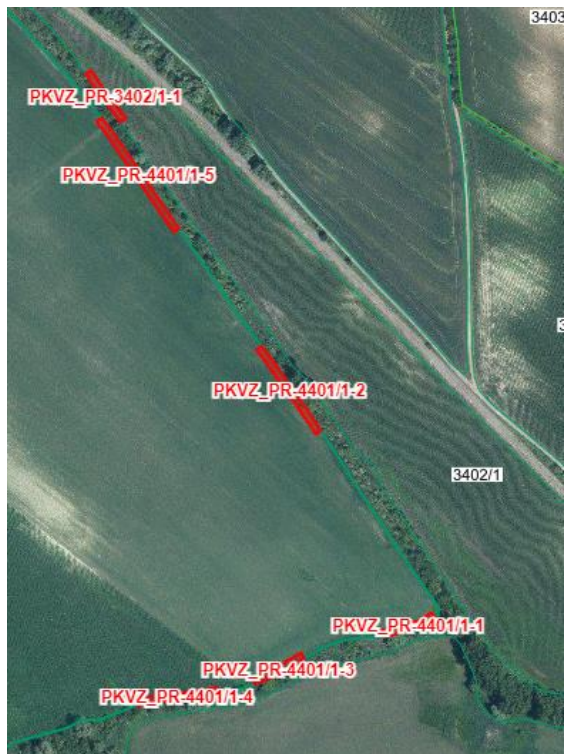
- PKV – základní: minimální šířka 6 m
- PKV – prémiový: minimální šířka 12 m

Pásky jsou vyznačeny od stálých vodních toků a vodních ploch. Tato vrstva je v LPIS označena jako Vodní útvary a je do LPIS přebírána z databáze ZABAGED spravované Zeměměřickým úřadem.

Maximální započitatelná šířka pásů je 30 m.

Informace o možném pardonování pásů je dostupná na: <https://eagri.cz/public/portal/mze/farmer/LPIS/novinky/pasy-kolem-vod-2024>

- Životní prostředí
- Chráněná území
- Nitrátová směrnice
- Eroze
- Vodní útvary
- Pásky kolem vod - základ
- Pásky kolem vod - prémie
- Historické pásky kolem vod
- OPVZ
- OPLZ
- ÚKZÚZ - svažitě pozemky nad
- Poldry
- Plošné znečištění vod

Obr. 25 Obr. Základní pásky kolem vod v mapě

10 Řešení rozporů

V rámci procesu aktualizace evidence půdy může OPŽL SZIF zjistit, že ohlášení uživatele je ve vzájemném rozporu s:

- a) údaji vedenými v evidenci půdy,
- b) jiným ohlášením změny.

10.1 Řešení sporu mezi dvěma uživateli

Jestliže dojde při ohlášení změny uživatelem ke sporu dvou uživatelů ohledně užívání DPB nebo ohledně průběhu hranic mezi DPB, je nezbytné posoudit právní důvody užívání sporných pozemků, které by měli uživatelé předložit v rámci výzvy SZIF s ohledem na znění § 3g odst. 2 zákona o zemědělství.

V oznámení o zahájení řízení s výzvou pracovník –OPŽL SZIF stanoví lhůtu k předložení písemné dohody odstraňující vzájemný rozpor nebo dokladu prokazujícího právní důvod užívání. Tato lhůta nesmí být kratší než 15 dnů ode dne doručení výzvy (§ 3g odst. 2 zákona o zemědělství). Tiskopis se zpravidla doručuje všem uživatelům dotčeným kolizním ohlášením, výjimkou mohou být případy, kdy ve složce uživatele je k dispozici aktuální platný PDU.

Upozornění: Výměra a poloha katastrální parcely nebo pozemkové parcely se automaticky nerovná výměře a poloze DPB. Principy KN, PK a DPB jsou odlišné a mezi KN, PK a DPB mohou existovat vazby 1:1, 1:n, n:1.

LPIS eviduje uživatelské vztahy a katastr nemovitostí eviduje vztahy vlastnické.

10.2 Posouzení právních důvodů užívání

Tato kapitola je platná pro PDU vzniklé do 31. 12. 2013, obdobný postup se použije při posuzování právních důvodů užívání vzniklých od 1. 1. 2014, tj. po účinnosti NOZ, s tím rozdílem, že je užit jiná názvosloví, podstata však zůstává nezměněna. (Podnájem = podpacht, obnova nájmu – doba určitá, přechod nájmu)

V okamžiku, kdy obě strany předložily právní důvody užívání a pracovník OPŽL SZIF je postaven před jejich posouzení, doporučujeme používat níže uvedený postup. Každý případ předložených právních důvodů může být odlišný a je třeba jej posuzovat individuálně.

Prvním krokem posouzení předložených právních důvodů je ověření, zda skutečně existuje sporné území v užívání oběma subjekty. Mnohdy se již při tomto kroku ukáže, že užívané plochy dle právního důvodu oběma uživateli nemají průnik a sporné plochy byly pouze špatně identifikovány uživateli na mapě.

Druhým krokem je posouzení časového konfliktu mezi předloženými právními důvody. Tzn., zda nejde pouze o právní důvody, které na sebe navazují.

Např. nový uživatel předčasně ohlásí užívání pozemku, aniž by řádně vyčkal na skončení výpovědní lhůty nebo na ukončení nájemní smlouvy na dobu určitou. Je nanejvýš nutné sledovat, kdy a podle jakého dokladu původní užívání skončilo a nové užívání započalo.

Třetím krokem je posouzení platnosti a účinnosti předložených právních důvodů užívání.

Účinnost právních důvodů

Např. posouzení, ke kterému dni nabyla účinnosti nájemní či podnájemní smlouva, případně ke kterému dni vznikly právní účinky vkladu vlastnického práva do KN (prostřednictvím dálkového přístupu do KN nebo přes <http://nahlizenidokn.cuzk.cz/> lze ověřit aktuálního vlastníka a výměru parcely, tyto doklady by měly být vždy součástí spisové dokumentace; z předložené kupní smlouvy lze pak ověřit den, ke kterému vznikly právní účinky vkladu vlastnického práva do KN).

Platnost právních důvodů

Např. posouzení, zda je nájemní smlouva na pozemek (popřípadě jiný právní úkon – plná moc) podepsaná všemi spoluvlastníky, jejichž souhrn spoluvlastnických podílů činí více než 50 %, nebo zda nájemní smlouva obsahuje nutné (podstatné) náležitosti (řádná identifikace stran, přesné a určité určení pozemku, který má být předmětem nájmu, dočasné přenechání jeho užívání za úplatu).

Postup posuzování právních důvodů

V situaci, kdy ani jeden z předložených právních důvodů nemá viditelnou právní vadu a není zjevně neplatný nebo neúčinný:

- Vlastnictví má přednost tehdy, není-li na dotčený pozemek uzavřena platná nájemní smlouva, která nebyla platně vypovězena, resp. od ní nájemce platně neodstoupil, nebo sice platně vypovězena byla, ale neuplynula ještě výpovědní doba.
- V obdobné pozici jako vlastnictví a nájemní vztah (pacht) je nájemní vztah a podnájemní vztah (podpacht). Nelze-li ani na základě předchozího postupu jednoznačně určit platný právní důvod užívání, je nutné se řídit následujícími pravidly (typickou situací je konflikt dvou nájemních smluv na jeden pozemek):
- Dojde-li ke změně vlastnictví k pronajatému/propachtovanému pozemku, vstupuje nabyvatel do právního postavení pronajímatele/propachtovatele (§ 680 odst. 2 občanského zákoníku u smluv do 31. 12. 2013, pro smlouvy od 1. 1. 2014 platí § 2221, § 2222 NOZ u pachtu v návaznosti na § 2341 NOZ). Uvedené platí i v případě dědění. Změnou vlastníka původní nájemní vztah (pachtovní vztah) nezaniká, není-li tak ve smlouvě mezi stranami výslovně dohodnuto. Skutečnost, že původní vlastník neinformoval nabyvatele o existenci nájemního vztahu, nemusí mít za následek zrušení tohoto nájemního vztahu. Dokud nebude novým vlastníkem původní nájemní smlouva vypovězena a nájemní vztah neskončí uplynutím výpovědní lhůty, je oprávněným uživatelem původní nájemce. Výjimku tvoří § 2221 odst. 1 a § 2222 odst. 2 NOZ.

Ukončení nájemní/pachtovní smlouvy

Od nájemní/pachtovní smlouvy může pronajímatel odstoupit, jen jestliže je to v občanském zákoníku nebo v NOZ stanoveno nebo v nájemní/pachtovní smlouvě mezi stranami dohodnuto.

V NOZ se na výpověď vztahují § 2348, § 2334, § 2225 – 2232.

Odstoupit od smlouvy z důvodu neplacení nájemného může pronajímatel, jestliže nájemce/pachtýř, ač upomenut, nezaplatil splatné nájemné ani do splatnosti dalšího nájemného, a je-li tato doba kratší než tři měsíce, do tří měsíců (§ 679 odst. 3 občanského zákoníku).

Nově se při nehrazení pachtovního užije ustanovení § 2228 odst. 4 NOZ. Pak má propachtovatel právo vypovědět **pacht bez výpovědní doby**. Nezbytnou podmínkou je však písemná výzva dle ustanovení § 2228 odst. 1 NOZ.

Nájemní/pachtovní vztah k pozemkům, kterých se týká pravomocné rozhodnutí Státního pozemkového úřadu o výměně nebo převodu vlastnických práv, popřípadě o zřízení nebo zrušení

věcného břemene, vydané na základě schváleného návrhu pozemkových úprav, zaniká k 1. říjnu běžného roku (§ 11 odst. 8 zákona č. 139/2002 Sb., v platném znění.).

Pokud si smluvní strany nesjednaly ve smlouvě jinak, pak pro ukončení nájemní smlouvy uzavřené do 31. 12. 2013 pozemků patřících do zemědělského půdního fondu nebo lesního půdního fondu na dobu neurčitou platí jednorozční výpovědní lhůta, a to ke dni 1. října běžného roku (u ostatních nemovitostí je výpovědní lhůta tříměsíční - § 677 odst. 2 občanského zákoníku). U pachtovní smlouvy se výpovědní doba řídí ustanoveními § 2347 a § 2339 NOZ, přičemž při posuzování je třeba přihlídnout k ustanovení § 2204 a § 2345 NOZ. Byla-li uzavřena nájemní/pachtovní smlouva písemnou formou, je nutné dát písemně i výpověď.

Pozor na skutečnost, že pokud je smlouva uzavřena na dobu neurčitou, ale s výpovědí delší než 1 rok, pak se tato výpověď počítá od doby, kdy byla podána (např. výpověď byla dána 25. 4. s výpovědní lhůtou 3 roky, skončí tedy 25. 4. za tři roky), nikoli k 1.10.

Užívá-li nájemce/pachtýř pozemky i po uplynutí nájemní/pachtovní doby a pronajímatel ho do jednoho měsíce nevyzve, aby mu věc odevzdal, platí, že nájemní/pachtovní smlouva byla znovu uzavřena za podmínek ujednaných původně. Nájem/pacht sjednaný na dobu delší než rok, se obnovuje vždy na rok, nájem/pacht sjednaný na dobu kratší se obnovuje na tuto dobu.

V komplikovaných sporech, kdy původní uživatel po obdržení výpovědi a upozornění nového nájemce/pachtýř, že hodlá užívat předmětný pozemek, nadále užívá pozemek, se zapíše do evidence nový uživatel disponující právním důvodem užívání (není již potřeba dávat vyklizovací žalobu). Z evidence půdy se odkreslí ten, který nemá PDU. Ten, který se zakreslí, bude následně zkontrolován, zda hospodaří, a pokud nikoli, vykreslí se z LPIS i on.

Nájemní/pachtovní smlouva s novým nájemcem, která byla uzavřena s datem účinnosti předcházejícím datu ukončení účinnosti původní nájemní/pachtovní smlouvy s původním nájemcem, je neplatná, pokud ze smlouvy nevyplývá, že účinky nastávají později.

Je-li pozemek v podílovém spoluvlastnictví více vlastníků, jejich právní úkon je platný, pakliže jej podepsali vlastníci, jejichž souhrn spoluvlastnických podílů činí více než 50 %. V opačném případě je jejich právní úkon neplatný (i celá nájemní/pachtovní smlouva). Podle NOZ se jedná o § 1128, § 1129. Dle § 1132 NOZ pokud „mají být práva spoluvlastníků omezena na dobu delší než deset let, je vhodné zajistit souhlas všech spoluvlastníků“ – to se týká pachtů na dobu určitou.

POZNÁMKA:

Při doručování právních úkonů z hlediska soukromoprávního platí zásada, že doručuje-li se mezi nepřítomnými účastníky, působí projev vůle navrhovatele vůči příjemci od okamžiku, kdy mu „dojde“. Nevyžaduje se však skutečné „dojití“ zakázky do rukou adresáta, ale postačí její dojití do sféry jeho dispozice, tj. do stavu, kdy adresát nabyl objektivní možnost se se zásilkou seznámit. Z judikatury Nejvyššího soudu (např. 28 Cdo 2622/2006, 28 Cdo 72/2004) vyplývá, že slovní spojení „dostane se do sféry jeho dispozice“ nelze vykládat ve smyslu procesně právních předpisů. Je jím třeba rozumět konkrétní možnost nepřítomné osoby seznámit se s jí adresovaným právním úkonem. Takovou možností se chápe nejen samotné převzetí písemného hmotněprávního úkonu adresátem, ale i ty případy, jestliže doručení dopisu či telegramu obsahující projev vůle do bytu adresáta či do jeho poštovní schránky, popř. i vhozením oznámení do poštovní schránky o uložení takové zásilky, měl adresát hmotněprávního úkonu objektivní příležitost seznámit se s obsahem zásilky. Přitom není nezbytné, aby se adresát skutečně seznámil s obsahem hmotněprávního úkonu, dostačuje, že měl objektivně příležitost tak učinit.

Novinkou reagující na soudní judikaturu je tzv. domněnka doby dojití (§ 573 NOZ), podle které „má se za to, že došla zásilka odeslaná s využitím provozovatele poštovních služeb došla třetí pracovní den po odeslání, byla-li však odeslána na adresu v jiném státu, pak patnáctý pracovní den po odeslání.

10.3 Specifické situace při řešení sporů mezi uživateli

Spory vznikající v souvislosti se „směnou užívání“ pozemků

Jestliže se uživatelé dohodli na „směně užívání“ pronajatých pozemků a uživatel jednoho z těchto pozemků se dostane do sporu s dalším (třetím) uživatelem, je třeba postupovat podle následujících pravidel:

- Jestliže byla „směna užívání“ pozemků podložena „křížovými“ podnájemními smlouvami, musí uživatelé prokázat, že uzavřená nájemní smlouva neobsahuje ujednání, z kterého by jednoznačně vyplývalo, že nájemce není oprávněn dát pronajatý pozemek do podnájmu, případně že uzavření podnájemního vztahu není v nájemní smlouvě podmíněno (písemným) souhlasem pronajímatele či jiným způsobem omezeno.
- Jestliže „směna užívání“ pozemků byla podložena písemnou (ústní) dohodou o směně užívání pozemků, jedná se o určitou náhradu „křížových“ podnájemních smluv a uživatelé musí opět prokázat, že uzavřená nájemní smlouva neobsahuje ujednání, z kterého by jednoznačně vyplývalo, že nájemce není oprávněn dát pronajatý pozemek do podnájmu, případně že uzavření podnájemního vztahu není v nájemní smlouvě podmíněno (písemným) souhlasem pronajímatele či jiným způsobem omezeno.

Řešení situace, kdy ani jedna strana nepředloží úplné právní důvody užívání, pokud k jeho předložení byli účastníci řízení vyzváni

Jestliže se v rámci posuzování právních důvodů užívání zjistí, že ani jedna ze sporných stran nepředložila úplné právní důvody užívání na pozemky, které se staly předmětem sporu, zůstanou v evidenci půdy zaevidovány jako DPB toho, kdo předmětnou plochu obhospodařuje. Tato plocha bez prokázaného PDÚ nebude zahrnuta do způsobilé výměry DPB. Pokud nebude možno určit uživatele, pak dojde Fondem (OPŽL SZIF) k vykreslení DPB z LPIS.

Zavedení uživatele do evidence půdy v případě nepřístupného nebo neidentifikovaného pozemku v terénu

Jestliže uživatel požaduje zaevidovat DPB, který je zjevně nepřístupný (tzv. „uprostřed honu“), musí uživatel nejprve prokázat právní důvod užívání pozemku, a na základě § 1021 NOZ není potřeba prokazovat přístupnost k pozemku, pouze SZIF potvrdí, že má přístup vyřešen. Pokud tyto podklady prokáže a zároveň prokáže, že na pozemku hospodaří vlastním jménem a na vlastní odpovědnost, pak OPŽL SZIF pozemek zakreslí. Tento pozemek musí být také dle § 3a odst. 4 zákona o zemědělství identifikovaný viditelně v terénu (označení i zpřístupnění pozemku je plně v odpovědnosti uživatele).

Zavedení uživatele do evidence půdy v případě, že je na DPB pěstována plodina předchozího uživatele

Vlastníci předmětných pozemků, jichž se týká pravomocné rozhodnutí pozemkového úřadu o výměně nebo přechodu vlastnických práv, popřípadě o zřízení nebo zrušení věcného břemene, vydaného na základě schváleného návrhu pozemkových úprav, mohou zahájit hospodaření na nově vytyčených pozemcích k 1. říjnu běžného roku. Původní vlastník nově vytyčených pozemků (dosavadní uživatel) je tedy oprávněn pozemek (DPB) užívat až do sklizně již založené budoucí úrody.

Pozemky, jež jsou předmětem soudní žaloby

Řešení sporu mezi uživateli v rámci občanskoprávního řízení není důvodem pro to, aby OPŽL SZIF neposoudil, který z dotčených uživatelů oprávněně užívá pozemky, které se staly předmětem sporu,

a z jakého právního titulu, a následně nevydala oznámení ve smyslu přísl. ustanovení § 3g zákona o zemědělství.

POZOR (výňatek z rozhodnutí ministra zemědělství)!

Pokud se jedná o oprávněnost posouzení platnosti nájemních smluv lze konstatovat, že správní orgán je obecně dle ust. § 57 odst. 1 písm. c) správního řádu oprávněn učinit si o platnosti, byť soukromoprávního úkonu, jakým je i nájemní smlouva, úsudek sám, a to v rámci řešení tzv. předběžné otázky. K této problematice se v obdobném případě vyjádřil již i Nejvyšší správní soud, když v rozsudku ze dne 19. 7. 2006, sp. zn. 7 As 26/2005 k otázce rozsahu posuzování tvrzených právních důvodů užívání správním orgánem konstatoval, že “byly hodnoceny pouze skutečnosti rozhodné pro posouzení, který z podnikatelů splňuje zákonný znak, aby mohl být proveden příslušný zápis do evidence. Nikoliv však proto, aby bylo autoritativně rozhodnuto o právech a povinnostech těchto podnikatelů mezi sebou, příp. aby tyto vztahy do budoucna mezi podnikateli upravily. Takové rozhodnutí o sporu mezi podnikateli přísluší pouze příslušnému nalézacímu soudu v občanskoprávním řízení, jak na to také důvodně poukazuje žalobce v kasační stížnosti. Ve správním řízení se řeší pouze otázky, které jsou relevantní pro potřeby evidence, aniž by se jakkoliv řešil, resp. vyřešil, soukromoprávní spor mezi podnikateli. Aby v daném případě mohl v rámci své kompetence provést zápis do evidence, musel posoudit, který z podnikatelů tyto užívá a z jakého právního titulu. Vyřešení této otázky bylo podstatné pro vydání správního rozhodnutí, který z podnikatelů bude v evidenci zapsán, aby správní orgány mohly o návrzích rozhodnout. Tímto postupem však správní orgán nijak svou pravomoc nepřekročil, neboť kompetenci k takovému správnímu rozhodnutí mu vymezuje.”

10.4 Časový sled při řešení složitých sporů mezi uživateli

S ohledem na nutnost bezodkladně řešit návrhy změn, aby mohly být prováděny efektivně kontroly dotací, je nutné dodržovat následující postup.

Zjistí-li OPŽL SZIF, že došlo ke sporu mezi uživateli (ohlášení uživatele je v rozporu s údaji vedenými v evidenci půdy, jiným ohlášením uživatele), je nezbytné, aby neprodleně vyzvalo uživatele k předložení dohody odstraňující vzájemný rozpor, popřípadě k předložení právních důvodů užívání, a to ve lhůtě, která nesmí být kratší než 15 dnů ode dne doručení výzvy (podle okolností případu lze poskytnout lhůtu delší).

Spor mezi uživateli musí OPŽL SZIF vyřešit optimálně do 30 dnů, nejpozději však do 60 dnů ode dne podání ohlášení. Výsledkem řešení sporu je buď provedení, anebo neprovedení aktualizace evidence. OPŽL SZIF vydá uživateli, který:

- a) ohlásil změnu, jakož i dalším osobám, pokud se jich změna týká, **Oznámení o provedení aktualizace** evidence půdy podle § 3g odst. 2 zákona o zemědělství (údaje v ohlášení uživatele nebyly shledány nepravdivými, popřípadě neúplnými, nebo ohlášení uživatele je doloženo písemnou dohodou odstraňující vzájemný rozpor nebo dokladem prokazující právní důvod užívání zemědělské půdy, která se stala předmětem rozporu nebo došlo ke změně výměry způsobilé plochy na základě změn PDU),
- b) ohlásil změnu, jakož i osobě, které se aktualizace evidence půdy týká, **Oznámení o neprovedení aktualizace** evidence půdy podle § 3g odst. 4 zákona o zemědělství (údaje v ohlášení uživatele byly i po předložení písemné dohody odstraňující vzájemný rozpor, dokladu prokazujícího právní důvod užívání zemědělské půdy, popř. jiného dokladu, k jehož předložení byl uživatel vyzván, shledány nepravdivými, nebo uživatel, který učinil ohlášení uživatele, nedoložil písemnou dohodu nebo doklad prokazující právní důvod užívání

zemědělské půdy, která se stala předmětem rozporu a nedošlo ke změně výměry způsobilé plochy na základě dokladů o PDU),

- c) dotčenému uživateli **Oznámení o provedení aktualizace** evidence půdy podle § 3g odst. 5 zákona o zemědělství (dotčený uživatel, který nepodal ohlášení a na základě výzvy nedoložil písemnou dohodu odstraňující vzájemný rozpor nebo neprokázal právní důvod užívání DPB).

V systému LPIS musí být návrhy změn schváleny a zúčiněny.

Oznámení musí být řádně odůvodněno, včetně poučení o opravném prostředku. Oznámení musí OPŽL SZIF opatřit vždy úředním („kulatým“) razítkem. Oznámení (stejně jako všechny ostatní písemnosti v rámci řízení o aktualizaci evidence půdy) se doručuje podle správního řádu (§ 19 a násl. správního řádu). Tj. oznámení se doručuje prostřednictvím veřejné datové sítě do datové schránky. V případě, že oznámení nebude možné tímto způsobem doručit, bude doručeno prostřednictvím provozovatele poštovních služeb, a to do vlastních rukou, pokud nebude předáno osobně.

Oznámení o provedení aktualizace evidence půdy podle § 3g odst. 5 zákona o zemědělství musí být odesláno nejpozději do 15 dnů ode dne, kdy OPŽL SZIF aktualizaci evidence půdy provedl.

Proti oznámení podle § 3 g odst. 3 až 5 zákona o zemědělství může uživatel podat Fondu nejpozději do 15 dnů ode dne jeho doručení písemnou námitku, která musí být odůvodněna. Podaná námitka nemá odkladný účinek. **O podané námitce rozhoduje ministerstvo.** Dále viz kapitola 12. V případě, že při ohlášení změny podle § 3g odst. 1 zákona o zemědělství není postupováno podle § 3g odst. 2 zákona o zemědělství a právní účinky změny v evidenci půdy by jinak nastaly v rámci rozhodného období pro plnění povinností pro poskytnutí dotace podle jiného právního předpisu, může uživatel ve lhůtě 15 dnů ode dne doručení oznámení o aktualizaci evidence půdy požádat Fond o **vydání nového oznámení**. Zmeškání lhůty nelze prominout. Tímto způsobem se bude na návrh uživatele postupovat v případě, kdy nedojde k provedení původně ohlášené změny nebo její části nebo k odložení právních účinků mimo rozhodné období pro plnění povinností pro poskytnutí dotace podle jiného právního předpisu. Novým oznámením nemůže být způsobena újma žádnému z uživatelů, ledaže s tím všichni, jichž se to týká, vyslovili souhlas.

11 Aplikace zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, po 1. 1. 2014

11.1 Právní režim smluv od 1. 1. 2014

S účinností od 1. 1. 2014 platí nový občanský zákoník, zákon č. 89/2012 Sb. (dále jen „NOZ“).

*Dle § 3074 odst. 1 NOZ platí, že nájem se řídí tímto zákonem ode dne nabytí jeho účinnosti (tzn. od 1. 1. 2014), i když ke vzniku nájmu došlo před tímto dnem. **Toto však neplatí pro nájem movité věci ani pro pacht.***

Pokud vymezení předmětu uzavřené nájemní smlouvy před účinností NOZ odpovídá současnému vymezení pachtovní smlouvy (dle § 2332/1 NOZ, a ve smyslu zemědělského pachtu dle § 2345 a násl. NOZ), bude se tento smluvní vztah (i nadále) řídit ustanoveními OZ o nájemní smlouvě (§ 663 až 684). Výše uvedené tedy mj. znamená, že:

- a) Dojde-li ke změně vlastnictví k pozemku pronajatého před 1. 1. 2014, vstupuje nabyvatel do právního postavení pronajímatele (dle § 680 odst. 2 OZ). **Změnou vlastníka původní nájemní vztah nezaniká, není-li tak ve smlouvě mezi stranami výslovně dohodnuto.** Skutečnost, že původní vlastník neinformoval nabyvatele o existenci nájemního vztahu, nemá za následek zrušení tohoto nájemního vztahu. Dokud nebude novým vlastníkem původní nájemní smlouva vypovězena a nájemní vztah neskončí uplynutím výpovědní lhůty, je oprávněným uživatelem původní nájemce. Tento postup je závazný i pro případ prodeje státní půdy. Dokud nový vlastník nevypoví původní nájemní smlouvu, kterou měl uživatel uzavřenou s Pozemkovým fondem (nyní Státním pozemkovým úřadem, dále jen „SPÚ“), nájemní vztah trvá a práva a povinnosti pronajímatele přechází z SPÚ na nového vlastníka.
- b) Od nájemní smlouvy uzavřené před 1. 1. 2014 může pronajímatel odstoupit, jen jestliže to bylo v OZ umožněno nebo v nájemní smlouvě mezi stranami dohodnuto.
- c) Pronajímatel může kdykoli odstoupit od smlouvy uzavřené před 1. 1. 2014, užívá-li nájemce přes písemnou výstrahu pronajatou věc nebo trpí-li užívání věci takovým způsobem, že pronajímateli vzniká škoda, nebo že mu hrozí značná škoda. Nejde-li o byt nebo nebytový prostor, může pronajímatel také odstoupit od smlouvy, jestliže nájemce, ač upomenut, nezaplatil splatné nájemné ani do splatnosti dalšího nájemného, a je-li tato doba kratší než tři měsíce, do tří měsíců, nebo jestliže s ohledem na pravomocné rozhodnutí příslušného orgánu je třeba pronajatou věc vyklidit.
- d) Nájemní smlouva s novým nájemcem, která byla uzavřena s datem účinnosti předcházejícímu datu ukončení původní nájemní smlouvy s původním nájemcem, je neplatná, pokud z této smlouvy nevyplývá, že účinky nastávají později.
- e) Je-li pozemek v podílovém spoluvlastnictví více vlastníků, jejich právní úkon je platný, pakliže jej podepsali vlastníci, jejichž souhrn spoluvlastnických podílů činí více než 50 %. V opačném případě je jejich právní úkon neplatný (i celá nájemní smlouva). Podle NOZ se v tomto výše citovaném případě v bodu e) jedná o § 1128, § 1129. Podle § 1132 NOZ platí, že pokud „*mají být práva spoluvlastníků omezena na dobu delší než deset let, je třeba souhlasu všech spoluvlastníků*“ – to se týká pachtů na dobu určitou.
- f) Pokud si smluvní strany nesjednaly ve smlouvě jinak, pak pro ukončení nájemní smlouvy uzavřené na dobu neurčitou platí jednoroční výpovědní lhůta, a to ke dni 1. října běžného roku (§ 677 odst. 2 OZ). Byla-li uzavřena nájemní smlouva písemnou formou, je nutné dát písemně i výpověď.
- g) U pachtovní smlouvy se výpovědní doba řídí ustanoveními § 2347 a § 2339 NOZ, přičemž při posuzování je třeba přihlídnout k ustanovení § 2204 a § 2345 NOZ. Výpověď u písemně uzavřené pachtovní smlouvy musí mít rovněž písemnou formu.

- h) Užívá-li nájemce pozemky na základě nájemní smlouvy uzavřené na dobu určitou i po skončení nájmu a pronajímatel ho do jednoho měsíce nevyzve, aby mu věc odevzdal, platí, že nájemní/pachtovní smlouva byla znovu uzavřena za podmínek ujednaných původně. Nájem sjednaný na dobu delší než rok, se obnovuje vždy na rok, nájem sjednaný na dobu kratší se obnovuje na tuto dobu (§ 676 OZ). NOZ § 2230 odst. 1 v kombinaci s § 2341.
- i) V komplikovaných sporech, kdy původní uživatel po obdržení výpovědi a upozornění nového nájemce, že hodlá užívat předmětný pozemek, nadále užívá pozemek, se zapíše do evidence nový uživatel disponující právním důvodem užívání.

11.2 Nový občanský zákoník a pacht

Od 1. 1. 2014 platí NOZ, který již zavádí pojem pacht a podpacht. NOZ důsledně **odlišuje pojem nájem a pacht**. Základní rozdíl mezi pachtem a nájmem je pojem **požívání věci**, které je **pojmovým znakem pachtu**. U zemědělské půdy je to její obdělávání a braní užitků z takovéto činnosti. **Nájemní smlouva uzavřená podle NOZ zajišťuje jen užívání věci**.

11.2.1 Základní ustanovení NOZ

§ 3028 odst. 3

Není-li dále stanoveno jinak, řídí se jiné právní poměry vzniklé přede dnem nabytí účinnosti tohoto zákona, jakož i práva a povinnosti z nich vzniklé, včetně práv a povinností z porušení smluv uzavřených přede dnem nabytí účinnosti tohoto zákona, dosavadními právními předpisy. To nebrání ujednání stran, že se tato jejich práva a povinnosti budou řídit tímto zákonem ode dne nabytí jeho účinnosti.

§ 3074 odst. 1

*Nájem se řídí tímto zákonem ode dne nabytí jeho účinnosti, i když ke vzniku nájmu došlo před tímto dnem; vznik nájmu, jakož i práva a povinnosti vzniklé přede dnem nabytí účinnosti tohoto zákona se však posuzují podle dosavadních právních předpisů. To neplatí pro nájem movité věci ani **pro pacht**.*

Dosavadní nájemní vztahy k zemědělské půdě označené v tomto ustanovení jako pacht (ať již vznikly ze zákona nebo smluvně) mají stejný režim jako nájemní vztahy k movitým věcem. Znamená to, že tyto vztahy **se řídí původním občanským zákoníkem (§ 663 - 684) i po 1. 1. 2014**.

11.2.2 Poživací právo

Základní rozdíl mezi pachtem a nájmem je podle NOZ je pojem **požívání věci**, které je **pojmovým znakem pachtu**. U zemědělské půdy je to její obdělávání a braní užitků z takovéto činnosti. **Nájemní smlouva** naproti tomu zajišťuje **jen užívání věci**.

§2332 odst. 1 NOZ

Pachtovní smlouvou se propachtovatel zavazuje přenechat pachtýři věc k dočasnému užívání a požívání a pachtýř se zavazuje platit za to propachtovateli pachtovné nebo poskytnout poměrnou část výnosu z věci.

Pojmovými znaky pachtu jsou:

- 1) Předmět pachtu,
- 2) právo užívat a požívat cizí věc,
- 3) úplatnost,
- 4) dočasnost.

Ad 1) Předmět pachtu

Propachtována může **být pouze cizí věc**. Pachtýřem tudíž nemůže být některý ze spoluvlastníků. Předmětem pachtu mohou být pouze věci nesoucí užitky a plody. Obecně mohou být předmětem pachtu pozemky včetně budov na nich stojících sloužících např. zemědělské usedlosti, stáda chovných zvířat apod. Věc, která může být předmětem pachtu, by měla užitky a plody nést především díky **pachtýřově přičinění a jeho vlastní práci**. Pachtýř by měl věc obhospodařovat právě tak, aby přinášela plody a užitky, a nesmí propachtovanou věc drancovat.

Ad 2) Právo užívat a požívat cizí věc

Pachtýř má právo především propachtovanou věc užívat. Má tedy právo čerpat její užitné vlastnosti, a to ve svůj prospěch. Vedle práva užívat cizí věc, má tak pachtýř právo brát z propachtované věci plody a užitky a má též právo i na mimořádný výnos z věci. **Pojem požívání je pojmem širším, který kromě jiného v sobě zahrnuje i užívání věci.**

Ad 3) Úplatnost

Pacht musí být sjednán jako úplatný. Úplata může být poskytována ve dvou formách, a to buď jako tzv. pachtovné nebo jako poměrná část výnosu z věci. Může být poskytováno ve formě peněžního i naturálního plnění.

Ad 4) Dočasnost pachtu (§ 2204 NOZ)

Uživací a poživací právo k propachtované věci **není pachtýři poskytováno trvale**, nýbrž dočasně.

Pacht může být sjednán **na dobu určitou** nebo na **dobu neurčitou**.

Pokud po 1. 1. 2014 bude uzavřena smlouva označená jako nájemní, ale z jejího obsahu bude vyplývat, že se jedná o obdělávání zemědělské půdy (zemědělského pozemku dle § 3 odst. 2 katastrálního zákona), tedy o tzv. požívání věci, lze dovodit, že byla uzavřena smlouva pachtovní. Celkově však je třeba doporučit při novém uzavírání smluv o užívání zemědělské půdy po 1. 1. 2014 věnovat větší pozornost jejich obsahu i s ohledem na možnost zápisu pachtu do KN (§ 2333 NOZ a § 11 odst. 1 písm. r) katastrálního zákona).

II.2.3 Systematika ustanovení o pachtu dle NOZ

- Ustanovení základní, obecná o pachtu §§ 2332 – 2344 (platí pro všechny druhy pachtu).

§ 2341

Není-li v ustanoveních tohoto oddílu stanoveno něco jiného, použijí se pro pacht přiměřeně ustanovení o nájmu.

- **Zvláštní ustanovení o zemědělském pachtu §§ 2345 - 2348** (týkající se zemědělského nebo lesního pozemku, mající přednost před ustanoveními základními)
- **Ustanovení o pachtu závodu §§ 2349 - 2357** (dnes nájem podniku § 488 a násl. obchodního zákoníku).

11.2.4 Vznik zemědělského pachtu

(aplikují se obecná ustanovení o pachtu)

a) písemnou smlouvou (§ 2332 NOZ)

b) ústně

c) konkludentně

Je-li pacht ujednáán na dobu delší než dva roky a není-li smlouva uzavřena v písemné formě, má se za to, že pacht byl ujednáán na dobu neurčitou.

11.2.5 Zápis pachtu do katastru nemovitostí

První významnější změnu přináší ustanovení § 2333 NOZ, z kterého vyplývá, že je-li propachtovaná věc zapsána do veřejného seznamu (do KN, což se týká všech pozemků a v katastru evidovaných staveb) **zapiše se do KN pachtovní právo, pokud to navrhne vlastník, nebo s jeho souhlasem pachtýř** (k tomu viz § 11 odst. 1 písm. r) katastrálního zákona).

Hlavním smyslem tohoto ustanovení mimo obecného zvýšení právní jistoty vztahu je ochrana pachtýře při převodu vlastnického práva k pozemku vůči novému nabyvateli pozemku (§ 2222 odst. 2 NOZ).

11.2.6 Podpacht (podnájem)/změna způsobu užívání

*Propachtuje-li pachtýř propachtovanou věc jinému, přenechá-li ji jinému k užívání nebo změní-li hospodářské určení věci, anebo způsob jejího užívání nebo požívání **bez propachtovatelova předchozího souhlasu**, může propachtovatel vypovědět pacht bez výpovědní doby.*

Ustanovení § 2334 NOZ zavedlo zcela opačný princip ve srovnání s bývalou úpravou, tj. univerzální povinnost pachtýře (uživatele) získat předchozí souhlas propachtovatele (vlastníka), pokud chce věc (pozemek) dále propachtovat (dát do podnájem). Za účinnosti starého občanského zákoníku platila zásada prakticky volné možnosti sjednat podnájem, pokud si vlastník ve smlouvě výslovně nevyhradil souhlas s podnájemem, uplatnilo se zákonné ustanovení obsažené v § 666 občanského zákoníku: „nájemce je oprávněn dát pronajatou věc do podnájem, nestanoví-li smlouva jinak“.

Předchozí souhlas propachtovatele (vlastníka) se vyžaduje též při změně „hospodářského určení věci“ nebo „způsobu jejího užívání nebo požívání“.

Sankce - výpověď pachtu ze strany propachtovatele bez výpovědní doby.

§2336 NOZ

Pachtýř pečuje o propachtovanou věc jako řádný hospodář.

11.2.7 Pachtovné

§ 2346 NOZ

Pachtovné se platí ročně pozadu a je splatné k 1. říjnu.

§ 2217 NOZ

(1) Nájemné (pachtovné) se platí v ujednané výši, a není-li ujednána, platí se ve výši obvyklé v době uzavření nájemní (pachtovní) smlouvy s přihlédnutím k nájemnému (pachtovnému) za nájem (pacht) obdobných věcí za obdobných podmínek.

(2) Má-li být nájemné (pachtovné) podle ujednání stran plněno jinak než v penězích, je rozhodná majetková hodnota poskytovaného plnění vyjádřená v penězích.

II.2.8 Skončení pachtu

(aplikují se obecná ustanovení o pachtu, nájmu i zemědělském pachtu)

§2204 odst. 1 NOZ

Neujednají-li strany dobu trvání nebo den skončení nájmu, platí, že se jedná o nájem na dobu neurčitou.

Pro případy, kdy nebude dokládána pachtovní smlouva - je-li pacht ujednan na dobu delší než dva roky a není-li smlouva uzavřena v písemné formě, má se za to, že pacht byl ujednan na dobu neurčitou.

§ 2339 odst. 2 NOZ

(2) Má se za to, že u zemědělského pachtu je pachtovní rok období od 1. října do 30. září následujícího roku, u ostatních pachtů jde o kalendářní rok.

Zemědělský pacht

§2347 NOZ

Pacht ujednaný na dobu neurčitou lze vypovědět v dvanáctiměsíční výpovědní době.

Byla-li smlouva uzavřena v písemné formě, vyžaduje i výpověď písemnou formu.

Novinkou reagující na soudní judikaturu je tzv. domněnka doby dojití (§ 573 NOZ), podle které „má se za to, že došla zásilka odeslaná s využitím provozovatele poštovních služeb došla třetí pracovní den po odeslání, byla-li však odeslána na adresu v jiném státu, pak patnáctý pracovní den po odeslání.“

II.2.9 Konkludentní obnovení pachtu

(aplikují se obecná ustanovení o nájmu)

§ 2230 odst. 1 NOZ

Užívá-li nájemce věc i po uplynutí nájemní doby a pronajímatel ho do jednoho měsíce nevyzve, aby mu věc odevzdal, platí, že nájemní smlouva byla znovu uzavřena za podmínek ujednaných původně. Byla-li původně nájemní doba delší než jeden rok, platí, že nyní byla uzavřena na jeden rok; byla-li kratší než jeden rok, platí, že nyní byla uzavřena na tuto dobu.

Ustanovení odstavce 1 se nepoužije přesto, že nájemce věc dál užívá, dala-li strana v přiměřené době předem najevo, že nájem skončí nebo již dříve nájem vypověděla.

Není potřeba podávat vyklizovací žalobu v dnešním pojetí, stačí upozornění od propachtovatele.

11.2.10 Pokračování pachtu sjednaného na dobu delší než 3 let

(aplikují se obecná ustanovení o pachtu)

§ 2338 NOZ

Je-li pacht ujednán alespoň na dobu tří let, může strana vyzvat v době ne kratší než šest měsíců před uplynutím ujednané doby druhou stranu, aby sdělila, zda hodlá v pachtu pokračovat, s tím, že vysloví-li druhá strana do tří měsíců od doručení výzvy svůj souhlas, prodlouží se pacht o dobu, na kterou byl původně ujednán; jinak pacht skončí v původně ujednané době.

Obnovení pachtu (způsobem dle § 2230 NOZ) zde nelze dovodit, dá-li propachtovatel na základě výzvy najevo, že si nepřeje pokračování o dobu, na kterou byl původně ujednán pachtu (viz § 2230 odst. 2 NOZ)

11.2.11 Změna vlastnictví u propachtované věci

(aplikují se obecná ustanovení o nájmu)

§ 2221 NOZ

(1) Změní-li se vlastník věci, přejdou práva a povinnosti z nájmu na nového vlastníka.

(2) Převedl-li pronajímatel vlastnické právo k věci, nejsou pro nového vlastníka závazná ujednání o pronajímatelových povinnostech, které zákon nestanoví. To neplatí, pokud nový vlastník o těchto ujednáních věděl.

V souladu s úpravou dle § 680 OZ je zachováván princip, že změnou vlastnictví u pronajaté (propachtované) věci vstupuje nový vlastník do práv a povinností dosavadního vlastníka (pronajímatele/propachtovatele).

Novinkou je odst. 2, z něhož dovodit, že pokud nový vlastník zemědělského pozemku **nebyl seznámen s obsahem pachtovní smlouvy**, kterou uzavřel předchozí vlastník jako propachtovatel (např. v kupní smlouvě je uvedeno, že pozemek, který je předmětem koupě je bez právních vad, není zatížen nájemním či jiným právem...), nebude nový vlastník vázán nad rámec povinností, které stanoví NOZ. To může znamenat, že pro nového vlastníka nebudou platit veškerá smluvní ujednání dosavadních stran jdoucí nad rámec NOZ, což může být **např. odchylné ujednání o délce výpovědní doby** apod. Pokud nový vlastník obsah pachtovní smlouvy předem znal, je těmito ujednáními plně vázán.

§ 2222 NOZ

(1) Strana nemá právo vypovědět nájem jen proto, že se změnil vlastník věci. Při opačném ujednání má pronajímatel právo nájem vypovědět do tří měsíců poté, co se dozvěděl nebo musel dozvědět, kdo je nájemcem, a nájemce do tří měsíců poté, co se o změně vlastníka dozvěděl.

Podle § 680 odst. 3 OZ mohl tuto smlouvu z tohoto důvodu vypovědět nájemce.

(2) Neměl-li nový vlastník rozumný důvod pochybovat, že kupuje věc, která není pronajata, má právo vypovědět nájem do tří měsíců poté, co se dozvěděl nebo musel dozvědět, že je věc pronajata a kdo je nájemcem. Nájemcova práva vůči osobě, se kterou nájemní smlouvu uzavřel, nejsou dotčena.

(3) Jedná-li se o nemovitou věc (pozemek), je výpovědní doba tříměsíční. Jedná-li se o movitou věc, je výpovědní doba jednoměsíční.

§ 2223 NOZ

Strana, která nájem vypoví, poskytne druhé straně přiměřené odstupné.

Jedná se o již zmíněnou evidenci uživacích vztahů k půdě podle zákona o zemědělství (LPIS, tj. land parcel identification system). V § 3 ab) odstavec 2 tohoto zákona se uvádí “*Ministerstvo zveřejňuje v elektronické podobě způsobem umožňujícím dálkový a nepřetržitý přístup následující základní údaje jako veřejný seznam z evidence využití půdy, kterými jsou: a) identifikační údaje o uživateli (jméno příjmení nebo název a adresa, nebo obchodní firma a sídlo), ...*”. Mimo to vyplývá z § 3 tohoto zákona, že při poskytování dotací vázaných na zemědělskou půdu se vychází z této evidence.

Z uvedeného vyplývá, že lze rozumně očekávat, že každý **zájemce o koupi zemědělského pozemku nahledne do této veřejně přístupné evidence** již z toho důvodu, aby zjistil, zda je tento pozemek v této evidenci zapsán a zda je způsobilý pro poskytnutí dotací vázaných na půdu (přímé platby, doplňkové platby, platby z programu rozvoje venkova) a při té příležitosti si zjistí, kdo je zapsán jako uživatel pozemku v rámci půdního bloku, resp. dílu půdního bloku, jakožto jednotek této evidence. Přitom zápis uživatele v této evidenci je založen na tzv. **platném právním důvodu užívání zemědělské půdy**. (Neuplatní se tedy 3měsíční výpovědní lhůta, ale roční, popřípadě stanovená ve smlouvě).

11.2.12 Spoluvlastnictví

§ 1142 odst. 2 NOZ

Zemědělský pozemek může být rozdělen jen tak, aby dělením vznikly pozemky účelně obdělávatelné jak vzhledem k rozloze, tak i k možnosti stálého přístupu. To neplatí, pokud má být pozemek rozdělen za účelem zřízení stavby nebo za takovým účelem, pro který lze pozemek vyvlastnit.

§ 1128 odst. 1 NOZ

O běžné správě společné věci rozhodují spoluvlastníci většinou hlasů.

U pachtovních smluv nad 10 let je nutný souhlas všech podílových spoluvlastníků (§ 1133 NOZ).

11.2.13 Ochrana pachtýře (dědiců) - jen pro zemědělský pacht

§ 2348 NOZ

(1) *Stane-li se pachtýř ze zdravotních důvodů nezpůsobilý na pozemku hospodařit, má právo vypovědět pacht v tříměsíční výpovědní době, i když byl pacht ujednán na dobu určitou.*

(2) *Zemře-li pachtýř, má pachtýřův dědic právo vypovědět pacht v tříměsíční výpovědní době, i když byl pacht ujednán na dobu určitou; výpověď musí být podána do šesti měsíců ode dne, kdy pachtýř zemřel.*

11.2.14 Ukončení pachtu bez výpovědní doby

(aplikují se obecná ustanovení o pachtu a nájmu)

Vedle ustanovení § 2334 NOZ umožňující propachtovateli vypovědět pacht bez výpovědní doby v případech, kdy nedal předem souhlas s podpachtem nebo se změnou způsobu užívání a požívání zemědělského pozemku, lze uvést další významné důvody pro ukončení pachtu bez výpovědní doby.

Porušuje-li strana zvláště závažným způsobem své povinnosti, a tím působí značnou újmu druhé straně, má dotčená strana právo vypovědět nájem bez výpovědní doby (*novinka* - § 2232 NOZ v kombinaci s § 2341 NOZ).

Výpověď nemusí být odůvodněna; to neplatí, má-li strana právo vypovědět nájem bez výpovědní doby.

11.2.15 Posouzení pokračování nájemního vztahu po rozhodnutí

Varianta 1:

Pokud v případě pozemkových úprav dojde u vlastníka ke směně vlastnických práv k pozemkům, tak smluvní strany dohody, že technickou úpravou nájemní smlouvy (resp. její přílohy) se nájemní vztahy uvedou do souladu s provedenými pozemkovými úpravami.

Varianta 2:

V případě, že pozemky, které tvoří předmět nájmu (případně pouze některé z nich) budou dotčeny komplexní pozemkovou úpravou, tak předmětem nájmu dle této smlouvy se stávají pozemky nové, jejichž vlastníkem se stane pronajímatel v souladu s § 11 odst. 8 zákona 139/2002 Sb. v platném znění. Nastane-li tato skutečnost, bude změna řešena písemným dodatkem k této smlouvě, kterou se obě strany zavazují uzavřít za shodných podmínek dle této smlouvy ve lhůtě do 30 dnů ode dne právní moci rozhodnutí příslušného SPÚ „o výměně nebo přechodu vlastnického práva.....“, za podmínek shodných dle této smlouvy.

Varianta 3:

V případě, že při pozemkových úpravách pronajímatel za některý z pozemků tvořících předmět nájmu podle této smlouvy získá do svého vlastnictví (spoluvlastnictví) jiný pozemek, takový pozemek tvoří součást předmětu nájmu podle této smlouvy ode dne, kdy pronajímatel takový pozemek získá do svého vlastnictví.

Pouze varianta 3 umožňuje pokračování nájemního vztahu mezi stejnými smluvními stranami i po provedení komplexní pozemkové úpravy, aniž by k tomu byl nutný souhlas vlastníka “nových” pozemků (tj. pozemků, které získal do vlastnictví na základě pravomocného rozhodnutí SPÚ o výměně nebo přechodu vlastnických práv).

12 Námitkové řízení

Proti oznámení o provedení či neprovedení aktualizace evidence půdy (§ 3g odst. 3 - 5 zákona o zemědělství) může uživatel podat nejpozději do 15 dnů ode dne jeho doručení písemnou a zdůvodněnou námitku (§ 3g odst. 6 zákona o zemědělství).

Podaná námitka nemá odkladný účinek, tzn., je-li námitka podána, pak dotčený DPB zůstává nadále ve stavu účinný a SW jsou blokovány jakékoliv změny (mimo změn klasifikačních údajů).

Námitka není překážkou v generování žádosti o dotace. Překážkou se stává až při SW kontrole SZIF, pokud již není vyřešena.

O podané námitce rozhoduje Ministerstvo zemědělství – Odbor ICT na základě návrhu ustanovené námitkové komise.

Vzhledem k tomu, že výsledek námitkového řízení může mít dopad na zápis údajů vedených v evidenci půdy, je v evidenci půdy podporováno námitkové řízení samostatnou aplikací. Podrobný postup v rámci námitkového řízení je uveden v příručce Evidence půdy – námitkové řízení.

Po obdržení námitky oprávněný pracovník OPŽL SZIF tuto námitku zaznamená do systému.

V případech, kdy dojde ke sporu dvou uživatelů ohledně užívání DPB, je nezbytné pozemky, na kterých se dotčené DPB nachází, jednoznačně identifikovat dle evidence KN.

Po ukončení lhůty pro podání námitky přesune oprávněný pracovník SZIF řízení do stavu „řešení námitek“ a vyčká na doručení usnesení či rozhodnutí Ministerstva zemědělství.

Výsledek usnesení či rozhodnutí promítne pracovník OPŽL SZIF do evidence půdy prostřednictvím nástrojů pro podporu námitkového řízení.

Pokud bude námitce vyhověno, pak se účinné DPB, které byly předmětem sporu, vrátí z tohoto účinného stavu do stavu návrhu po auditu A0 a zrušené DPB, které byly předmětem sporu, se nastaví do účinného stavu s návrhem na zrušení. Jedná se tedy o rekonstrukci v čase, kdy se stav v LPIS vrací do okamžiku ohlášeného návrhu (audit A0). O tuto změnu je potřeba požádat oddělení technické podpory LPIS a GIS SZIF.

Pokud bude námitka zamítnuta, pak se zavedené změny v evidenci půdy nezmění a řízení je posunuto do stavu Dokončeno.

Písemné vyhotovení usnesení či rozhodnutí o námitkách se doručuje uživateli a na vědomí SZIF a je konečné.

13 Opravné prostředky

13.1 Odvolací řízení

V řízení o námitce se použijí podpůrně ustanovení správního řádu o odvolání.

Odvolací řízení je specifikováno § 81 až § 93 správního řádu, jako řádný opravný prostředek.

§ 91 odst. 1.

Proti rozhodnutí odvolacího správního orgánu se nelze dále odvolat. Rozhodnutí odvolacího správního orgánu je v právní moci, jestliže bylo oznámeno všem odvolatelům a účastníkům uvedeným v § 27 odst. 1 správního řádu.

Primárním účelem odvolání, je přezkoumání příslušného rozhodnutí vydaného správním orgánem na prvním stupni, skýtající účastníku řízení především možnost ochrany před nezákonností, nicméně může vést i ke změnám napadeného rozhodnutí z důvodu jeho nesprávnosti.

Právo užití tohoto opravného prostředku je zákonem přiznáno pouze účastníkům řízení.

Odvolání lze podat ve lhůtě do 15 dnů ode dne oznámení, a to správnímu orgánu, který napadené rozhodnutí vydal. Počátek běhu odvolací lhůty je vázán na den, kdy bylo příslušné rozhodnutí zákonem stanoveným způsobem oznámeno. Každé podání, které má být posouzeno jako odvolání musí obsahovat specifikaci rozhodnutí, proti kterému směřuje, dále rozsah, v němž jej napadá, tj. uvedení výroků, které jsou napadány, a dále konkrétní skutečnosti, z nichž se dovozuje nesprávnost právního posouzení ve věci či nesprávnost vyhodnocení skutkového stavu či nedostatky v dokazování. Lhůta k podání odvolání je zachována, jestliže je odvolání podáno v zákonem stanovené lhůtě a z takového podání je patrné, že účastník řízení vyjadřuje nesouhlas s konkrétním rozhodnutím správního orgánu.

Řízení, však nemusí být obligatorně ukončeno postoupením spisového materiálu příslušnému odvolacímu orgánu. Zcela logicky se tak nestane v případě, kdy odvolatel vezme své odvolání zpět. Řízení o odvolání je tak zastaveno, za současného vyrozumění jak odvolatele, tak i účastníků, kteří byli o odvolání vyrozuměni.

AUTOREMEDURA

Možností, kdy u odvolání automaticky nenastane tzv. devolutivní účinek (případ, kdy o opravném prostředku rozhoduje orgán nadřízený orgánu, které rozhodnutí vydal), je případ tzv. autoremedury (dle § 87 správního řádu), což je specificky zákonem upravený postup prvoinstančních správních orgánů, jehož podstatou je úplné vyhovění námitkám, kterými odvolatel rozporuje odvoláním napadené rozhodnutí. Výsledkem aplikace autoremedury je změna či zrušení rozhodnutí ze strany toho orgánu, který je vydal. Určitým limitem v jeho postupu je však skutečnost, že nesmí být způsobena újma žádnému z účastníků, leda že s tím všichni, kterých se to týká, vyslovili souhlas.

Rozhodnutí v rámci tohoto procesu vykazuje opět znaky rozhodnutí orgánu prvního stupně a je tedy možnost ho opět napadnout odvoláním.

Příklad: Příkladem autoremedury by mohla být chyba úředníka, který si spletl oznámení o provedení aktualizace evidence půdy s neprovedením aktualizace evidence půdy nebo opačně - za souhlasu všech účastníků původní novým oznámením „opraví“ a toto nové oznámení „nahradí“ původním. Rozhodnutí o odvolání formou autoremedury je možné znovu napadnout námitkou.

13.2 Přezkumné řízení

Přezkumné řízení je specifikováno § 94 až § 99 správního řádu, jako **mimořádný opravný prostředek**.

V přezkumném řízení správní orgán přezkoumává pravomocná rozhodnutí v případech, kdy lze důvodně pochybovat o tom, že rozhodnutí jsou v souladu s právními předpisy.

Na přezkumné řízení není, na rozdíl od obnovy řízení, právní nárok. Jeho primárním účelem je náprava těch rozhodnutí, které vykazují prvky nezákonnosti.

Podnět upozorňující na možnou nezákonnost příslušného rozhodnutí, může podat prakticky kdokoli, může být i výsledkem vlastní vnitřní kontrolní činnosti orgánu veřejné správy. Rozhodnutí o zahájení vlastního přezkumného řízení, je však vždy v dispozici správního orgánu.

Přezkumné řízení není přípustné, jestliže byl rozhodnutím udělen souhlas k právnímu jednání nebo povolen vklad práva k nemovitosti evidované v katastru nemovitostí nebo jestliže bylo rozhodnuto ve věci osobního stavu a žadatel nabyl práv v dobré víře. V přezkumném řízení nelze přezkoumávat ani rozhodnutí vydaná podle § 97 správního řádu.

Usnesení o zahájení přezkumného řízení lze vydat nejdéle do 2 měsíců ode dne, kdy se příslušný správní orgán o důvodu zahájení přezkumného řízení dozvěděl, nejpozději však do 1 roku od právní moci rozhodnutí ve věci.

Účastníky přezkumného řízení jsou účastníci původního řízení, v němž bylo vydáno přezkoumávané rozhodnutí, jichž se přezkumné řízení týká, nebo jejich právní nástupci, nikoliv tedy např. třetí osoba, přestože podala úspěšně k přezkumnému řízení podnět.

13.3 Obnova řízení a nové rozhodnutí

Obnova řízení a nové rozhodnutí je popsána § 100 a násl. správního řádu, jako **mimořádný opravný prostředek**.

Řízení před správním orgánem ukončené pravomocným rozhodnutím ve věci se na žádost účastníka obnoví, jestliže:

- vyšly najevo dříve neznámé skutečnosti nebo důkazy, které v době původního řízení existovaly a které účastník, jemuž jsou ku prospěchu, nemohl v původním řízení uplatnit, anebo se provedené důkazy ukázaly nepravdivými, nebo
- bylo zrušeno či změněno rozhodnutí, které bylo podkladem rozhodnutí vydaného v řízení, které má být obnoveno, a pokud tyto skutečnosti, důkazy nebo rozhodnutí mohou odůvodňovat jiné řešení otázky, jež byla předmětem rozhodování.

Obnova řízení představuje případ, že nově uplatňované skutečnosti a důkazy nemohly být z objektivních důvodů uplatněny ze strany odvolavatele dříve. Jako **příklad** lze uvést zjištění nového svědka, či existenci nového důkazu (kupní či pachtovní/nájemní smlouvy atp.).

Na rozdíl od přezkumného řízení, na které není právní nárok a rozhodnutí o zahájení přezkumného řízení záleží na rozhodnutí správního orgánu, je obnova řízení právní úpravou koncipována tak, že ji lze zahájit jak z moci úřední, tak i na návrh účastníka řízení. Institut obnovy řízení představuje mimořádný opravný prostředek, který umožňuje překonat překážku věci rozhodnuté a jehož cílem je napravit závadný stav a umožnit přijetí nového rozhodnutí tam, kde při původním rozhodování nebyly z určitých důvodů dostatečně objasněny všechny skutkové okolnosti případu.

Subjektivní lhůta pro podání žádosti o obnovu řízení činí tři měsíce od okamžiku, kdy se účastník o obnově řízení dozvěděl. Lhůta objektivní, ve které může účastník svoje právo uplatnit, pak činí tři roky od právní moci příslušného rozhodnutí.

Nové skutečnosti, nebo důkazy, na základě kterých, je třeba považovat taková skutková zjištění, která v době původního řízení sice existovala, avšak z nejrůznějších důvodů nemohla být uplatněna, aniž by na tom účastník podávající návrh mohl nést vinu, mohou být, např.: svědek, který v době původního řízení nebyl znám, či listinný důkaz, který sice existoval, ale nebylo možné ho nalézt a v předchozím řízení uplatnit.

Za důvod obnovy řízení lze považovat i případ, kdy správní orgán podmiňoval (opíral) své rozhodnutí v předcházejícím řízení rozhodnutím jiným, které však bylo později zrušeno, či změněno. Příkladem může být změna závazného stanoviska, jakož i případ, kdy si správní orgán učinil o předběžné otázce vlastní úsudek, přičemž později bylo o této otázce ze strany kompetentního orgánu rozhodnuto odlišně.

Nové rozhodnutí

Do řady mimořádných opravných prostředků patří také nové rozhodnutí. Provést správní řízení v rámci tohoto mimořádného opravného prostředku a vydat nové rozhodnutí ve věci lze jen v zákonem stanovených případech (§ 101 a násl. správního řádu). Správní orgán vydá nové rozhodnutí, jestliže **je to nezbytné při postupu, kdy správní orgán prominul účastníkovi správního řízení zmeškaný úkon**. Vydáním nového rozhodnutím bude vyhověno žádosti, která byla správním orgánem zamítnuta a toto rozhodnutí je v právní moci.

Vydáním nového rozhodnutí se **původní rozhodnutí ruší a o tomto výsledku budou účastníci poučeni v písemném vyhotovení rozhodnutí**.

13.4 Rozklad

Proti rozhodnutí, které vydal ústřední správní orgán v prvním stupni lze za podmínek stanovených § 152 a násl. správního řádu podat **Rozklad**. Rozklad je specifický **opravný prostředek v přezkumném řízení**.

O rozkladu rozhoduje ministr nebo vedoucí jiného ústředního správního úřadu.

Návrh na rozhodnutí předkládá ministrovi nebo vedoucímu jiného ústředního správního úřadu rozkladová komise.

Nevylučuje-li to povaha věci, platí pro řízení o rozkladu ustanovení o odvolání dle § 81 a násl. správního řádu.

Nestanoví-li zvláštní zákon jinak, lze v řízení o rozkladu

- a) rozhodnutí **zrušit** nebo **změnit**, pokud se tím plně vyhoví rozkladu a jestliže tím nemůže být způsobena újma žádnému z účastníků, ledaže s tím všichni, jichž se to týká, vyslovili souhlas, nebo
- b) rozklad **zamítnout**.

Každé podání, které má být posouzeno jako rozklad, musí obsahovat specifikaci rozhodnutí, proti kterému směřuje, např. Rozklad proti rozhodnutí Ministerstva zemědělství, odboru xxx, čj. xxx, ze dne xx. xx. 2014.

Stejně jako v případě odvolání, tak i v případě rozkladu, je od oznámení příslušného rozhodnutí stanovena obecná 15denní lhůta pro podání opravného prostředku a proti rozhodnutí o rozkladu se nelze dále odvolat, resp. podat rozklad.

Příklad: Námitková komise vydá rozhodnutí/usnesení v prvním stupni odvolacího řízení. Proti tomuto rozhodnutí je ovšem možné podat rozklad, o kterém bude rozhodovat ministr ve druhoinstančním řízení. Dále by byla možná žaloba u správního soudu.

13.5 Řízení o žalobě proti rozhodnutí správního orgánu

Řízení o žalobě proti rozhodnutí správního orgánu je popsáno § 65 a násl. zákona č. 150/2002 Sb., soudního řádu správního, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „SŘS“). Žalobní legitimace k podání žaloby je upravena § 65 SŘS, Nepřípustnost žaloby je uvedena § 68 SŘS, účastníci řízení jsou vymezeni § 69 SŘS a lhůta pro podání žaloby je upravena v § 72 SŘS.

Právní řád České republiky, umožňuje účastníkům správních řízení, jejichž práva byla v souvislosti s rozhodovací činností a postupem orgánů veřejné správy dotčena, možnost bránit se proti těmto rozhodnutím i prostřednictvím nezávislých soudů.

Na straně žalobce stojí fyzická či právnická osoba (mimo případ zvláštní žalobní legitimace na ochranu veřejného zájmu), žalovaným je pak v posledním stupni rozhodující správní orgán. Lhůta k podání žaloby je obecně koncipována jako dvouměsíční, přičemž počátek jejího běhu je dán dnem oznámení žalobou napadeného rozhodnutí, místní příslušnost soudu je odvozena od sídla žalovaného správního orgánu.